

T.C.

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

**TÜRKİYE’NİN MİSAFİRLERİ SURİYELİ
MÜLTECİLERİN “ÖTEKİ” BAĞLAMINDA
GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

GÜLSÜN SARIOĞLU

İSTANBUL- MART 2018

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM YÖNETİMİ

TÜRKİYE’NİN MİSAFİRLERİ SURİYELİ MÜLTECİLERİN
“ÖTEKİ” BAĞLAMINDA GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT
ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

GÜLSÜN SARIOĞLU

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Remziye KÖSE ÖZELÇİ

İSTANBUL, MART 2018

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İletişim Yönetimi

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

21. / .03/ 2018.

Adı-Soyadı

Gülşin Saroğlu

İmzası

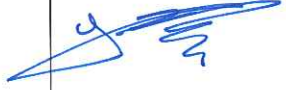

Ghs.

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK Anabilim Dalı İLETİŞİM YÖNETİMİ
Bilim Dalı 141303024 numaralı yüksek lisans öğrencisi GÜLSÜN SARIOĞLU,
“TÜRKİYE’NİN MİSAFİRLERİ SURİYELİ MÜLTECİLERİN ÖTEKİ BAĞLAMINDA
GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT ÖRNEĞİ” adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim
Kurulunun 16/03/2018 tarih ve 2018/7 - 3 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği
/ oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 21/03/2018

Öğretim Üyesi Adı ve Soyadı			İmzası
1.	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Remziye Köse ÖZELÇİ	
2.	Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Yücel SARI	
3.	Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Hale TORUN	
4.	Jüri Üyesi (Yedek)	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Nizar ASLAN	

TEŐEKKÖR

Tezimin; araştırma aşamasında, yön tayininde her zaman yanımda olan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Remziye Köse Özelçi'ye, tezi tamamlama sürecinde desteklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Suna şahin'e durmaksızın öğrenme yolunda ilerlerken öğrendiklerimi toplumla paylaşmam konusunda beni cesaretlendiren aileme, tezimin yazım sürecinde hep yanımda olan ve yardımlarını esirgemeyen sevgili arkadaşlarım; Yasemin şeker, Yasemin Sürücü, Dr. Mayıs Alilzade, Dr. İsmail Doğa Karatepe, Suat Akkoyun'a, bildiklerini paylaşmakta yol gösterici olan kıymetli hocam Prof. Dr. Yaşar Hacısaliolu'na şükranlarımı sunmayı bir borę bilirim.

ÖZET

TÜRKİYE’NİN MİSAFİRLERİ SURIYELİ MÜLTECİLERİN “ÖTEKİ” BAĞLAMINDA GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT ÖRNEĞİ

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaştan kaçan mülteciler, kitleler halinde Türkiye’ye sığınmak zorunda kalmıştır. Türkiye’nin Suriyelilere dönük göçmen politikası, savaşın başladığı ilk süreçten itibaren açık kapı politikası şeklinde ilerlemiştir. Türkiye’ye geçici olarak yerleşen mülteciler, Suriye’de savaşın beklenenden uzun sürmesi sebebi ile kalıcı bir göçmen nüfusa dönüşmüştür. Türkiye’ye gelen yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli mültecinin yüzde 92’si, Türkiye’nin hemen her yerinde şehir merkezlerinde toplumla bir arada yaşayan kent mültecileri haline gelmiştir.

Türkiye’nin içinde bulunduğu sosyo – ekonomik şartları düşündüğümüzde, Suriyeliler ile uzun vadede bir arada yaşayabilmenin koşulları ve entegrasyon sürecine dair yapılan çalışmalar oldukça önem teşkil etmektedir.

Türkiye’nin çeşitli kentlerine gruplar halinde göç eden Suriyelilerin, kalıcı ve uzun vadeli çözümlere ihtiyacı olduğu görülmektedir. Suriyelilerin illere göre dağılımında, 484.505 kayıtlı Suriyeli mülteci ile İstanbul birinci sırada yer almaktadır. Suriyelilerin, istihdam olanaklarının daha fazla olduğu Avrupa yakasında yaşamayı tercih ettiği görülmektedir. En fazla mülteci barındıran ilçelerden biri olan Esenyurt, çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. İstanbul’un önemli sanayi bölgelerinden Esenyurt özelinde yaptığımız çalışmamızda, burada yaşayan Suriyeli mültecilerin özgün deneyimlerine bakılmış ve yerel halkın mülteciler konusundaki tutumları analiz edilmiştir. Kent nüfusu haline dönüşen Suriyeli mülteciler ile bir arada yaşamının koşulları ve yerel halkın kolektif hafızasında mültecilere dair oluşan toplumsal kabul süreçleri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Esenyurt’a sığınan Suriyelilerin yaşadığı kent toplumuyla uyum süreci üzerine yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yerel halkın,

neredeysi her gün etkileŒim içerisinde olduğu Suriyeli mültecilerle birlikte yaŒama sürecinde; karŒılaŒtıkları sorunlar ve sıkıntılara deĐinilmiŒtir.

Alan yazınına paralel olarak, bu alıŒmanın sonuçları;

Esenyurt'ta yaŒamını devam ettiren Suriyeli mültecilerin, yerel halk tarafından çoğunlukla tekileŒtirildiĐini, dıŒlandıĐını göstermektedir. Esenyurt'ta mülteci nüfusunun çok fazla olması nedeniyle birtakım mekansal problemlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Medyada Esenyurt'la ilgili çıkan haberlerin, yerel halk ve Suriyeliler üzerinde oldukça etkili olduğu sonucuna varılmıŒtır.

Her iki toplumun kaygılarının ve beklentilerinin yerel yönetimler ve medya tarafından dikkate alınması gerekliliğinin altı izilmiŒtir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli, mülteci, teki, Türkiye'nin misafirleri

ABSTRACT

IMMIGRANT EXPERINCE OF SYRIAN REFUGESS GUESTS OF TURKEY IN THE CONTEXT OF "OTHER": ESENYURT EXAMPLE

Refugees who escaped from the civil war began six in 2011 in Syria had forced to seek refuge status in Turkey en masse. Turkey's immigration policy from the first process in which the war began has progressed as an open door policy. As the war in Syria took longer than expected refugees settled temporarily in Turkey has turned into a permanent immigrant population. 92 percent of 3,5 million Syrian refugees in Turkey has become an urban refugees living together with society. Considering the Turkey's socio-economic conditions which Turkey in, the studies on the conditions of on the long-term coexistence and integration process became more important.

It is seen that Syrian refugees who migrated in groups to various

cities of Turkey, need for permanent and long-term solutions. According to their distribution in province İstanbul is ranked in the first place with 484.505 registered Syrian refugees. It seems that the most of the Syrians refugees live on the European side, where employment opportunities are higher. Esenyurt, one of the most refugee-bearing cities, is home to a large number of refugees. In our work, which we have done for Esenyurt, which is one of the important industrial regions of İstanbul, the unique experiences of the Syrian refugees living here were analyzed and the attitude of the local people on the refugees was analyzed. The conditions of living together with the Syrian refugees, which have become urban populations, have been extensively explored in the collective memory of the local people as regards the social acceptance processes of the refugees. Face-to-face talks were held on the harmonization process with the city community inhabited by the Syrians in Esenyurt. The problems and troubles encountered by the local people in the process of living together with the Syrian refugees, who are interacting almost every day, have been addressed. In parallel with the related literature, the findings of this study points out; It shows that the Syrian refugees who continued their life in Esenyurt were mostly alienated and excluded by local people. It is seen that a number of spatial problems have arisen due to the large number of refugee population in Esenyurt. It was concluded the news about Esenyurt in the media was very influential on local people and Syrians. It emphasized the necessity of consideration of concerns and expectations of both communities by local governments and the media.

Key words: Syrian, refugee, the other, guests of Turkey

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
GRAFİKLER	xi
ŞEKİLLER	xi
TABLolar	xii
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GÖÇ VE GÖÇ POLİTİKASI

1. GÖÇ VE GÖÇ POLİTİKASI.....	6
1.1. Göçmen, Mülteci ve Sığınmacı Kavramları	8
1.2. Misafirlik ve Öteki Kavramı	12
1.3. Açık Kapı Politikası	15
1.4. Türkiye’deki Mültecilerin Tarihsel Süreci	16
1.5. Türkiye’deki Mültecilerin Hukuki Durumu	18

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE’DE GÖÇMEN, MÜLTECİ VE ÖTEKİ ALGISI

2. TÜRKİYE’DE GÖÇMEN, MÜLTECİ VE ÖTEKİ ALGISI	21
2.1. Suriyeli Mülteci Krizi ve Türkiye’deki Suriyeliler	22

2.2.	Suriyeli Mültecilerin Türkiye’deki Algıları	24
2.3.	Türkiye’deki Suriyeli Mültecilere Yönelik “Öteki” Algısı	30
2.4.	Suriyeli Mülteciler Misafir mi Öteki mi?	32
2.5.	Suriyeli Mültecilerin Uyum ve Kabul Süreci	37
2.6.	Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı.....	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖTEKİ ve MÜLTECİ BAĞLAMINDA GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT ÖRNEĞİ

3.	ÖTEKİ VE MÜLTECİ BAĞLAMINDA GÖÇMEN DENEYİMİ: ESENYURT ÖRNEĞİ.....	48
3.1.	Araştırmanın Konusu	48
3.2.	Araştırmanın Amacı	48
3.3.	Araştırmanın Önemi	48
3.4.	Kapsam ve Sınırlılıkları.....	48
3.5.	Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....	49
3.6.	Araştırmanın Veri Toplama Araçları ve Analiz	49
3.6.1.	Araştırma Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	49
3.6.2.	Türkiye’deki Suriyeliler: Statü- Sayı – Bulgu.....	50
3.6.3.	Alan Çalışması: Esenyurt	60
3.6.3.1.	Coğrafi Yapı	60
3.6.3.2.	Demografik Yapı	63
3.6.3.3.	Ekonomik Yapı ve Gelir Düzeyi	63
3.6.3.4.	Sanayi	63
3.6.3.5.	Eğitim	64
3.6.4.	Esenyurt’a Göçlerin Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri.....	64

3.6.4.1. Ekonomik Etkiler	65
3.6.4.2. Toplumsal Etkiler	66
3.6.4.3. Siyasi ve Güvenlik Etkileri.....	67
3.7. Yöntem	68
3.7.1. Röportajlar	68
3.7.2. Kullanılan Veri Toplama Teknikleri	68
3.7.3. Uygulama	69
3.8. Analiz Sonuçları	70
3.8.1. Suriyelilerin Görüş ve Beklentileri.....	77
3.8.2. Türklerin / Yerel Halkın Suriyeliler Konusunda Görüşleri.....	78
3.8.3. Medya ve Suriyeliler	80
3.8.4. Verilerin Değerlendirilmesi.....	81
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	91
KAYNAKÇA.....	94

GRAFİKLER

Grafik 1. Suriyelilerin Yaşam Alanları	28
Grafik 2. Suriyelilerin Eğitim Durumu	29
Grafik 3. Mülteciler ve Koruma Statüsündeki Misafir Sayıları.....	34
Grafik 4. Türkiye'deki Kamp Sayısı	35
Grafik 5 Türk Halkının Suriyeli Mültecilere Bakış Açısı.....	40
Grafik 6 Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler.....	52
Grafik 7. Suriyeli Mülteci Kadınların Yaşlara Göre Dağılımı.....	56
Grafik 8. Suriyeli Çocukların Yıllara Göre Okullaşma Oranı	57
Grafik 9. Suriyeli Çocukların Yıllara Göre Okullaşma Sayısı.....	58

ŞEKİLLER

Şekil 1. Geçici Koruma Altındaki Suriyelerin İlk 10 İle Dağılımı	52
Şekil 2. Esenyurt/Kıraç Bölgesi Haritası	61
Şekil 3. Esenyurt'ta Suriyeli Fidyeciler Suriyeli Genci Kaçırıldı (Milliyet Gazetesi).....	82
Şekil 4. Suriyeli dilenciler (Milliyet haber)	83
Şekil 5. Türkiye'nin ilk Suriye okulu açıldı (Haber Konya).....	84
Şekil 6. Türk doktorların elinde şifa bulan Suriyeli bebek (Yeni Şafak).....	85
Şekil 7. Milletimizin mültecileri duygulandırması (İnternet Haber)	86
Şekil 8. İşçilerin Yürüyüşü (Demokrat Haber)	87
Şekil 9. Esenyurt'ta bir Suriye (Ekmek ve Gül)	88
Şekil 10. Küçük Suriye Esenyurt (Gazete Damga).....	89
Şekil 11. Suriyeli mülteciler Esenyurt'ta yaşama adapte oldu (Esenyurt TV)	90

TABLULAR

Tablo 1. Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı.....	50
Tablo 2. 2014-2017 Yılları Arasında Suriyelilerin 3. Ülkelere Yeniden Yerleştirilmesi	51
Tablo 3. Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı.....	53
Tablo 4. Geçici Barınma Merkezindeki Suriyeli Sayısı.....	55

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABÖ	Afrika Birliği Örgütü
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AGİT	Avrupa Güvenlik ve İş birliği Teşkilatı
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Koruma Avrupa Sözleşmesi
BM	Birleşmiş Milletler
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
Ed.	Editör
e.t.	Erişim Tarihi
GİGM	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GKY	Geçici Koruma Yönetmeliği
Ha.	Hektar
http	Hyper Text Transfer Protocol
https	Hyper Text Transfer Protocol Secure
İHEB	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
İHH	İnsani Yardım Vakfı

IŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
ss.	Sayfa Sayısı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
www	World wide web
UNICEF	Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YUKK	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
yy.	Yüzyıl

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren insanlığa değer katan her şey göçler aracılığıyla meydana gelmiştir. Belirli bir uzaklıkta ve etki yaratacak kadar süre içinde gerçekleşen tüm yer değiştirmeler, genel olarak “göç” şeklinde tanımlanmaktadır (Erder 1986:9). Göç hareketleri incelendiğinde; savaşların, siyasi ve etnik çatışmaların, iklim ve ekonomik değişkenlerin toplu göç yaşantılarının en önemli sebepleri arasında olduğu görülmektedir. Bu sebeplerle dünyada milyonlarca insan kendi ülkelerinden ayrılarak başka yerlerde yaşamak zorunda kalmıştır. Farklı kültürlerle sahip birey ve grupların etkileşime girmesiyle taşınan “maddi ve manevi değerlerin de yer değişmesi” sonucunda kültürleşmeler meydana gelmiştir (Güvenç 1999:122).

Mücbir sebeplerle (tabii afet, savaş, sürgün...vb. gibi) bireylerin yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalmaları veya terketmeye mecbur bırakılmaları sonucuyla oluşan göç; “zorunlu göç” şeklinde tanımlanmaktadır. Göçmenlik, insanların yurtlarından ayrılarak daha iyi yaşam olanakları bulmak umuduyla başka yerlere hareket etme halidir. İnsanlar, tarihin her döneminde göç etmek zorunda kalmıştır (Barnes 2001; Beter 2006; Gün 2006; Li ve Teixeira 2007; Marsella ve Ring, 2003; Sundquist 1994). İnsanların yaşadıkları ülkeyi terk etmek zorunda kalması beraberinde gündelik hayatlarını da terk etmelerine neden olmuştur. Bu süreç kültürel sınırların geçildiği, ihlal edildiği, genişletildiği, gündelik hayatın yeniden şekillendirildiği zorunlu ve zorlu bir süreçtir.

Türkiye'nin özel konumu farklı kültürlerden farklı sebeplerle gelen göçmen gruplarına ev sahipliği yapmasına neden olmuştur (İçduygu, Erder ve Gençkaya 2014, s. 222). Türkiye'de özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan göç hareketleri, göç ve kitlesel sığınmalarda önemli etkiye sahiptir. 1922-1945 yılları arasında Yunanistan, Balkanlar ve Almanya'dan 1 milyonun üzerinde kişinin Türkiye'ye giriş yapması, 1988-2000 yılları arasında Irak, Bulgaristan, Bosna ve Kosova'dan 900 bin kişinin gelmesi ile Türkiye milyonlarca mülteciye ev sahipliği

yapmıştır. Fakat son dönemlerde yaşanan göç hareketinin kapsamı ve niteliği geçmişten farklı izler taşımaktadır.

2011 yılı mart ayında başlayan “Arap Baharı” süreci değişim talebinde bulunan toplumsal hareketin Suriye’ye yansması ile iç savaşın başlamasına neden olmuş ve yayılarak devam etmiştir. Protestoların önemli bir çoğunluğu Suriye’nin kuzeyinde, Hama, İdlib, Deraa, Lazkiye ve Humus’da patlak verirken daha sonra Şam’ın bazı bölgelerine ve daha küçük ölçüde Halep’e sıçramıştır. Türkiye en uzun kara sınırına sahip olan komşusu Suriye hükümeti ile 2011 yılı başlarında mevcut politik durumun istikrarını koruması için olumlu ilişkiler geliştirmesine rağmen iç savaş hareketliliği başladığı için Türkiye’nin Suriye ilişkileri askıya alınmıştır. Çatışmaların uzaması ve Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad’ın tutumu ve ülkenin çeşitli bölgelerinde isyanların başlayarak iç savaş haline dönüşmesi sebebiyle, Türkiye hükümetinin komşu ülkeye bakış açısı değişmiştir. Yaşanan bu olumsuz süreçten Türkiye hükümeti yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Çatışma ortamından ve ülke içerisindeki savaştan kaçan kitleler Türkiye’ye sığınmıştır.

Dünya genelinde en çok Suriyeli mülteci barındıran ülke, yakın geçmişte yaşanan olaylar nedeniyle Türkiye olmuştur. Yoğun bir göç hareketine ev sahipliği yapan Türkiye, bu nedenle “açık kapı” politikası yürütme kararı almıştır. Bu bağlamda, 29 Nisan 2011 yılında Hatay Cilvegözü sınır kapısının önünde hareketliliğin başlamasıyla Türkiye’ye ilk Suriyeli mülteci akını başlamıştır.

Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (BMMYK) 2015 yılında yayımlanan rapora göre; dünya çapında 60 milyonu aşan insan zorla yerinden edilmiştir. Bunların 19,5 milyonu mülteci, 1,8 milyonu sığınmacı, geriye kalan 38,2 milyonunun ise ülkesi içinde zorunlu göç mağduru olduğu saptanmıştır.

Nisan 2011 tarihinden itibaren geride bıraktığımız 7 yıllık süreç içerisinde yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli aralıksız bir şekilde Türkiye’ye sığınmıştır. 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi’ne göre; “menşei ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini tabiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi

görüŖü sebebiyle zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korunmasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen veya zulüm korkusu nedeniyle buraya dönmek istemeyen kiŖi” mülteci olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye hükümeti 11 Nisan 2013 tarihinde, 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu kabul ederek, vatandaŖı olduğu ülkede meydana gelen siyasi olaylar ya da çeŖitli baskılardan ötürü Türkiye'den korunma talep eden yabancıları, mülteci veya sığınmacıların hukuki statülerini belirlemiŖtir.

YUKK'un 91. maddesinde düzenlenen geçiici koruma sistemi; ülkesinden bir takım mücbir sebeplerle ayrılmak zorunda kalmıŖ, ayrıldığı ülkesine geri dönemeyen, acil ve geçiici olarak toplu halde bir ülkenin sınırlarına sığınan yabancılar sağlanan haklıdır. Bu düzenleme, mültecilik statüsü tanımadan kitlesel akımlara yönelik sağlanan bir koruma niteliğindedir. Bu durumda Suriyeliler, mülteci statüsüne sahip olamayan ve mülteci olmayı bekleyen, uygun koŖullar oluŖtuğunda ülkelerine geri gönderilecek kiŖi konumundadırlar.

BM verilerine göre, Ŗu an itibariyle geliŖmekte olan ülkelerin yüzde 86'sı mülteciler ile bir arada yaŖarken, geliŖmiŖ ülkelere yüzde 14'lük bir rakama ev sahipliği yapmaktadır (<http://www.un.org.tr/ana-sayfa/,e.t:10.01.2018>).

2017 yılı itibariyle, Türkiye'de ikamet eden sığınmacıların rakamı 3. 424 bin 237 iken, geçiici koruma altındakilerin rakamı ise 2.8 milyondur. Kayıt altındaki 258 bin sığınmacı ise Türkiye'de yaklaşık 10 Ŗehirde yer alan 21 kamp alanında yaŖamaktadır (http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-istatistikleri_363_378-2017/,e.t:10.02.2018). Geri kalan çoğunluk ise kamp dıŖında yaŖamayı tercih ederek kent nüfusu haline dönuŖmüŖtür. Yerel halkla birlikte kentlerde yaŖayan sığınmacıların oranı ise yüzde 92'yi bulmaktadır (Erdoğan 2017, s.13). BirleŖmiŖ Milletler Yüksek Komiserliği'nin verilerine göre; İstanbul'da 484.505 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır. İstanbul toplam mülteci sayısının yüzde 17'si ile yüzde 25'i arasındaki nüfusuna ev sahipliği yaparak en fazla mülteciyi barından Ŗehir

konumunda birinci sırada yer almaktadır. Sırasıyla 427.217 mülteci nüfusu ile Şanlıurfa ikinci sırada, 390.493 ile Hatay üçüncü sırada yer almaktadır.

Suriyeli mülteciler genellikle ekonomik nedenlerle sanayi bölgelerine doğru göç etmeyi tercih etmektedir. İstanbul, toplumsal kabul sürecine daha duyarlı olduğundan ve çok fazla kültürel çeşitliliği içerisinde barındırdığı için en fazla mültecinin yaşadığı kent konumuna gelmiştir. Suriyelilerin, İstanbul Avrupa yakasının belirli ilçelerinde yoğunluk göstermeleri sebebiyle kentin dinamik yapısında değişiklikler oluşmuş ve yeni alt kültürler oluşmuştur.

Göç İdaresi 2016 verilerine göre, İstanbul Avrupa Yakası'nda 6 ilçe (Küçükçekmece, Bağcılar, Fatih, Sultangazi, Esenyurt, Esenler) Anadolu yakasında ise 1 ilçede (Ümraniye) yoğunluk bulunmaktadır. Esenyurt/Kıraç, Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan, kent nüfusunun oranına bakıldığında 25.000 mülteciyi içerisinde barındıran çok fazla sorumluluğu olan bir ilçedir. Esenyurt ilçesinin toplamda 43 mahallesi bulunmaktadır ve Suriyeliler özellikle Kıraç gibi sanayi bölgesi olan kırsal alanlarda yaşamayı tercih etmektedir (<http://www.goc.gov.tr-2017/,e.t:10.02.2018>). Gün geçtikçe sayıları artan ve ilçenin neredeyse her yerine dağılan Suriyeli mültecilerin kent nüfusu ile birlikte yaşaması birtakım kentsel problemlerin oluşmasına neden olmaktadır.

Savaşın başladığı ilk süreçten itibaren ilçeye göç etmeye başlayan mülteciler başlangıçta her ne kadar misafir ve geçici nüfus olarak görülse de zamanla kent nüfusu haline dönüşmüşlerdir. Nitekim bu süreç Suriyelilerin yerel halka entegrasyon sürecinde sorun teşkil etmektedir. Suriyelilerin yerel halk ile aralarında dil, kültür ve yaşam tarzının farklı olması kabul ve uyum sürecinin uzamasına neden olmaktadır. Yerel halkla mülteciler arasında zamanla gerilim artmış ve medyada çıkan haberler, mültecilere yönelik olumsuz algıyı körüklemiştir.

Bu çalışmada ele alınan veriler 3 ana bölümde incelenmiştir;

İlk bölümde göç, göçmenlik ve mültecilik kavramlarının tanımlanması yapılmıştır. Göçmen, mülteci, sığınmacı kavramaları sıklıkla birbirine karıştırıldığı için çeşitli kurumların tanımlamalarına yer verilmiş ve konunun yasal boyutu incelenmiştir. Göçün tarihsel arka planı incelenerek günümüze kadar uzanan göç hareketleri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde Türkiye’de yabancı, göçmen ve öteki algısı ele alınmıştır. Suriye savaşının Türkiye’ye etkilerine bakılmıştır. Savaşın başladığı ilk süreçte kitlesel olarak Türkiye’ye sığınanan mültecilerin ev sahibi ülke tarafından “misafir” olarak görülmesi, fakat savaşın uzun sürmesi sonucu kalıcı nüfus haline dönüşmesinin etkileri incelenmiştir. Suriyeliler, risk ve tehdit unsuru olarak görülmesi nedeniyle yerel halk ile uyum ve entegrasyon sürecinin nasıl ilerlediğine ve mültecilere ilişkin “ötekileştirme”, toplumsal uyum ve kabul sürecinde medyanın etkisine, söylem ve temsil gücüne örneklerle yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, İstanbul’un Esenyurt ilçesinde yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik veriler üzerinde durulmuştur. Esenyurt/Kıraçta yaşayan Suriyeli mülteciler ve yerel halk ile kapsamlı bir saha çalışması yapılmıştır. Esenyurt bölgesinin kentsel özellikleri, sosyo-kültürel yapısı, eğitim düzeyi, bölgeye gelen Suriyelilerin burayı ne ölçüde etkiledikleri üzerinde durulmuştur. Araştırma için bölgede 20’si Suriyeli, 10’u yerel halk olmak üzere toplam 30 kişiyle röportaj yapılarak veri toplanmıştır. Suriyeliler hakkında çıkan haberlerin toplumsal algı üzerindeki etkisi de göz önünde bulundurularak karşılıklı uyum süreci ele alınmıştır. Yazılı ve görsel medyada yer alan olumlu ve olumsuz haberlerin içeriğinin değerlendirilmesi gelecek politikaların belirlenmesi açısından önemli bir araştırma alanıdır. Bu bağlamda medyada Esenyurt’ta yaşayan Suriyeliler ile çıkan haberlerin içerik analizi yapılmıştır.

1. GÖÇ VE GÖÇ POLİTİKASI

Göç; savaş, yoksulluk ve zulümden kaçarak, daha iyi bir yaşam bulmak umuduyla başka ülkelere doğru yollara düşmek ve yerinden yurdundan olmaktır. Ulusal sınırlar içinde ya da sınır ötesinde, başka bir yere uzun süreli ya da kısa süreli olarak yapılan zorunlu veya gönüllü yer değiştirme eylemi insanlık tarihi kadar eskidir (Akçadağ 2012, s. 3). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre göç kavramı, “ekonomik, siyasi, toplumsal sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitmesi, taşınma, hicret, muhaceret etmesi” anlamına gelmektedir (<http://www.tdk.gov.tr/> , e.t: 10.02.2018).

Göç tarihi, her ne kadar çok eski zamanlara kadar uzansa da, uluslararası göç kavramları ancak 19. yüzyılda olgunlaşabilmiştir. Bu yüzyılda etnik ve kültürel birlik üzerine kurulmaya çalışılan ulus- devletlerin siyasal güçleri ile belirledikleri toprak parçaları ve bu alanlardaki yurttaşları üzerinde, egemenlik hakları en belirgin şekilde ortaya çıkmış ve uluslararası kabul görmüştür (Esen, Duman 2016, s.4).

Mehmet Bulut'a göre, devletlerin büyük bir bölümü, göçlerin getirdiği insanlar ve sonraki kuşaklar tarafından kurularak profesyoneller tarafından yönetilmiştir. Göçmenler zamanla sığındıkları ev sahibi ülkenin kalıcı nüfusu haline dönüşmüş, sosyo-ekonomik ve siyasal sürecinde etkin rol almıştır. Tarihsel sürece baktığımızda Avrupa, 1789 Fransız İhtilali sürecini yaşarken aynı zamanda ABD devleti kurulma çalışmaları devam etmektedir. 1800'lü yıllarda Amerika, Avrupalı göçmenler tarafından kurulmuştur. 1800 yılında Amerika'nın nüfusu 6 milyondan azdır ve 1900 yılında Amerika'nın nüfusu 60 milyona ulaşmıştır. Yüzyılda çok fazla göç olarak 20.yy'da dünyanın süper gücü haline gelmiştir.

Yine büyük güç Osmanlı Devleti ise, henüz çocuk yaşlarda devşirilen Balkan çocuklarını Endülüs mektebinde yetiştirmiştir. Endülüs mektebinde yetiştirilen özel yetenekli, bilgi ve birikimli göçmenler, devletin faydası için eşsiz çaba harcamış ve yöneticilik yapmıştır. Osmanlı yönetiminde önemli kararlar alan Sokullu Mehmet

Paşa'nın da devşirme olduğu bilinmektedir. 1876 yılında II. Abdülhamit yönetime geçtiği dönemde Anadolu nüfusunun yarısını gayri Müslümler oluşturmaktadır. II. Abdülhamit'in yönetiminde olduğu süreçte Osmanlı- Rus savaşı çıkmıştır. Anadolu'ya Balkanlardan, Kafkaslardan ve Karadeniz'den yoğun bir şekilde Müslüman göçü yaşanmıştır. 19. yy ve 20.yy'da Türkiye'nin ekonomi ve siyaseti üzerinde göçmenlerin etkisi hissedilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhuriyeti kuran birçok kadronun kökeni, Selanik'e dayanmakta ve göçmen olduğu bilinmektedir (Bulut 2015).

Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren başta nüfus mübadeleleri ile gelen göçmenler olmak üzere büyük göç hareketlerine sahne olmuştur. Prof. Dr. Kemal Kirişçi, 1923-1997 yılları arasında çoğunlukla Balkan ülkelerinden olmak üzere 1,6 milyondan fazla kişinin Türkiye'ye göç ettiğini ifade etmektedir (http://www.ata.boun.edu.tr/htr/Kaynakca/312/Kemal_kirisci_%20turkiyeye%20yonelik%20goc%20hareketlerinin%20degerlendirilmesi_bilanco.pdf, e.t. 27.12.2017).

Belirtilen bu rakama, 1997-2011 arasındaki Türkiye'nin komşu ülkelerinde yaşanan sorunlar sebebiyle gerçekleşen yoğun göç dalgasıyla, Türkiye 90 yılda karşılaştığı toplam kitlesel akınla, sadece 6 yılda karşı karşıya kalmıştır.

21. yüzyılda Ortadoğu'da meydana gelen Arap uyanış süreci Tunus, Mısır, Libya ve Yemen'deki hükümetlerin değişmesine sebep olurken Suriye'de Esad rejimi ve muhalif halk hareketi arasında iç savaşa yol açmıştır. Suriye halkının siyasal otoriteyi yok sayma düşüncesiyle ciddi bir kriz oluşmuştur (Mercan 2015 s.15). 2011 yılında Suriye'de iç savaşın başlaması ile birlikte Suriyeli vatandaşların Türkiye'ye geliş süreci aralıksız devam etmiştir. Türkiye, Birleşmiş Milletler ve Arap Birliği ile koordineli bir şekilde mülteci politikası yürütülmektedir. Açık kapı politikasıyla birlikte göçmenlere uygulanan hukuksal yaptırımların engellenmesi ve Türkiye'de barınma durumlarını gündeme getirmiştir (Yeşil 2014, ss.104-116).

Arap Baharı ve Türkiye'nin komşu ülkelerinde yaşanan sorunlar sebebi ile gerçekleşen yoğun göç dalgası korunma amacı ile Türkiye'ye gelen yabancıların

hukuki statüsünün yeniden tanımlanmasını bir ihtiyaç haline getirmiş ve bu doğrultuda 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013) kabul edilmiştir.

1.1. Göçmen, Mülteci ve Sığınmacı Kavramları

Kendi içerisinde siyasal kriz yaşayan ülkelerin vatandaşlarının komşu ülkelere kaçması uluslararası hukuk dilinde “göçmen” kavramını ortaya çıkarmış ve bununla ilgili yasal düzenlemelerde bulunulmuştur.

Göçmen, sığınmacı ve mülteci kavramları sıklıkla birbirine karıştırılmaktadır. Sığınmacı, zorunlu göç kavramlarını farklı disiplinlerden bilim insanları çok çeşitli yönleriyle incelemiştir. Yer değiştirme yöntemleri ve sebeplerindeki farklılıklar, kendi ülkesini terk ederek farklı bir ülkeye giden kişiler için sığınmacı, mülteci, göçmen, yerinden edilmiş kişi gibi farklı kavramların kullanılmasına neden olmaktadır.

Mülteci, kelime kökeni itibariyle Arapça (iltica) kelimesinin failidir. İltica eden anlamında mülteci yani sığınmak, sığınmacı anlamında kullanılmaktadır. Mülteci mefhumunu en iyi ifade edebilecek başka bir kelime de “Muhacir”dir. Muhacir, kelime anlamı itibariyle bir yerden başka bir yere göç eden kişi demektir.

Sığınmacı ve mülteci kavramları uluslararası sözleşmeler ve devletlerin uygulamaları açısından farklı algılanmaktadır (<http://akademikperspektif.com/>,e.t. 10.02.2018). Sığınmacı ve mültecilerin kendi yurtlarını terk ederek farklı bir ülkeye gittikleri göz önünde bulundurulduğunda bunun aynı zamanda bir göç hareketi olduğu görülmektedir. Ancak, ülkeyi terk etme nedenlerindeki farklılık, göçmen ve mülteci olgusundaki temel farklılığı oluşturmaktadır. Buna göre;

- Ülkesinden, maddi veya sosyal durumlarını iyileştirmek ve daha iyi ekonomik koşullara sahip olmak için farklı bir ülkeye göç eden kişilere göçmen denilmektedir.

- Mülteciler ise ülkelerini terk etmek zorunda kalan ve kendi ülkelerinin korunmasından faydalanamayan kişilerdir (Adelman 2010; Atayun 2002; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMY) 2001; Koçdemir 1999; Petersen 1975). Uluslararası kanunlara göre kişi, vatandaşı olduğu ülke tarafından korunmak durumundadır. Bireyin vatandaşı olduğu ülke tarafından yaşamını tehdit eden bir durum söz konusu ise ve birey ülkesi tarafından korunamıyorsa başka bir ülkeden korunma talep etmek zorunda kalacaktır. Kişinin ülkesinde yaşanan savaş, dini, etnik ve sosyal tehditler ülkesini terk etmesine neden olmaktadır. 2011 Mart ayından itibaren yaşanan Suriyeli mülteci krizi dünya tarihinin gördüğü en büyük insani dramlardan biri olarak hafızalara kazınmış ve tarihte yerini almıştır (Erdoğan 2017, s.6).

Kişilerin ülkesinde yaşadığı yoksulluk, imkansızlıklar, halkın ölümü göze alarak belirsiz bir yolculuğa çıkmaları için yeterli bir sebep değildir. Yoksullukla birlikte can güvenliği sorununun yaşanması ve insan haklarının ihlali gibi nedenlerin olması bu hayati yolculuğa çıkılmasında önem teşkil etmektedir.

1951 Mülteci Hukuki Durumunu konu alan Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci; din, ırk, politik düşünce, belirli bir gruba mensup olma durumu gibi sebeplerin sonucunda zulme uğrayacağını düşünerek, kendi ülkesini terk ederek başka bir ülkenin korumasından faydalanmak durumunda kalan kişidir (<http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>, e.t:12.02.2018).

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 14. maddesine göre sığınma hakkı; “Herkes zulüm karşısında başka ülkelere sığınabilir ve bu ülkelerde sığınmacı haklarından faydalanmayı talep edebilir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Bir ülkede sığınma hakkı verilen kişi mülteci olarak tanımlanırken, Göç Terimleri Sözlüğüne göre “bir ülkede mülteci haklarından faydalanmak isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yapılan başvuru sonucunu bekleyen kişi “Sığınmacı” olarak ifade edilmektedir.

Sığınmacıların, geri göndermeme ilkesinden (non-refoulement) faydalanarak, temel insani haklara erişiminin sağlanması gerekmektedir. Sığınmacı kavramı geçicidir ve mülteci statüsü tanınmasının ardından mülteci statüsünün geçerliliği kabul edilir (<http://sorular.rightsagenda.org/soru-cevap/?g=2#sdfootnote2sym/>, e.t. 03.03.2017).

Türkiye’ye yönelen göç dalgalarının geçmişi eskilere dayanır. Özellikle ikinci dünya savaşı sonrası yaşanan göç hareketleri, göç ve kitlesel sığınmaya yönelik uluslararası yasal düzenlemelerin gerekliliğini zorunlu kılmış ve bu konuda çözüm üretmek amacıyla uluslararası kuruluşlar kurulmuş, uluslararası sözleşmeler imzalanmıştır(Beter 2006; Buz, 2004).

Türkiye’nin coğrafi konumu sebebiyle ve bu konumun beraberinde getirdiği göç potansiyelinin, ülkenin mülteci politikası üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Türkiye, çok farklı ülkelere farklı kültürlerden farklı amaçlarla gelen ve daha çok “yabancı” olarak nitelenen göçmen gruplarına ev sahipliği yapmıştır (İçduygu vd.2014, s. 222).

Türkiye, mülteci çekme potansiyelinin olması ve uluslararası hukukun mültecilere bazı haklar tanınması neticesinde, mülteci statüsünün verilmesi konusunda bazı çekinceleri barınmış ve bu çekinceler etrafında farklı hukuksal statü tanımlamalarına neden olmuştur. Bu gerekçeyle Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne “coğrafi sınırlama” ile taraf olmuştur; Türkiye ulusal hukukunda mülteci, “uluslararası mülteci hukukunda tanımlanan nedenlere ve koşullara referans verilerek, Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylardan dolayı gelen kişi” olarak tanımlanmıştır. Türkiye’den uluslararası koruma talep etmiş olan Somali, Sudan, Yemen, İran, Irak, Afganistan gibi Avrupa ülkeleri dışındaki ülkelere gelen kişiler

ise yakın zamana kadar sığınmacı, geçici sığınmacı vb. gibi muğlâk kavramlarla, günümüz mülteci hukukunda ise “şartlı mülteci” statüsüyle adlandırılmıştır.

Son yıllarda ülkeye yönelen göç hareketleri Türkiye’yi aynı zamanda hem “göç alan” ülke, hem de “geçiş” ülkesi olma konumlarına taşımıştır (İçduygu 2006, s. 70).

Suriyeliler, Türkiye’ye geldiklerinden bu yana hukuki anlamda net bir tanım içerisine konulamamıştır. Türkiye’nin yasal düzenlemelerinde net olarak yer bulunmayan uluslararası hukuk kavramlarının iç hukukumuzda netleştirilememesi Suriyelilerin farklı kavramlarla tanımlanmasına neden olmuştur. 2013 yılında yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile birlikte Mülteci, Şartlı Mülteci, İkincil Koruma ve Geçici Koruma kavramları hukuk literatürüne girmiş ve bu kavramlar üzerinden Suriyeli mültecilerin hukuki statüsü belirlenmiştir (Uzun 2015).

Şartlı mültecilik, 1994 tarihli İltica ve Sığınma Yönetmeliği’nde geçen “sığınmacılık” ifadesinin yerine kullanılmış ve Avrupa dışından gelenlere, üçüncü bir ülkeye temelli olarak yerleştirilene kadar sığınma hakkı olarak ifade edilmiştir. Bu sebeple Suriye’deki iç savaştan kurtulmak için Türkiye’ye göç eden Suriyelilerin mültecilik ya da şartlı mültecilik statüleri bulunmamaktadır.

Kanundışı yollardan Türkiye’ye giriş yapan bu mültecilere Türkiye tarafından “Geçici Koruma” hakkı sağlanmıştır. Kanunumuzda Geçici Koruma; “Ülkesinden çekilmek zorunda kalmış, terk ettiği ülkeye geri dönemeyen, aciliyetle ve geçici koruma bulmak umuduyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırları geçmeye çalışan yabancılara geçici koruma sağlanabilmektedir.” ifadesi ile yer almıştır.

Geçici koruma statüsünün üç temel elemanı vardır:

- “Açık kapı politikası ile ülke topraklarına kabul”,
- “Geri göndermeme ilkesi”,

- “Gelen kişilerin önemli ve ivedi ihtiyaçlarının giderilmesi” ilkesidir (Ergüven, Özturanlı 2013).

1.2. Misafirlik ve Öteki Kavramı

Misafirlik: Kant’ın “Dünya vatandaşlığı hukuku, evrensel bir misafirlik şartları ile sınırlandırılmalıdır.” ibaresiyle pekiştirdiği Edebi Barış Denemesi, 1795’te Fransa ile Prusya arasında imzalanan Basel Antlaşmasının tarihi sürecinden etkilenecek kaleme alınmıştır. Kant, Basel Barış Antlaşması’nın barışı destekleyen bir antlaşma olmadığını düşünmekte ve savaşı tetikleyecek maddeler içerdiğini belirtmektedir. Sürekli barışın ilkelerini anlatan bu eserinde Kant; dünya vatandaşlığı (kozmpolitizm), savaş ve evrensel misafirperverlik kavramlarını irdelemiştir. Yazdığı denemede, barışa giden yolda gerekli üç maddeden bahsetmektedir (Ökten 2001):

- “Her devletin esas teşkilatı cumhuriyet olmalıdır”,
- “Devletler hukuku hür devletlerden kurulu bir federasyona dayanmalıdır”,
- “Dünya vatandaşlığı hukuku, evrensel misafirperverlik şartları ile sınırlandırılmalıdır.”

Kant’a göre evrensel misafirlik kavramı şu şekildedir: “Konukluk (Wirtbarkeit), bir kimsenin kendi vatanının dışında başka bir kimsenin ülke toprağına varışında, ondan düşman muamelesi görmeme hakkına verilen isimdir. O kimse, eğer yeni gelen bu yabancıya zarar görmeyeceği durum mevcutsa yabancıyı geri gönderebilir; fakat yabancı, barışçıl hareket ettiği sürece, ona düşmanca davranamaz. Yabancıya sahip olduğu bir kalma hakkı (Gastrecht) değil bir ziyaret hakkıdır; bu da yeryüzünün ortak mülkiyet hakkı nedeniyle bütün insanlara ait olan kendini topluma sunma hakkıdır. Çünkü yeryüzü yuvarlak olduğu için insanlar sonsuz olarak dağılamazlar, bu nedenle birbirlerine tahammül etmek zorundadırlar, fakat genel olarak kaynağına bakılırsa, hiçbir kimse yeryüzündeki herhangi bir yer üzerinde başkasına göre daha fazla hak sahibi değildir” (Kant 1960).

Iain Chambers (2005)'e göre yabancı, günümüz dünyasında önemli bir kavramdır: Mültecilik ile başlayan teorik ve retorik tartışmalar sayesinde misafirlik kavramı, günümüzde gelişen olaylar ile ulusların kendi yerelliklerinde şekillenen bazı kurum ve kuruluşlar nezdinde de güncellenmektedir. Devletle yakın ilişki içinde olan bu kurumlar, ülkeye giriş yapan misafirlerin ulusal aidiyet içindeki konumunu ve yasal yaptırımlar karşısında hukuki hak ve sorumluluklarını gözetmektedir.

Türkiye’de bulunan yabancılara karşı davranış ve tutumlarda görev sayılarak hareket edildiği göz önünde bulundurulduğunda “vatandaşlık ve misafirlik” olguları, madun-mültecilerin konumlarını anlamlandırmada önemli bir yere sahiptir. Vazife temelli bir yaklaşımda misafirlik ve vatandaşlık haklarına sahip bu iki gruba dâhil olanlardan belirli sorumluluklar üstlenmeleri ve hukuki çerçeveye uygun davranışlar sergilemeleri beklenir. Misafir; sınır ötesinden gelen, geçici bir süre konaklayacak olandır. Vatandaş; ev sahibi konumundadır, ulusal aidiyete sahip olandır. Ev sahibi ile misafir arasındaki ortak nokta, ikisinin de statüleri çerçevesinde vazifelerinin olmasıdır. Her iki taraftan da yerine getirmesi beklenen sorumluluklar vardır (Altıntaş 2014).

Misafirden beklenenler;

- Rahatsız edecek düzeyde rahat davranmamak,
- Misafirliliği gereği kadar tutmak,
- Ev sahibiyle ilgili uygunsuz ve rencide edici yorumlarda bulunmamak,
- Verilene razı olmak,
- Mevcut düzeni bozmaktan kaçınmak

Vatandaştan beklenenler ise;

- Vergisini zamanında vermek,
- Yasalara uymak,
- Toplumsal düzeni bozmamak,
- Erkekler için askerlik görevini yerine getirmektir.

Türkiye tarihinin arka planında yer alan “misafirperverlik” kavramı, Türk kültürünün değerli imgeleri arasındadır. Ülkeye gelen yabancıların beklenenden uzun kalması ile orantılı olarak hem hukuki işleyişte hem de gündelik yaşamda toplumsal kabul sürecinde olumlu adımlar atılmıştır (Altıntaş 2014).

Öteki: Öte kelimesinden türeyen “öteki” kavramı, “gündemde olandan veya göz önünde bulundurulandan geride kalanı” olarak tanımlanmaktadır. Birçok anlama sahip olan “öte” ise; “Bu kelimeyi dile getirenin, odak noktasındaki şeyden daha uzak olan yeri veya şeyi ifade etmektedir” (<http://www.tdk.gov.tr/> , e.t: 10.02.2018) Buna göre Türkçe’de, antropolojik olarak incelendiğinde öteki kelimesi “biz” dışında kalan insanlar anlamına gelmektedir (Aydın 2003, 661). “Öteki” kelimesinin en önemli bileşenleri uzaklık, gerilik olduğundan anlamsal olarak da bir mesafeyi ifade etmektedir.

Pek çok Avrupa lisanının kökeni olan Latince “öteki” kavramının karşılığında yabancı anlamında “alius, alia” kavramları kullanılmıştır. Bu kavramın bir tarafı kâfir kelimesine diğer tarafı barbar kelimesine kadar uzanan geniş bir “dışlama” ifadesi içermektedir ve daha da önemlisi kelimenin kullanımındaki anlamlar kullanıldığı cümle yapısına göre kültürden kültüre değişiklik göstermektedir. Anlam bakımından hafif ya da ağır bir ifade olsun, ayrımlar siyah ve beyaz, erkek ve kadın, kuzey ve güney gibi ayrımlar aynı zamanda ötekileştirmeye de zemin hazırlar.

William Connolly, uluslararası ilişkiler bağlamında yapılan siyaseti “ötekileştirme süreci” olarak değerlendirmektedir. Ona göre; modern benliğin varoluşu ve kendini sürdürmesi, farklı kimlikleri ötekileştirerek meydana gelir (Keyman 1997, s.257). Ülkeler arasında varolan sınırlar kurulurken bereberinde ötekini de meydana getirmektedir. Sınırlar oluşturulurken öteki tanımı da yapılmaktadır. Böylece sınırlar kendiliğinden öteki kavramına zemin hazırlayan bir sınır ötesi olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Fiziki açıdan düşünülen “sınır” kavramı aslında siyasal ve kültürel farklılıkların da bir görünümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir toplumda demokratikleşme arttıkça sınırlar esner ve otoritenin katılaşmasıyla da kimlikler gibi sınırları da katılaştır. Sınır; içindeki ve ötesindeki

eşği belirlerken ulusal kimliğin oluşmasına ve düzenlenmesine de katkıda bulunur. Bu çerçeveden bakıldığında düzen ve ulusal kimlik standartları sınır ile oluşturulur.

Sartre'ye göre, başkası cehennemdir. Burada cehennem ifadesinin içerdiği şiddet düşüncesi; karşıtlığa, yani varlığı sürdürmek için ihtiyaç duyulan aynı ve başka, biz ve öteki olarak yapılan ayrımlara dayanır. Nefret eyleminin temelini aslında sürüden ayrılma ve öteki olma kaygısı oluşturmaktadır. Bu görüşe zıt bir söylemle Levinas, “insanlığın kaynağı belki de başkadır” diyerek konuyu başka bir boyuta taşımıştır. Schopenhoe’e göre de insanlığın özü bir kişinin başkasına gösterdiği merhamettir (Yasar 2014).

Tarih boyunca toplumların birlikte yaşama alışkanlıkları incelendiğinde; toplumsal hayatın akışı içerisinde bireylerin yaşadıkları toplumdan farklı bireylerle ya da yabancı olanlarla beraber yaşanmasının beraberinde getirdiği en büyük problemlerden birinin “öteki”leştirme süreciyle ortaya çıkan algı olduğu görülmektedir. Toplumda yaşayan bireyler arasında “öteki”leştirme süreci başladığı zaman farklı olanların marjinal olarak algılanmasıyla birlikte dışlama ve kültürler arası çatışmalar ortaya çıkmaktadır (Gürer 2007, s. 104). Bu anlamda, bireyin ‘öteki’ olarak algıladığı yabancıyı veya farklıyı kabullenememesi, iletişim kuramadığı için anlayamaması hatta ‘öteki’leşen bu bireylerin farkında olmaması dünya tarihi boyunca sorun olarak devam etmektedir.

1.3. Açık Kapı Politikası

ABD'nin Çin ile arasındaki ticari ilişkisini düzenleyen 1899-1900 yıllarına ait bir bildirme olarak oluşturulmuştur. Türkiye, ülkelerinde baş gösteren savaştan kaçan Suriyelilere 2011 yılından bu yana “açık kapı politikası” uygulayarak uluslararası yükümlülükleri kapsamında, sınır kapılarında “geri göndermeme” maddesine özen göstermektedir ve bu yaklaşımını titizlikle korumaktadır.

İç karışıklıklar başlamadan önce 20 milyon civarında bir nüfusa sahip olan Suriye'de bugün yaklaşık 12,2 milyon kişi acil insani yardıma ihtiyaç

duymaktadır(Ağır, Sezik 2015). Nisan 2011'den bu yana Suriye'de çıkan rejim karşıtı gösterilerin bastırılmasının yarattığı karmaşa ve ardından yaşanan iç savaş nedeni ile ülkelerinden kaçan Suriyelileri, uluslararası hukukun ve vicdanın gereğini yerine getirerek Türkiye “açık kapı politikası” çerçevesinde “geçici koruma” sağlayarak kabul etmiştir. Türkiye'nin ‘açık kapı politikası’ güvenlik açısından AB lkeleri tarafından bir tehdit olarak algılanmasına rağmen bu durum başta İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve 1951 Cenevre Anlaşması olmak üzere uluslararası hukuk ilkeleriyle uyumlu bir politikadır.

Türkiye, 2011 yılının Ekim ayı itibariyle, İçişleri Bakanlığı 1994 Yönetmeliği'nin 10. maddesi gereğince Suriyeli “misafirleri” “geçici koruma rejimi” altına aldığını ilan etmiştir. Türkiye’deki Suriyeli sayısının resmi rakamların çok üzerinde olduğu tahmin edilmektedir Uluslararası standartlarla asgari düzeyde uyumlu olan rejim, geri dönmeye zorlamama, açık kapı politikası, kamplarda barınma imkanının sağlanması ve ihtiyaç duyulan temel hizmetlerin sunulması gibi sosyal ilkeleri içermektedir. Bugüne kadar Türkiye, lkelerindeki savaştan kaçarak ülkemize sığınan Suriye vatandaşları için, uluslararası standartlara göre 5,6 milyar ABD dolarını aşkın tutarında bir kaynak kullanmıştır. Türkiye'nin bu olağanüstü çabalarına karşın, uluslararası camia Türkiye’de bulunan Suriyeliler için yalnızca 300 milyon ABD doları katkıda bulunmuştur (AFAD, 2015). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından Suriyelilerin “bireysel kayıt ve statü belirleme sürecini” durdurmasıyla Türkiye’de kamplar kurulmuştur. Kurulan kampların koordinasyonu Afet ve Acil Durum Koordinasyon Başkanlığı (AFAD) ve Kızılay tarafından yürütülmektedir (<https://www.afad.gov.tr/tr/2505/Afet-ve-Acil-Durum-YukseK-Kurulu/>, e.t:10.02.2018).

1.4. Türkiye’deki Mültecilerin Tarihsel Süreci

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı İmparatorluğu’nun karşılaştığı en önemli g sorunu olarak bilinen “93 Harbi”, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sürecinde gerçekleşmiştir. Savaş sırasında ve sonrasında 1 milyon zerindeki Osmanlı vatandaşı kadim yurtlarını terk etmek zorunda kalarak mülteci konuma

düşmüştür. Göç, özellikle Kuzey Kafkasya, Kırım ve Balkan Türk-Müslüman halkının Anadolu'ya hareketi ile gerçekleşmiştir. Osmanlı İmparatorluğu ağır koşullarla yenilgiyi kabul etmiş ve süreç Osmanlı'nın sonunu getiren kırılma noktası olmuştur. Prof. Dr. Kemal Karpat'ın da derinden incelediği üzere, bu tarihsel dönem ilerleyen zamanlarda Cumhuriyet'in ana amaçlarından biri olan 'millet' kavramının şekillenmesinde belirleyici rol oynamıştır.

Birinci Dünya Savaşı sonlarında da göçler devam etmiştir. Kurtuluş Savaşı ile birlikte mülteci kavramı adeta arka plana itilmiştir. "Göçmen" diye tabir edilen gruplar aynı ırktan, dinden ve dilden olmalarından dolayı Kurtuluş Savaşı'nın ön saflarında yer almışlardır. 1877-1878 Berlin Anlaşması'yla başlayan süreç, imparatorluğu, mültecilerin dayanışması ile birlikte güçlendirmiş ve "Göçmen" sıfatıyla bu topraklara teşrif etmiş insan grupları 24 Temmuz 1923'de Lozan Anlaşmasını imzalanmıştır. Karşılıklı nüfus mübadeleleri yeni göçmenler getirmiştir. Özellikle, Yunanistan sınırları içerisindeki Türk nüfusu ile yer değiştirme kararı alınmıştır. 1930'ların ikinci yarısından itibaren Avrupa'da faşizmin yükselmesi sonucu Türkiye, bu defa Almanya'da faşizm rüzgârından etkilenen bilim ve kültür insanlarının ülkeye iltica girişimlerine ev sahipliği yapmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve soğuk savaşın başlamasıyla birlikte oluşan süreçte Türkiye'nin mülteci ve sığınmacı sorunu devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Bulgaristan ve Yugoslavya'dan kitleler halinde göçler olmuştur. 1856-1990 tarihleri arasında Türkiye'ye yaklaşık 9 milyon insanın göç ettiği hesaplanmaktadır (Karpat, Osmanlı Nüfusu, s.16).

Sovyetler Birliği'nin, "Demir Perde" ülkelerinde ortaya çıkardığı ve 1986'da uygulamaya koyduğu "Yeniden Kurma" ve "Açıklık" politikalarının bir ucu yeniden Türkiye'ye dokunmaya başlamıştır. Bu kez senelerden beri yaşanan baskı politikalarına dayanamayan Bulgaristan Türkleri mülteci olarak Türkiye'nin kapısını çalmış ve 300 bin kişi Trakya bölgesinde iskân etmiştir. 1944 yılında S.S.C.B. tarafından Ahıska Türkleri Orta Asya'ya ve Kazakistan'a sürülmüştür. 1989 yılında Özbekistan Fergana'da Ahıska Türklerine ikinci bir sürgün yapılmıştır. Türkiye, bu

duruma sessiz kalamayarak Ahıska Türklerinin önemli kısmını ülkeye getirmiştir. Hükümetin kararıyla Ahıska Türklerine Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı verme işlemleri halen sürmektedir.

1990 yılında patlak veren Birinci Körfez Savaşı Türkiye'nin Güneydoğu sınırlarında hareketliliğe sebep olmuştur. Irak'ın devrik lideri Saddam Hüseyin'in rejiminden ve savaşın zorlu koşullarından kaçan Kuzey Irak Kürtleri ve Türkmenleri sınırın Türkiye tarafına geçmek zorunda kalmıştır. 19. yüzyılın son çeyreğinde başlayan göç ve mülteci hareketliliğinin en kapsamlı dalgasını 2010 yılı sonunda Tunus'ta başlayan, Mısır ve Suriye'ye yayılarak devam eden "Arap Baharı" diye nitelendirilen kaos ve çalkantılar dizisi oluşturmuştur. Türkiye, bu süreçten itibaren açık kapı politikası izlemiş ve Suriyelilere sınır kapılarını açmıştır.

1.5. Türkiye'deki Mültecilerin Hukuki Durumu

Türkiye'ye tarih boyunca yapılan mülteci ve sığınma talepleri, ülkeye bu alanda derin bir tecrübe kazandırmıştır. Osmanlı döneminde olsun Cumhuriyet döneminde olsun Türkiye'ye milyonlarca insan, sığınmacı/mülteci olarak toplu ya da bireysel sığınma talebinde bulunmuştur (Deniz 2009).

Türkiye'de kabul edilen 14 Haziran 1934 tarih ve 2510 sayılı İskân Kanunu, mülteci ve sığınmacılar kapsamında yapılan ilk düzenleyici hukuki belge niteliğindedir. Kanun kapsamında, Türkiye'ye yapılacak sığınma ve göç talepleri ile ülke içindeki ortak ulus inşa etme siyaseti bağlamında iskân yönetimi ele alınmaktadır. Bu bağlamda sosyal ve siyasi nitelik taşıyan, mecburi iskân ile ilgili düzenlemeler içermektedir. Bununla birlikte "Yabancıların İkamet ve Seyahati Hakkında Kanun" Türk hukuku bakımından yabancı statüsünde olan mültecilerin hukuki hak ve sorumluluklarını içeren düzenlemeleri de barındırmaktadır. Özellikle 19, 20, 21 ve 22. maddelerde ülkenin genel güvenliği çerçevesinde "siyasi-idari icaplara aykırı" sayılan kişilerin sınır dışı edilme prosedürüyle ilgili düzenlemeler yer almakta ve zaman zaman bu maddelerin uygulanması dava konusu olabilmektedir. Benzer şekilde "Pasaport Kanunu" da, Türkiye'ye yapılacak giriş

çıkışlarda kamu güvenliği veya benzeri nedenlerle ülke açısından sakınca teşkil edecek durumlara ilgili yabancıların sınır dışı edilmesi gibi konular içermesi açısından mültecilere yönelik görev ve sorumluluklar belirlemiştir.

Türkiye’de İltica Hukuku alanında yapılan ilk yasal düzenleme 4 Nisan 2013 tarihli ve 6458 sayılı “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’dur” (YUKK). Kanun’un amacı, 1. maddeye göre yabancıların Türkiye’ye girişleri, Türkiye’de kalışları ve Türkiye’den çıkışları ile Türkiye’den korunma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamını ve hükmünü içermektedir. Kanun, Avrupa ülkelerinde meydana gelen olayları ölçü kabul etmektedir. Kanun kapsamında çizilen coğrafi kısıtlama hala devam etmektedir. YUKK ile birlikte “Göç İdaresi Genel Müdürlüğü” kurularak İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Kabul edilen kanun kapsamında gerçekleştirilen en önemli düzenlemelerden biri de sığınmacı kavramının “şartlı mülteci” kavramı ile değiştirilmiş olmasıdır. Bu düzenleme kapsamında şartlı mültecilerin üçüncü ülkeye geçişi sağlanıncaya kadar Türkiye’de ikamet etmelerine izin verilmesi kararlaştırılmıştır. Uluslararası hukuk çerçevesinde uygulanan geri gönderme yasağı bu kanun ile Türk hukukuna da girmiştir. Bu maddeye göre; Bu Kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez”.

YUKK uluslararası koruma kapsamını “mülteci”, “şartlı mülteci” ve “ikincil koruma” olacak şekilde üçe ayırmaktadır. Ancak bu statülere “geçici koruma” durumunu da ilave ederek dört farklı kategoride işlem yürütmektedir. YUKK kapsamında;

Mülteci, sadece Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşları kapsamaktadır. O ülkelerde meydana gelebilecek olaylar nedeniyle, herhangi bir kimliğinden (din, ırk, siyasi görüş... vb.) dolayı zulme uğramaktan korkan kişi şeklinde tanımlanmıştır. Yapılan tanım, 1951’de kabul edilen Cenevre Sözleşmesi’yle de uyumludur.

Şartlı mülteci ise, Avrupa ülkeleri dışında kalan ülkelerde meydana gelen olaylar nedeniyle herhangi bir kimliğinden (din, ırk, siyasi görüş... vb.) dolayı, haklı zulüm korkusu yaşayan kişidir. Kanun kapsamında şartlı mültecilerin Türkiye’de kalma süreleri üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadardır.

İkincil Koruma Statüsü ise, yaşadığı veya ikamet ettiği ülkesine geri gönderilmesi durumunda ölüm cezasına mahkûm olacak veya insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleyle karşılaşacak, ülke sınırları içindeki veya uluslararası çatışma ortamı yüzünden şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşması ihtimaliyle, herhangi bir ülkenin korumasından yararlanamayan veya yararlanmak istemeyen vatansız, yabancı kişilere sağlanan bir hak şeklinde düzenlenmiştir.

Geçici Koruma ise, zorla ülkesinden çıkartılmış, çıktığı ülkeye geri dönemeyen yabancıları kapsamaktadır. Acil ve geçici koruma bulmak amacıyla gruplar halinde kitlesel olarak Türkiye sınırına gelen veya sınırları geçen yabancılara tanınan koruma şeklinde hükme bağlanmıştır.

Son yıllarda çoğunlukla Afganistan, İran ve Irak vatandaşlarından Türkiye’ye yapılan bireysel başvuruları “Suriye, Somali, Sudan, Etiyopya, Özbekistan, Filistin, Çin, Eritre, Moritanya, Kongo ve Cezayir” gibi ülkelerin vatandaşları takip etmektedir (Deniz 2009). Ancak, Türkiye, Avrupa dışında gelen bu sığınmacıları 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde kabul edilen coğrafi kısıtlama gereği mülteci olarak kabul etmemiştir. Dolayısıyla başka bir ülkeye kabul edilip yerleştirilinceye kadar ülkeye gelenleri geçici sığınmacı olarak topraklarında misafir etmiştir. Ayrıca, mülteci statüsünde sığınma başvurusu yapanların yaklaşık yarısının başvurusunu kabul etmemiştir. Başvurudan sonra mülteci statüsünü hak kazananlar ise BMMYK’nin Türkiye Ofisinin yaptığı çalışmalarla üçüncü bir ülkeye yerleştirilmiştir. Bu kapsamda başvuru yapan mültecilerin bir bölümü (Finlandiya, Avustralya, İsveç, Kanada, Norveç ve ABD... vb. gibi) göçmen kabul eden ülkelere yönlendirilmiştir (Deniz 2009).

2. TÜRKİYE’DE GÖÇMEN, MÜLTECİ VE ÖTEKİ ALGISI

“Suriyeli mülteciler” meselesi geçmişten günümüze kadar devam eden göç dalgalarının en kapsamlısı olması bakımından çok farklı parametrelerle karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde bulunduğumuz dönemi “göç çağı” olarak yorumlamak doğru olacaktır. Türkiye’nin, 2011 yılına kadar devam eden süreçte genel bir göç politikası uyguladığını söylemek mümkündür. Arap Baharı süreciyle birlikte siyaset, diplomasi ve uluslararası ilişkilerin alanında köklü değişiklikler olmuştur. Türkiye coğrafi konumu itibariyle transit bir ülke olma özelliği taşımaktadır. Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye’den kaçarak Türkiye’ye sığınan yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli mülteci geçici koruma altına alınmıştır. Türkiye’ye sığınan Suriyelilere yönelik “açık kapı” politikası yürütülmektedir. Türkiye tarafından geçici korunma altına alınan mülteci sayısı 2,8 milyondur. Kamplarda yaşayan mülteci sayısı 258 bin kişidir. Kentlerdeki mültecilerin oranı ise yüzde 92’yi bulmaktadır (Erdoğan 2017, s.13).

Türkiye-Suriye ilişkilerinde gelişen bu hızlı değişimin sonucunda, Türkiye halkına ve ülkeye sığınan Suriyeli mültecilere yansması oldukça önemlidir. Savaşın başlamasından itibaren geçen 6 yıllık süreçte mültecilerin yakın zamanda evlerine dönemeyecek olması ve çoğunluğun kent nüfusu haline dönüşmesi sonucu, konuk veya misafir gibi değil de kalıcı olarak görülmeye başlanmıştır. Bu bağlamda kent nüfusu haline dönüşen Suriyeli mültecilerin kültürel entegrasyon ve sosyal ilişki kurma konusunda sıkıntılar yaşadığı görülmektedir (Buz 2008).

Türkiye’ye göç eden Suriyelilerin ve göç alan ev sahibi ülke Türkiye toplumunun davranış, algı ve kaygıları evrensel nitelik taşımaktadır. Türkiye vatandaşlarının Suriyeli mültecilere yönelik tutumlarını ötekileştirme pratiklerini doğru analiz etmek gerekmektedir. Gün geçtikçe Suriyelilere yönelik artan ayrımcı ve ötekileştirici söylemlerin artmış olduğu görülmektedir. Uluslararası göç kontrolsüz ve yoğun şekilde gerçekleştiğinde göç alan ülkelerde yabancı korkusu oluşmakta ve bu durum sosyo-kültürel yapıları olumsuz etkileyebilmektedir (Deniz 2014, s. 177).

2.1. Suriyeli Mülteci Krizi ve Türkiye'deki Suriyeliler

Suriye'de yaşanan kriz, BM tarafından son zamanların en büyük insani ve yerinden yurdundan edilme krizi olarak görülmele birlikte bölge barışı ve güvenliğini tehdit eden en önemli meselelerden biri olarak ifade edilmektedir. Yaşanılan bu kriz sürecinin tam olarak sonlanmasının yıllar alacağı nerdeyse 10 yıllar bulabileceğine dair öngörüler bulunmaktadır. Bu nedenle, Suriye krizinin başladığı ilk süreçte geçici olarak görülen zorunlu göç hareketi zaman geçtikçe kalıcılığa doğru yön almaya başlamıştır.

Suriye Krizi, 15 Mart 2011 tarihinde, Arap Baharı adı ile başlayan gösteriler sonucu başlamıştır. Nisan 2011 tarihi itibariyle ülke içerisinde ortaya çatışmalar sonucu ülke bir iç savaşa doğru sürüklenmiştir. Kısa sürede ülke geneline yayılan çatışma ortamı, ülkedeki gündelik hayatı yaşanamaz hale getirmiş ve Suriyeliler yaşadıkları tehdit ve güvensizlik sorunu nedeniyle ülkelerini terk etmek durumunda kalmışlardır. Devam eden iç savaş nedeniyle Suriye'de yoğun kitlesel iç ve dış göç yaşanmıştır.

Nisan 2011 tarihi itibariyle Suriye'den Türkiye'ye doğru sığınmacı akını başlamış, ilk Suriyeli kafile 29 Nisan 2011 tarihinde Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan Türkiye'ye giriş yapmıştır. BM'nin resmi verilerine göre yaklaşık 6,5 milyon Suriyeli mülteci savaşın başladığı ilk süreçten itibaren ülkelerini terk ederek ülke dışında güvenli farklı bölgelere yerleşmiştir.

Türkiye, Suriye'de savaşın başladığı ilk süreçten itibaren mültecilere "açık kapı politikası" izlemiştir. Türkiye'nin bulunduğu jeopolitik konum itibari ile komşu ülke Suriye ile kültürel ve tarihi bağları bulunmaktadır. 2011 yılında Suriye'den toplu bir şekilde başlayan göç hareketi sonucu yaklaşık 3,5 milyon mülteci Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmıştır. Geride bıraktığımız 7 yıl içerisinde milyonlarca Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan Türkiye, mültecilere misavirperverlik gösteren ülke durumuna gelmiştir.

Türkiye'ye sığınan mülteciler ilk etapta sınır bölgelerinde ve kamplarda yaşamaya başlamışlar ve bölge illerinde ve kamplarda ikamet etmişlerdir. Suriye'deki çatışma sürecinin uzaması ve son bulmaması, artan göç hareketi sebebiyle kampların olanakları yetersizleşmiş ve temel ihtiyaçların karşılanmasında sorunlar yaşanır hale gelmiştir.

Kamplardan ayrılan birçok Suriyeli mülteci kentlerde bağımsız bir şekilde yaşamayı tercih etmiştir. Özellikle sınır illeri ve büyükşehirlere doğru hareket eden Suriyeliler, ev kiralarının uygun olduğu ve çalışabilecekleri sanayi bölgelerine yerleşmişlerdir. Bir süre sonra yerleştikleri kente akraba ve tanıdıklarının gelmesi için vesile olmuşlardır (Güçtürk 2014). Her geçen gün kentlerdeki nüfusu artan Suriyeliler neredeyse Türkiye'nin bütün vilayetlerine yerleşmeye başlamışlardır. Suriyelilerin yüzde 92'si kamp dışındaki illerde yerel halk ile birlikte yaşamını sürdürmeye başlamıştır.

Türkiye, mevcut durum itibarıyla 3,5 milyon Suriyeli ile bir arada yaşamaktadır ve bundan dolayı geniş kapsamlı bir mülteci krizi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Özellikle sınır bölgelerinde yaşayan mevcut 10 milyonluk nüfus gelişen süreç itibarıyla olağanüstü bir şekilde artmış ve 2 milyona yaklaşmış durumdadır (Oytun, Gündoğar 2015, s. 16).

Türkiye'ye gelen Suriyeliler ülkelerine dönememiş aksine gün geçtikçe ülkedeki sayıları artmıştır. Böylece uzun vadede yerel halk ile birlikte yaşamaya başlamışlardır. Neticede göç etmenin bir takım evrensel sonuçları bulunmaktadır ve dünyanın her yerinde öngörülenin ötesinde ilerleyen Suriye krizi, birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Suriye'deki iç savaş son bulsa dahi, mültecilerin yıkılan ve harabe haline gelen ülkelerine bu aşamada dönmeyeceği bilinmektedir. Ancak yaşadıkları yerleşim yerlerinde tahribat son bulduğunda ve yaşanabilir hale geldiğinde ülkelerine dönmeleri beklenmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda BM'nin raporlarına göre, mültecilerin büyük bir çoğunluğunun yerleştikleri ülkelerde yaşadıkları deneyimler sonucu ülkelerine dönmek istememe durumlarının olduğunu bilinmektedir (Güçtürk 2014).

Bütün bu gelişmeler neticesinde, Türkiye halkı ve Suriyeliler ile ilgili öncelikli olarak toplumsal uyum politikaları ile birlikte birçok dönüşümün gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik, evrensel mülteci haklarının en temel özelliklerinden biri olan insani şartlarda yaşama olanaklarının sağlanması, sağlık hizmetleri ve seyahat edebilme hakkının tanınması bir haktan öte olmazsa olmaz bir durumdur. Ayrıca Suriyelilerin ülke sınırları içerisinde seyahat edebilme hakkı bulunmakla birlikte yerleşme hakkı da bulunmaktadır. En önemli düzenlemelerden biri ise mültecilerin çalışma koşulları konusunda yapılan yenilikler olmuştur. Şu an Türkiye’de Suriyelilere tanınan vatandaşlık ve sosyal güvenlik imkânı bulunmamaktadır.

2.2. Suriyeli Mültecilerin Türkiye’deki Algıları

Türkiye, Suriyeli mülteci krizinden siyasi, toplumsal ve ekonomik olarak etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Savaşın kısa ve geçici bir süre devam edeceği düşüncesiyle ilk zamanlarda göçün kalıcı olmayacağı düşünülmüş fakat beklenenin aksine kitlesel göçün Türkiye üzerindeki etkisi kalıcı bir durum haline gelmiştir. Savaşın başlangıcından itibaren süreçten “etkilenen” durumunda olan Suriyeliler, zamanla Türkiye’nin sosyo-politik denkleminde “etkileyen” duruma dönüşmüştür (Karaca 2013, s. 72).

Suriyelilerin göç ettiği ülkenin halkı ile bazı kültürel farklılıklar, dil problemi ve yaşam şekli nedeniyle sorunlar yaşadığı görülmektedir. (Oytun, Gündoğar 2015, s. 16). Dolayısıyla bu sorun toplumsal kabul ve uyum sürecinin önünde bir engel olmaktadır.

Suriyeli gençlerin yetişkinlere oranla yeni yaşam alanına tüm farklılıklara rağmen daha rahat adapte olduğu görülmektedir. Fakat uzun bir süre bir arada yaşayacağı yerel halka, mültecilerin uyum sağlaması önemli ve gereklidir. Uyum sürecini etkileyen diğer faktörlerden birinin ise etnik köken ve dini farklılıklar kaynaklı

olduğu söylenebilir. Sınırın yakınında bulunan illerin yerel nüfusu ile Suriyeli mültecilerin ortak değerlere sahip olması toplumsal kabul sürecini hızlandırmıştır.

Türkiye’de, mülteciler ile yaşanılan toplumsal uyum sorunu dışında tehdite neden olacak birtakım problemler ortaya çıkmıştır. Türkiye’deki Suriyelilerin toplumsal uyum ve kabul sürecine etkilerine bakacak olursak;

Suriyelilerin, risk ve tehdit unsuru olarak görüldüğü ve tehdit olarak görülen unsurları incelemenin topluma yararlı olacağı bilinmektedir. Risk olarak görülen en önemli sorun, çalışma hayatındaki yaşanılabilecek olumsuz değişiklikler, iş piyasası sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun yerel halkın üzerinde tedirginlik oluşmasına neden olmuştur. Toplu gçlerin yarattığı huzursuzluk dünyanın her yerinde aynı Şekilde yaşanılmaktadır. Kent halkında huzursuzluğun ve öteki düşmanlığının oluşmasının nedenleri arasında “iş kaybetme” ya da “gelir azalması” sorunu vardır. Dolayısıyla evrensel olarak bilinen kitlesel göç hareketlerinde “alışma hakkı” önem teşkil etmektedir (Erdoğan 2014, s. 19).

Suriyelilerin alışma hakları mevzu çok tartışılan konular arasındadır. Türkiye tarafından Suriyeli sığınmacılara tanınan Şartlı mülteci statüsü ile Suriyeliler alışma iznine sahip olmak için çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvuru hakkına sahip olmuştur. Böylece, alışma koşullarının ve sürelerinin yasal güvence altına alınması sağlanmıştır. Sahip oldukları hakların dışında Suriyelilere ticaret yapabilme, işyeri açabilme koşulları sağlanmıştır. Fakat Suriyelilerin genel olarak enformel sektörde çalışması, eğitim düzeylerinin düşük olması, çalışma koşullarına dair çalışmaların yetersizliği ve istihdam gibi sorunlar sebebi ile yerel halkın mültecilere bakış açısı olumsuz bir Şekilde seyretmektedir.

Kent nüfusunun her geçen gün artması da risk faktörü oluşturmaktadır. Suriyeliler yoğunlukla sınır illerine yerleşmeyi tercih etmişlerdir. Suriyelilerin yaşamaya başladığı il nüfusuna oranı ile yerel halkın Suriyelileri tehdit olarak görmesi ve güvensiz hissetmesi arasında doğru bir orantı bulunmaktadır. Kent nüfusu içerisindeki Suriyeli nüfusunun yükselmesi, tehdit algısını arttırmaktadır.

Suriye nüfusunun demografik veri üzerindeki etkisi sonucu, ilin sosyal dokusunda meydana gelen farklılaşmalar yerel halkın, Suriyelileri tehdit unsuru olarak görmesine neden olurken, güvensizlik hissini oluşturmaktadır. Nitekim bu nedenle bazı illerde etnik ve mezhepsel kutuplaşmanın körüklendiği görülmektedir (Oytun, Gündoğar 2015, s. 25).

Savaş mağduriyetini iki kat yaşayan çocuklar ve kadınlardır. Savaştan kurtulmuş Suriyeli kadınlar yaşadıkları kentte evlenerek hayata tutanabileceğini düşünerek evliliği bir kurtuluş yöntemi olarak görmektedir. Yapılan evlilikler neticesinde dünyaya gelen çocukların nüfusa kayıt ettirilememesi sonucunda vatansız çocuklar sorunu ile karşı karşıya kalınmıştır. Bu durum, kadın ve çocuk istismarını arttırmış, aileler tarafından çocuklar okula gönderilmek yerine çalıştırılmış, ortaya çocuk işçilik sorunu çıkmış ve kayıp bir nesil oluşmuştur. Bu durum Suriyeli kadınların ve çocukların uzun vadede risk altında kalmasına sebebiyet vermektedir.

Suriyeli mültecilerin özellikle iş bulabileceği sanayi bölgelerine yakın mahallerde yaşamayı tercih etmesi gecekondulaşma ve çarpık yapılaşma sorununa neden olmaktadır. Şehir merkezine uzak olan semtler, ev kiralari uygun olduğu için çok sayıda mülteci tarafından tercih edilmektedir. Nitekim, Suriyelilerin merkeze uzak mahallelerde bir arada yaşadığı yerel halk ile uyum içerisinde yaşamaya çalışma süreci zorlaşmaktadır.

Suriyeli mültecilerin, yaşadıkları kentin güvenliğini tehdit ettiği algısı oluşmuştur. Risk altında olduğunu düşünen yerel halk, Suriyelileri, semtlerde yaşanan suç unsuru olayların sorumlusu olarak görmektedir. Bu algının sebebi ise, sığınmacıların yaşam koşullarının yetersizliği ve eğitim imkânlarından faydalanamama durumu, uzun süreçte suç oranlarının artmış olması dâhilinde bir takım sosyal sorunların yaşanmasına zemin hazırlamaktadır (Oytun ve Gündoğar 2015, s. 20).

Türkiye tarafından toplumsal kabul süreci üzerine olumlu adımlar atılmıştır. Fakat toplumsal kabulün yerini kaygı duygusuna bırakmasının sebebi ise son yıllarda bazı olumsuz gelişmelerin yaşanmasından kaynaklanmaktadır (Erdoğan 2014, s. 22).

Suriyeli mültecilerle bir arada yaşama sürecinin iyi yönetilememesi durumunda ötekileştirme, yabancıya karşı hissedilen nefret duygusu, yabancı düşmanlığının saldırı boyutuna gelmesi mümkündür. Bugüne kadar toplum tarafından kabul görmüş ve her türlü olanaklardan faydalanan Suriyelilerin, dışlanma ve toplum tarafından kabul görememe ihtimali yüksektir. Eğitim oranının ve gelir seviyesinin düşüklüğü, elverişsiz yaşam koşulları çocuklar, gençler ve kadınların istismara açık duruma gelmesine neden olmaktadır. Suriyeli sığınmacıların olumsuz yaşam koşulları, suça teşviki artırmakta ve yasadışı işlere bulaşmalarının zeminini hazırlamaktadır. Özellikle, Suriyeli genç erkekler, uyuşturucu satışı gerçekleştirirdikleri için risk altında bulunmaktadır. Eğitim olanaklarından faydalanamamış, toplum tarafından dışlanmış, ekonomik yetersizlik nedeniyle kimlik bunalımı yaşayan gençlerin ileride önemli sorunlara neden olacağı ve tehdit unsuru olabileceği düşünülmektedir (Oytun, Gündoğar 2015, s. 20).

Suriyeli mültecilerin temel insani hizmetler alanında en çok karşılaştıkları sorunlar barınma, sağlık ve eğitim alanındaki yetersiz koşullardır (Ataman 2015, s. 29). Kamplarda yaşayanların temel hizmetlerden faydalanması mümkündür fakat kamp dışı nüfusun büyük bir çoğunluğu temel haklardan faydalanma şansına sahip değildir. Kamp dışında yaşayanlar kayıt yaptırdıklarında sağlık hizmeti alabilmekte ve ilaçları ücretsiz temin edebilmektedir. Kayıt yaptıramayan mültecilere hiçbir sağlık hakkı sağlanamamaktadır. Sınırdaki bulunan vilayetlerde çok sayıda Suriyeliye hizmet verildiği için fiziki koşullar ve sağlık personeli açısından kapasite problemi yaşanmaktadır. Bu devlet hastanelerinin yüzde 30 ile yüzde 40'ı arasında bir oranda Suriyelilere hizmet verdiği bilinmektedir (Oytun, Gündoğar 2015, s. 20).

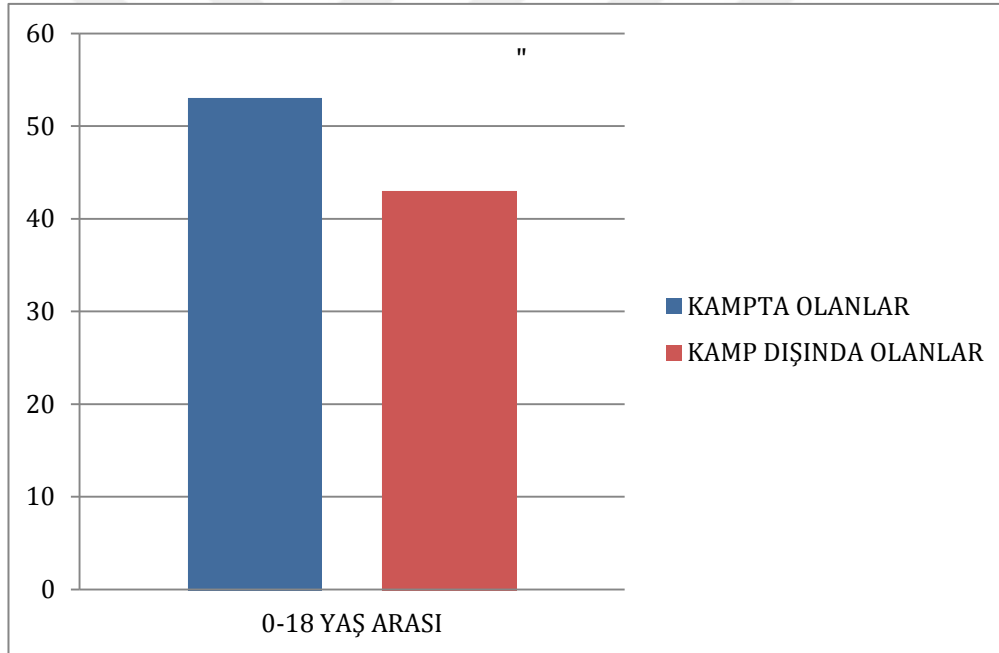
Suriyelilerin mevcut sağlık hizmetlerinden yararlanıyor olması ve özellikle acil servislerde oluşan yoğunluk nedeniyle mültecilere karşı toplumsal tepki oluşmaktadır. Sınır bölgelerinde yerel halkın sağlık hizmetlerinden yeterince

faydalanamıyor olması, kapasite yetersizliği, acil serviste yoğunluk nedeniyle hizmetin yetersiz olması, salgın hastalıkların ortaya çıkması nedeni ile halkın huzursuzluğunun ve olumsuz bakış açısının gün geçtikçe artması söz konusudur.

Türkiye yaşayan Suriyelilerin en önemli sorunları çocukların eğitim olanaklarına erişimde yaşadıkları güçlüklerdir.

AFAD Başkanlığının verilerine göre, kampta yaşayanların ve kamp dışında yaşayanların oranları aşağıdadır:

Grafik 1. Suriyelilerin Yaşam Alanları

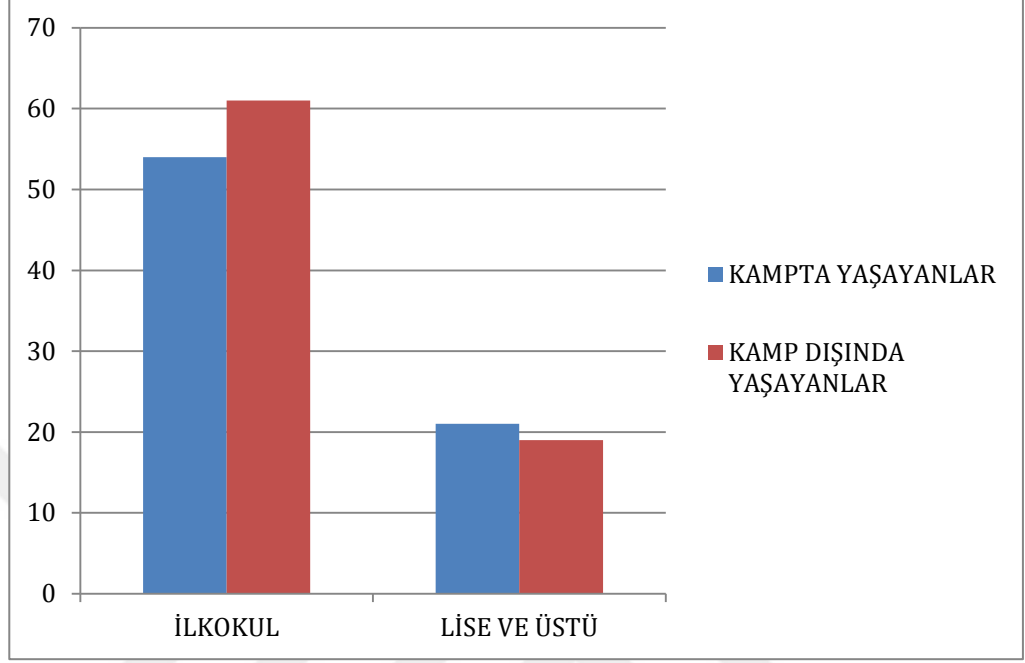

Kaynak: (AFAD, 2014)

Yukarıdaki tablo, 0-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin nüfusunun kentte yaşayanlara oranla daha fazla olduğunu göstermektedir.

AFAD'ın yapmış olduğu çalışma neticesinde kamp dışında ve kamplarda yaşayanların eğitim durumuna göre oranları (AFAD 2014, s. 26);

Grafik 2. Suriyelilerin Eğitim Durumu

Kaynak: (AFAD, 2014)

Yukarıda belirtildiği üzere, kentlerde yaşayanların ilkokul ve alt eğitimli olduğu görülmektedir. Kamplarda yaşayanların ise çoğunlukla lise ve üniversite eğitimi görmüş mülteciler olduğu görülmektedir.

UNICEF rakamları, Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların yüzde 73’ün okula gidemediğini göstermektedir. Kampta bulunan çocukların neredeyse hepsi eğitim hayatına devam edebiliyorken, şehirde yaşayan çocukların yüzde 10’u okula gidebilmektedir (Karaca, Dinçer 2013, s. 36). Kamp içerisinde her ne kadar olumlu bir tablo görülse de genel toplamda okullaşmanın oranı yüzde 15-20 gibidir (Erdoğan 2014, s. 13).

Şehir merkezlerinde yaşayan Suriyeli çocukların küçük bir bölümü okula devam edebilmektedir. Çoğunluğu ise aileleri tarafından çalıştırılarak aile ekonomisine katkı sağlamaktadır (Oytun, Gündoğar 2015, s. 17).

2.3. Türkiye’deki Suriyeli Mültecilere Yönelik “Öteki” Algısı

İnsanlar kendini ait hissetmediği, üyesi olmadığını düşündüğü bir gruba veya o grubun mensuplarına karşı olumlu duygular beslemenin yanı sıra; olumsuz duygular da besleyebilmektedir. Kişinin kendi aidiyetlerini yüceltmesi, kendi dışındaki kişi veya grupları “onlar” şeklinde kategorize etmesi olumsuz etiketlenmenin ilk adımıdır ve bu davranış, düşmanca hislerin yayılarak kendinden olmayanları “öteki” ilan etme diye nitelendirilmektedir (Arar, Bilgin 2009).

Ötekileştirme, kişinin birlikte hareket etmediği kişilere ve ait olmadığı gruplara karşı tutumu, düşüncesi ve inanç farklılığı gibi farklı bilişsel öğelerle ortaya çıkmaktadır. Ötekileştirme süreci; toplumun geneli tarafından kabul gören normatif eşiklerin dışında kalan kişilerin ve grupların toplum nazarında “eksik”, “uygunsuz”, “gayri meşru” veya “haksız” hale gelmesi/getirilmesine vurgu yapan olumsuz kategorilerle işaretlenmesini ifade etmektedir (Bar-Tal 1990).

Birbirinden farklı kültürlerin karşılaşmasını sağlayan “göç” kavramı, değişik kültürlere sahip halkların birlikte yaşamlarını sürdürme çabasında uyum sağlama sürecini hazırlarken, diğer yandan da çatışma ortamı oluşturarak uyumsuzluk yaşanmasına da neden olabilmektedir. Bu olay en fazla uluslararası göçte kendini hissettirmektedir. Bu göçün en önemli problemlerinin başında birbirinden farklı kültürlere sahip insanların bir arada yaşamlarını idame ettirmeleri, aralarındaki bu farklılıklarla baş etmeleri ve dil sorunundan kaynaklanan iletişim engellerini aşma konusu gelmektedir. İnsanların olaylara bakış açısındaki olumsuzluklar günümüzde farklı kimlik ve grupların birbirlerine karşı hoşgörü ve toleransını gün geçtikçe azaltmaktadır. Bu durum karşıt tarafların birbirine karşı olumsuz etiketleme yapmasını, “diğer” olarak görmesini arttıran bir nedene dönüştürmüştür.

Sosyal alanda var olan rekabet ve çatışma ortamı; kişilerin mensubu oldukları grupların ortak çıkarlarını gözetmesi uğruna kendi gruplarına karşı “daha toleranslı ve hoşgörülü”, diğer gruplara karşı ise “daha tahammülsüz” davranmalarına zemin hazırlamaktadır. Çıkar çatışması yaşayan gruplar, olağandışı davranışlarda bulunarak

kendilerine ve diğetine karşı yeni bir tavır sergilemek, ilişkileri boyunca birbirinin imajını bozmak, karşıt kişi veya grubun kendine has özelliklerini silerek karşı tarafı değersiz kılmak gibi toplum içinde ayrımcı davranışlar gösterebilirler. M. Sherif'ten (1966) bu yana, sosyal psikolojik perspektiften yapılan durum tespitlerine göre; gruplar mevcut hedeften daha üst bir hedefe doğru ortak motivasyona sahip değiller ise; zamanla kendilerini var eden farklılıkları “yok saymaya” başlayabilirler.

Başka grupları yererek bağlı olduğu grubu yüceltmek farklı motivasyonlar sağlamak olarak algılanmaktadır. Karşıt grup için yapılan her dışlama, grup içi sosyal bağı da güçlendirmekte; dışlananların, ‘riskli’ veya kötü olduğuna inanmak bireylerin grup içinde oldukları müddetçe güvende olduklarını hissetmelerini sağlamaktadır (Arar, Bilgin 2010). Böylece farklı kesimlerin bu tutumu “öteki” kavramını oluşturmaktadır. Dini ve kültürel kimliklere sahip birey ve grupların kendilerinden farklı olanlara karşı olumsuz düşünceleri ötekileştirme olgusunu beslemektedir. Bununla birlikte ortak bir amacın var olmaması durumunda, farklı gruplar sürekli karşılıklı ötekileştirmeye meyil edecektir.

Birbirlerini “tehlikeli”, “rakip” ya da “öteki” olarak görmeyi telafi edecek psikososyal mekanizmalar, normatif ve hukuksal çerçeveler bulunmadığında, söz konusu eğilim, sadece bir yatkınlık olmaktan çıkarak eyleme dönüşecektir.

Ötekileştirici davranışların yerleşik hale gelmesinde medyanın rolünün de etkili olduğu söylenebilir. Sosyal medya ve yazılı basın alanında yapılan haberlerde medyanın kullandığı dil gruplar arası çatışmayı tetiklemektedir. Gazeteler ideolojik ayrışmalara rağmen kimi zaman ortak grupları hedef göstermekte; kimi zaman da ötekileştirdikleri gruplar konusunda ayrışmakta, çatışmaktadırlar (Arar, Bilgin 2010). Gruplar arası algıların şekillenmesinde aktif rol oynayan basın yayın ve sosyal medya araçları, toplumsal gerilimin yaşandığı kültürel ve sosyal ortamlar, farklı dinsel ve etnik grupların çatıştığı savaş ve buna bağlı olarak yaşanan terör olaylarının varlığı ötekileştirmenin başka boyutlarını oluşturarak gözler önüne sermektedir. Suriye’de uzun zamandır süregelen etnik kimlik odaklı savaş; birbirlerine olumsuz tutum beslemekten öteye geçmiş grupların kendilerini “biz” olarak var etmek,

“diğerlerini” ise “yok etmek” öteki kılmak üzerine kurulu bir şiddet sarmalına dönüşmüştür. Bu anlamda ötekileştirme pratiklerinin ırkçılık temelli bağlantıları da bulunmaktadır (Cheran 2001).

Savaş ve çatışma ortamında can ve mal güvenliğinin yokluğuyla birlikte hayatta kalma kaygısı oluşmaktadır. Dolayısıyla ortaya farklı durumlar çıkmaktadır. Özellikle kadınlar ve çocuklar savaş ortamının beslediği güvensiz durumların mağduru haline gelmektedir. Bunun sonucunda ekonomik, sosyal ve psikolojik anlamda farklı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Savaş mağduru insanlar hayatta kalmak için çeşitli ülkelere göç etmek zorunda kalıp, göç ettikleri ülkelerde “misafir” ya da “yabancı” konumunda görülmektedirler. Bu sığınmacıların çoğu başka bir kültüre uyum sağlamaya çalışmakla birlikte ya mülteci kamplarında zor koşullarda kalmaktadır ya da ucuz iş gücü sağladığı için düşük ücretli ve güvenliği olmayan işlerde çalıştırılmaktadır. Bu da ötekileştirme sürecinin basamaklarını oluşturmaktadır.

2.4. Suriyeli Mülteciler Misafir mi Öteki mi?

Birleşmiş Milletler verilerine göre savaş, işkence ve kötü muamele nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan insan sayısı 2013 yılı itibarıyla tüm dünyada 50 milyonu aşmış durumdadır. Bu rakam 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez bu seviyede görülmektedir. Sadece Suriye'de 6,5 milyon kişi bu şekilde yerinden edilmiştir. Hâlihazırda gelişmekte olan ülkeler mültecilerin yüzde 86'sına ev sahipliği yaparken, refah seviyesi yüksek olan ülkeler ise sadece yüzde 14'ünü barındırmaktadır. Her ne kadar Avrupa, sığınma isteyen insan ve göçmenlerin sayısındaki artıştan endişe duysa da, gelişmiş ülkelerin misafir ettiği mülteci sayısı ile gelişmekte olanların misafir ettikleri sayı arasındaki fark giderek açılmaktadır. Bundan 10 yıl önce gelişmiş ülkeler mültecilerin yüzde 30'una ev sahipliği yaparken, yüzde 70 ise diğer ülkelerdeydi. Türkiye'de de neredeyse nüfusun yüzde 2'lik bir kısmına tekabül etmektedir.

Türkiye’de bulunan mülteci sayısı 3,5 milyon civarındadır. Bu bağlamda baktığımızda, bu denli yoğun göç akınını yeni deneyimleyen Türkiye’nin çeşitli kentlerinde bu mültecilerin bir kısmı kamplarda bir kısmı yerel halkla birlikte kentlerde yaşamaktadır. Son yıllarda Suriyelilere yönelik ayrımcı ve ötekileştirici söylemlerin artmış olduğu gözlemlenmiştir. Türk vatandaşlarının Suriyeli sığınmacılara yönelik tutumlarını ötekileştirme pratikleri bağlamında incelemek gerekmektedir.

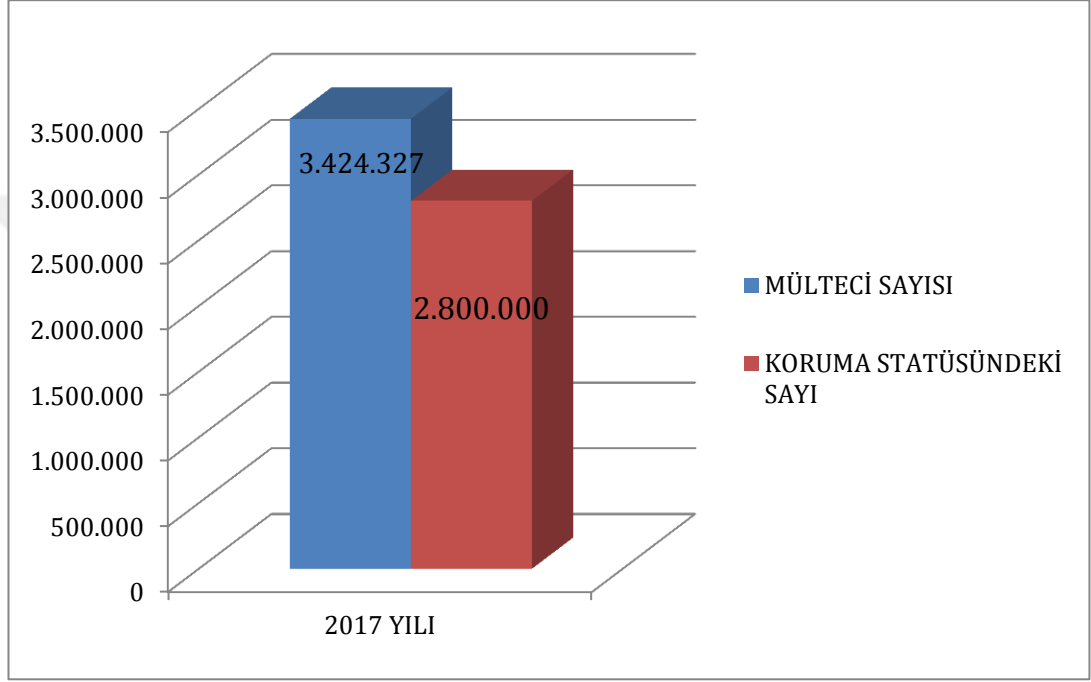
Etnik sorunlar grupların bir arada yaşam koşullarını zorlaştırmakla beraber göç ve yerinden olma mağduriyetlerini de getirmektedir. 2015 yılı itibariyle tüm dünya genelinde 244 milyon kişinin doğduğu ülkeden farklı bir ülkede yaşadığı bilinmektedir (<http://www.un.org.tr/ana-sayfa-2016/,e.t:10.01.2018>). Bu durum dünya nüfusunun yüzde 30’unun göçmen sığınmacı mülteci olduğuna işaret etmektedir.

Türkiye, dünyadaki son gelişmeler ve ülkenin sosyal-ekonomik gelişiminin meydana getirdiği yeni şartlar nedeniyle bir yandan “göç alan”; diğer yandan ise gelen göçmenlere “geçiş alanı” yaratan bir ülke konumuna gelmiştir. Bununla birlikte daha kalıcı bir göçmen nüfusa ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Dolayısıyla sığınmacılar ile birlikte etkileşim halinde bulunmaya başlayarak yeni ilişkiler geliştirmeye başlamıştır. Bu yönde yabancı göçmenlerin ve özellikle de son dönemdeki Suriyeli mültecilerin konumlarının yerel halktaki yansıma biçimlerine odaklanılarak Türkiye’de insanların göç, göçmen veya mülteci meselesine nasıl yaklaştığı, söz konusu olgunun toplumda yarattığı algının ne boyutta olabileceğinin irdelenmesi gerekmektedir.

Türkiye’ye dış göç hareketleri ile gelen göçmenler, mülteciler ve sığınmacılar buldukları kentlerde sosyal dışlanma, ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, ötekileştirme, kayıt dışı çalışma, yoksulluk gibi sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Dolayısıyla mülteciler, içinde buldukları süreç gereği oldukça büyük problemler yaşamaktadır. Vatansız konuma düşen bu grupların, yurttaşlık hakları yoktur. Dolayısıyla vatani olmayan yabancılar, vatandaşlık haklarından mahrum kaldıkları

için, vatansız olarak tanımlanmaktadır. Devlet nazarında etkin bir vatandaşlık tanımı bulunmayan bu gruplar, devletlerin sosyal ve ekonomik hizmetlerinden istifade edememektedir.

Grafik 3. Mülteciler ve Koruma Statüsündeki Misafir Sayıları

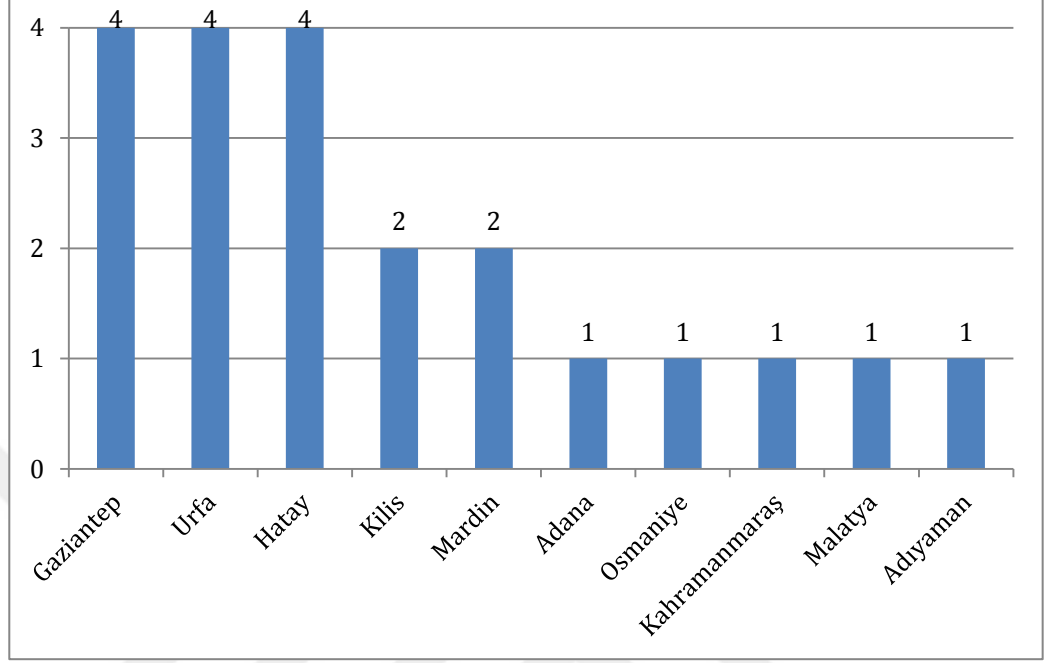

Kaynak: (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2017).

2017 yılı itibariyle, Türkiye’de bulunan mülteci rakamı 3. 424 bin 237 iken, geçici koruma altında bulunan Suriyeli mültecilerin rakamı ise 2,8 milyondur.

Türkiye’de kayıt altında bulunan 220.000 bin mülteci yaklaşık 21 kamp alanında ikamet etmektedir. Geri kalan çoğunluk ise kamp dışı alanlarda yaşamaktadır.

Grafik 4. Türkiye'deki Kamp Sayısı

Kaynak: (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2017).

Yukarıda Türkiye’de bulunan kamp alanlarının dağılımı vardır. Yaklaşık 10 yerleşim yerinde 21 kamp alanı bulunmaktadır.

19 Eylül sonrası meydana gelen Suruç krizi nedeni ile Türkiye topraklarına giriş yapan Suriyeli mültecilerin rakamı 190.000 civarını bulmuştur. (Karaca, Doğan 2014).

Gelen mülteci oranlarının yüksek seviyede olması ve sığınma kamplarının ihtiyacı karşılamaması vb sorunlar, mültecilerin şehir merkezlerine yerleşmesi veya Türkiye’nin başka kentlerine yerleşmesine neden olmaktadır (Harunoğulları, Cengiz 2014). Bu sığınmacıların tamamı resmi kanunlarla Türkiye’ye girmemekle birlikte ortaya çıkan yoğun göç dalgası, toplumsal ve psikolojik anlamda çok fazla araştırmaya da neden olmaktadır. Farklı bir ülkenin topluluğunun üyelerinin ayrı bir gruba dahil edilmelerinden dolayı “ayrı” veya “sorun yaratan” şeklinde düşünmek yabancılaştırmanın birinci seviyesi olarak görülmekte ve gruplar arası kültürel ve toplumsal ayrışmaların ana temeli olarak kabul edilmektedir (Bar-Tal 1990).

Ortadoğu coğrafyasından gelen sığınmacıların Türkiye’de yaşam ve sosyal iletişim alanında ciddi zorluklara maruz kaldıkları gözlenmektedir (Buz 2008).

Suriyelilerle kültürel ve mezhepsel anlamında benzerlik yaşansa da aynı topraklarda “birlikte hayatı devam ettirme yönünde”olumsuz bir bakış açısının olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni ise Suriyeli insanların gayri resmi ucuz iş gücü ile çalışıyor olmaları ile “toplum güvenliğini” bozmaları gibi sorunlar kabul edilmiştir (Birdal 2016). Bu konu Suriyelilerin “ yerleştikleri bölgedeki yerli halkın nazarında olumsuz bir algı yaratmaktadır. Suriyelilerin ucuz iş gücü oluşturması ülkenin kendi vatandaşının en asgari gelire iş edinme şansını da yok edeceği düşüncesine neden olmaktadır.

İnsanlar, statü, yaş, cinsiyet, gelir seviyesi vb ölçütlere göre sınıflandırılabilir gibi ait olma durumuna göre de (etnik ve dini yapı, sosyal konum), ‘biz’ ve ‘onlar’ veya iç grup ve dış grup şeklinde de sınıflandırılabilir (Arar, Bilgin 2010). Bu nedenle toplumda, hem yerli halk hem de sığınmacılar ayrı toplumsallaşma süreçlerini yaşamaktadırlar. Ekonomik ve Dış Politika Araştırma Merkezinin 2013 yılındaki çalışmalarına göre, Türk yazılı ve görsel medya Suriye’den gelen mülteci oranlarının en alt seviyeye indirilmesi ya da tamamen bitirilmesinin ülke genelindeki sosyolojik ve finansal gerginlikleri en alt seviyeye indireceği kanısındadır. Bu olay Türkiye’de hemen her kentte yaşayan Suriyelilerin yerel halk gözünde “daimi olmayan” ve “konuk” kategorisinde buldukları düşüncesini kuvvetlendirmektedir. Suriyeli mülteciler ilk geldiklerinde yalnızca sınır kentlerinde ve onlara özel oluşturulan yerleşim alanlarına yerleştirilmişlerdir. Suriye’de yaşanan savaşın son bulmaması ve uzun sürmesinden dolayı kamplar ihtiyacı karşılayamamıştır.

Gelen mültecilerin bir kısmı da onlara ayrılan kampların dışında sınıra yakın şehirlerde ve ilçelerde yakınlarıyla veya kendilerine yeni ev açarak yaşamaya devam etmişlerdir. Yurda gelen Suriyeli oranı sürekli artmakta ve zaman ilerledikçe ülkede yerleşik olarak yaşama yönelimlerinde artış görülmektedir. Türkiye, ciddi oranda sosyolojik ve ekonomik olarak sığınmacı sorunuyla karşı karşıyadır Bu olay da

göçün doğal yapısına uygun olarak dünya çapında gözlemlendiği gibi doğal bir olay şeklinde yorumlanmaktadır.. Bugün Suriye'deki iç savaş sona erse dahi, Suriyelilerin büyük bir kısmının, yıkılan yerleşim yerleri tekrar yaşanabilir hale getirilene kadar ülkelerine dönmeyeceği tahmin edilmektedir. Ayrıca BM'nin dünyanın farklı coğrafyalarında yaşadığı deneyimler ve istatistikler mültecilerin en az üçte birinin geri dönmeme ihtimalinin olduğunu göstermektedir (Güçtürk 2014). Bütün bu gelişmeler hem Türk halkı hem de Suriyeliler açısından başta sosyal uyum politikaları olmak üzere pek çok tedbirin alınmasını gerektirmiştir.

Suriyelilerin toplumsal etkileri Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin olarak yapılan saha araştırmalarında, Suriyelilere yönelik olumsuz tepkinin en önemli nedenlerinin başında Suriyeliler ile yerel halk arasında farklı dil, kültür ve yaşam tarzından kaynaklanan sorunların geldiği görülmekte, bu durum toplumsal etki boyutunda kabul ve uyum sürecinin zayıf yönlerini oluşturmaktadır (Oytun, Gündoğar 2015, s. 16). Bir diğer uyum faktörünün etnik köken veya mezhepsel olduğu söylenebilir. Sınır illerdeki yerel halk ile aynı mezhebe sahip olan Suriyelilerin toplumsal kabulü daha hızlı olmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların dünyadaki hemen bütün kitlesel göç olaylarında olduğu gibi, yerel halkta yarattığı en önemli tedirginlik iş piyasası konusunda ortaya çıkmaktadır (Erdoğan 2014, s. 19).

2.5. Suriyeli Mültecilerin Uyum ve Kabul Süreci

Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacılar yaşamlarını kamp içinde ve kamp dışında idame ettirmektedirler. Suriyelilerin çoğunluğu kamp dışında yaşamayı tercih etmektedir. Kamp içinde yaşayan sığınmacıların büyük kısmının, kamp dışında yaşayanlara göre daha iyi olanaklara sahip olduğu söylenebilir. Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşayan Suriyeliler birçok sorun yaşamaktadır. Bu sorunların en önemlisi toplumsal entegrasyon ve kabul süreci olarak varlığını hissettirmektedir. Kamp dışında yaşayan Suriyeliler uzun zamandır yerel nüfusla bir arada yaşamasına rağmen henüz sosyal uyum sürecini tamamlayamamıştır. Suriyelilerin göç hareketi

başlangıçta geçici bir durum olarak görülmüştür fakat zaman geçtikçe bu durum kalıcı bir hale dönüşmüştür. Bu uzun süren ve hala devam eden durum karşında göç alan ve göç eden iki toplumda özellikle psikolojik açıdan etkilenmektedir.

Geride bıraktığımız 7 yıl gibi bir süreden sonra sürecinin henüz sağlıklı bir şekilde tamamlanamadığı ve Suriyelilerin beklentilerinin belli alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Erdoğan tarafından yapılan “Suriyelilerin uyum ve beklentileri üzerine saha araştırması” verilerine göre (Erdoğan 2014, s. 7);

- Suriyeli sığınmacıların savaş bittiğinde ülkelerine geri dönmek istediğini fakat her geçen gün umutlarını kaybettiklerini, Türkiye’de yaşamaktan memnun olduklarını ancak çalışma hakkı ve çocuklarının eğitimin alanında yaşadıkları yetersizlik karşısında mutsuz olduklarını belirtmişlerdir.

- Cenevre anlaşmasında yer alan ve Suriyelilerin mülteci statüsüne sahip olmamaları durumundan memnun olmadıklarını eğer mültecilik hakkı tanınırsa Türkiye’de yaşamaya olumlu baktıklarını ve vatandaşlık verilmesini istediklerini belirtmişlerdir.

- Suriyelilerin beklentileri arasında özellikle “çalışma hayatı entegrasyonu” ve “çocuklarının eğitim” konusu öncelikli olarak yer almaktadır.

Göç alan kentlerin sığınmacılara yönelik bakış açılarına bakılacak olursa;

- Toplumların sığınmacılara ciddi bir kültürel mesafe koydukları,
- Demografik açıdan kaygı duyduklarını,
- Özellikle ucuz iş gücü fazlalığının artması nedeniyle işinden olma ve gelirin azalması durumuyla karşılaşmaktan endişe yaşadıklarını belirtmişlerdir.

- Nüfusun artmasıyla birlikte ev kiralalarının yükselmesi ekonomik endişe yaşamalarına neden olmaktadır.

- Kent vatandaşları, sığınmacıların kamusal alanda sorun teşkil ettiğini ve sosyal hizmetlerin aksamasına neden olduğunu düşünmektedir.

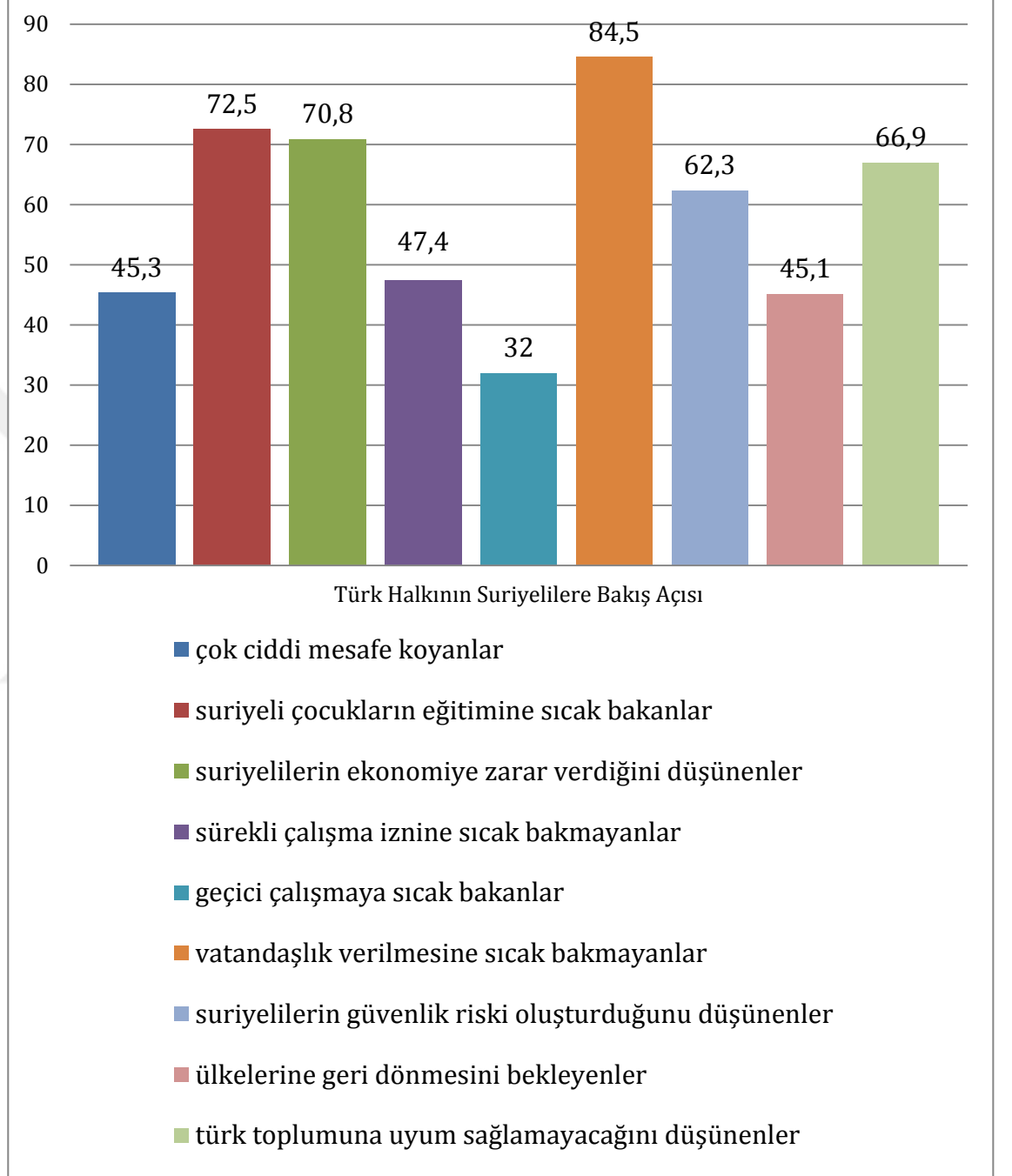
- Suriyelilerin, bir takım hastalıklara neden olduğu, suç ve tehdit unsuru oluşturdukları düşünülmektedir ve böylelikle sığınmacılara karşı güvensizlik hissi duyulmaktadır.

Bu durum ise sığınmacıların toplumsal ve kültürel uyumu sürecini uzatmaktadır.

Toplumun, Suriye'lilere bakış açısının bulguları ise; yerel halk, Suriyeliler konusunda ön yargılı olmasına rağmen, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, nefret duygusuna varacak olumsuz tavırlar karşısında bile toplumsal kabulün yüksek olduğu görülmektedir (Erdoğan 2014, s. 5).

Ancak olumlu bakış açısına ve toplumsal kabul oranının yüksek olmasına rağmen yerel halkın birtakım araştırmalarda tavırlı ve kaygılı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Erdoğan 2014, ss. 24-35)

Grafik 5 Türk Halkının Suriyeli Mültecilere Bakış Açısı

Kaynak: (Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi).

Yukarıdaki tabloya göre;

Toplumun Suriyelileri kabul sürecinde sıkıntıların olduğu ve kurulan ilişkilerin mesafeli olduğu sonucuna varılmıştır. Ülkeye sığınan çocukların eğitim, öğretim

hayatını önemsedikleri ve yarım kalan eğitimlerine devam etmelerini istedikleri görülmüştür. Suriyelilerin, Türkiye ekonomisine ciddi anlamda problem teşkil ettiği görülmüştür. Suriyelilere vatandaşlık hakkı tanınmasına olumlu bakılmamakla, bir arada yaşamaya dair ciddi sıkıntıların olduğu görülmektedir.

Göç hareketleri, göç veren ve göç alan toplumların kültürel değişimler yaşamasına neden olmaktadır. Zorunlu göçler ve ekonomik amaçlı göçler arasında farklılık olduğu bilinmektedir. Savaş sebebi ile ülkelerini terk etmek zorunda kalan sığınmacıların birçoğu, ilk olarak sığınabilecekleri komşu ülkeleri tercih etmek durumunda kalmaktadır. Küçük bir kısmı ise, ekonomik şartları daha iyi olan ülkelere göç edebilmektedir. Seguin'e göre; Göçmenler, ülkelerini ve yurtlarını terk etme sebebi her ne olursa olsun ve göç ettikleri ülkede nasıl karşılandıklarına bakılmaksızın yaş, cinsiyet ve göç ettikleri bölgenin özellikleri doğrultusunda farklı boyutlarda da olsa uyum problemi yaşamaktadırlar (Gün 2011, s. 272).

Göç edilen toplumda konuşulan dilin ve kültürün farklılığı uyum sürecinde birtakım zorluklarla karşılaşılmasına sebep olmaktadır (Gün 2011, s. 272). Farklı bir yaşam şekline alışmaya çalışan göçmenler, maddi yaşam kaygıları ve psikolojik sorunlar yaşamaktadır. Bu nedenle göçler toplumların hafızasında derin izler bırakmaktadır (Gökçan ve ark. 2015). Evrensel bir sorun olan Suriye göç hareketiyle Türkiye toplumu kendilerinden dil, din, kültür ve yaşam tarzı olarak farklı olan sığınmacılar ile bir arada yaşamak zorunda kalmaktadırlar(Aksoy 2012, s. 297). Mültecilerin çoğunluğunun, yaşadıkları toplumla ayrışması, dil, kültür ve yaşam tarzının farklı olması, sosyo ekonomik koşullarının yetersiz olması, eğitim seviyelerinin düşük olması ve toplam nüfusun içerisinde kadın ve çocuk oranlarının yüksek olması görülmektedir.

2.6. Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı

Günümüzde medyaya yansıyan haberler kısa sürede hedef kitleye ulaştığı için kitleleri etkiler hale gelmiştir. Haber medyası, gerçekliği söylem ve temsil yoluyla yeniden üretmektedir. Günümüzde en çok karşılaştığımız ve uluslararası bir problem olarak nitelendirilen mültecilik sorunu toplumsal bir gerçekliği göstermektedir. Bu nedenle son zamanlarda medyayı etkileyen en önemli meselelerden birisi de Suriyeli mültecilerdir. Göç edilen sosyal yapıyı olumsuz etkileyen Suriyelilerin ortak noktası, kültür ve değerlerini, ilişki pratiklerini beraberlerinde getirerek toplumun ötekisi olarak görülmeleridir.

Toplumda “yabancı” olarak nitelendirilen ve sorunlu bir ilişki kuran sığınmacıların Türkiye medyasındaki temsilini incelemek gerekmektedir. Uluslararası bir sorun olarak görülen Suriyelileri konu alan haber metinlerinin temsil şekilleri ve bu söylemlerin açığa çıkarılmasını sağlayacak bilgiler önemlidir. Türkiye hükümeti, mültecilerin neredeyse yarısına ev sahipliği yapmaktadır. Suriyelilerin kamp koşullarında kalmayı tercih etmeyerek kent yaşamı içerisinde bulunması yerel halkla etkileşimi mecburi kılmaktadır. Bununla birlikte bir takım toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir. Toplumsal ve ekonomik yaşamın içerisinde yer alan ve zamanla daha fazla görünür hale gelen mülteciler mevcut toplumsal ve ekonomik problemlerin sebebi olarak görülmektedir. Bu nedenle medyada sıklıkla haberlere konu olmakta, sosyal hayatta ve medya söylemlerinde çoğu zaman “günah keçisi” olarak formüle edilmektedirler.

Sığınmacılar, toplumsal hayatın her aşamasında bir problem olarak görülmekte ve öteki olarak dışlanmaktadır. Suriyelileri öteki olarak kurgulayan birincil araçlardan biri medyadır. Hegemonik anlayış doğrultusunda durum tanımını yapan, söylem ve temsilleri belirleyen medya, Suriyelileri sosyal sorun mekanizması şeklinde yansıtmaktadır. Böylece medyanın, öncelikli menfaatler doğrultusunda yansıttığı hakikatin asıl sorunlar bağlamında değerlendirmesi önemlidir.

Gündelik hayatımızın önemli bir parçası olan haberler gerçekliği üretirken, bireylerin içinde yaşadıkları toplumla ilişkilerini düzenlemektedir. Bir başka açıdan ise haberin kurgusunun ve içeriğinin etik değerler doğrultusunda belirlenmesi önemlidir.

Çerçeveleme; sunuş şekli, başlık ve fotoğraflarla, ses ve görüntü efektleri ile haberin düzenlenmiş halinin medyada yer almasıdır. Haberin çerçevesini meydana getiren bu özelliklerin her biri, bir söylem etrafında bir araya getirilir ve hedef kitlenin hafızasında habere ilişkin beklenen algı yaratılır (Parenti 2008, s. 100).

Yazılı ve görsel medyada yer edinen temsiller, göçe ev sahipliği yapan toplumun zihninde sığınmacılar ile ilgili davranış şekillerinin oluşması açısından önem taşımaktadır. Suriyeli mültecilerin haberlere konu edilmiş şekli daha öncede olduğu gibi bir sorunun nedeni olarak gösterilerek olumsuzluk içermektedir. Bu nedenle medya, Suriyeli mültecilere dair toplumsal algı yaratmada etkili olmakta, yaratılan bu algının yeniden inşasında işlevsel bir öneme sahip olmaktadır. Medya temsilleri, azınlığı oluşturan sosyal gruplar karşısında egemen söylemlerin aracı olarak yer almaktadırlar. Nitekim medya temsilleri ile hegemonik güç arasında kuvvetli bir bağ bulunduğu söylenebilir.

Neredeyse tüm medya araçlarında hakim olan bu durum, haber ürünü dezavantajlı olunca kendini çok daha fazla göstermektedir. Bu bağlamda üretilen haberlerin bir takım olaylar, olgular veya sosyal grupları konu alan içerik üretmesi ideolojik örgütlenmenin aracı olarak görülmektedir. Bu sebeple, habere konu olan ürün ile gerçeklik arasındaki bağın tartışmaya açık bir olgu olduğunu gözetmek gerekir.

Haberin, gerçeği yansıtma şekli, özellikle hangi ideolojiden etkilendiği ile yakından ilişkilidir. İdeoloji, toplumsal değerlere yön veren ve bir grup tarafından paylaşılan inançların temsilini oluşturur. İdeolojiler, belirli bir grubun dinamiği doğrultusunda şekillendiği için, bu grubun toplum tarafından nasıl algılandığı ve diğer grupların nasıl algılandığını göz önünde bulundurarak temsiller

oluşturmaktadır. Egemen zümrenin üyeleri ve diğer grupların arasındaki sınırların ideolojik temsiller yoluyla belirlenmesi sonucu bireylere “biz” ve “öteki” bilinci yerleştirilmektedir. Dolayısıyla izlenen süreç, söylemin yaygınlaşması ve temsillerin hegemonik bakış açısına dönüşmesine sebep olmaktadır. Suriyelileri şeyleştirici ve tanımlayıcı farklılıkların, söylemin her aşamasında belirgin hale geldiği görülmektedir. Çünkü sığınmacılar, “yabancı” olarak görülür ve bu tek başına bir “ötekilik” konumunu oluşturmaktadır.

Ötekileştirici yaklaşımın sürekli hale gelmesinde medyanın rolü oldukça etkilidir. Dijital medya ve yazılı – görsel medya alanında üretilen haberlerde medyanın kullandığı dil, gruplar arası çatışmayı tetikleyen etkiye sahiptir. Gazeteler ideolojik farklılıklara rağmen belirli zamanlarda ortak grupları hedef haline getirmekte; bazen de öteki konuma getirdiği gruplarla ayrışmakta ve çatışmaktadırlar (Arar, Bilgin 2010). Farklı gruplar arasında algının oluşmasında etkili olan yazılı-görsel ve sosyal medya araçları, toplumsal gerilimin yaşandığı kültürel ortamlarda, farklı mezhepsel ve etnik grupların gerginlik yaşamalarına sebep olmaktadır. Terör olaylarına neden olan ötekileri haber aracı olarak gözler önüne seren bir yaklaşım sergilemektedir. Suriye’de 6 yıldır devam eden etnik kimlik odaklı savaş ortamı; belirli grupların kendilerini “biz” olarak var ederek, diğerlerini ise “marjinalleştirerek” öteki haline getirmek üzerine kurulu bir şiddet sarmalına dönüşmüştür. Bu bağlamda öteki, bizden olmayan söylemler ırkçılık temelli bağlantıları içerisinde bulundurmaktadır (Cheran 2001). Bu nedenle medya araçlarının söylem pratiklerini çözümlmek ve anlamların doğru bir şekilde okunması önem taşımaktadır.

Van Dijk’e göre, sığınmacılara yönelik batı medyasının kullandığı tanımlayıcı söylem biçimleri, üretilen içerik açısından önem taşımaktadır. Van Dijk, eleştirel söylem çözümlme işlevi, toplumsal ve politik içerikli konuşmalar doğrultusunda yeniden üretilip; kullanılan dilin gerçeklikten uzak, eşitsiz, egemen bakış açısıyla istismar edilerek aktarıldığını düşünmektedir (Van Dijk 1993, s.251). Bu bağlamda mevcut ideolojik uygulamanın pozitif kendini-sunma ve negatif ötekini-sunma şeklinde olduğunu vurgulamaktadır (Van Dijk 2003, ss.79-107).

Van Dijk, mültecilere dair yaratılan söylemin ana temasını ise “yük” olarak nitelendirmektedir. Mülteciler göç ettikleri ülkelerde ekonomik bir yük olarak görülmektedir. Mültecilerin temel ihtiyaçları ve kendilerine yapılan parasal yardımların topluma ciddi mali yükler getirdiği haber metinlerinde, sosyal medyada veya yapılan konuşmalarda zaman zaman görülebilmektedir.

Medyada kurulan temsiller, özellikle haber gibi kaynağını gerçekten alan program türleri “toplumsal gerçeklik”i herhangi bir çarpıtma, bozma veya manipüle etme gibi bir değişikliğe uğratmaksızın, nötr, şeffaf ve tarafsız bir şekilde yansıttıkları iddiasını taşırlar. Oysa medyada dolayısıyla okuyucu/izleyicilere ulaşan ve “gerçek” olarak öne sürülen bilgiler birer temsildir (Dursun 2004). Temsil kavramı gerçekliği yansıtmaktan öte inşa etmeye yöneliktir. Temsil, gerçeklik unsurlarının tanımlanması ötekilerin dışlanması ve anlamların üretilmesi yoluyla bir seçme sürecine göre işlemektedir. Toplumsal bütünleşmenin, düzenin, uyumun ve değerlerin yaratılmasında ve sürdürülmesinde, bireyleri topluma bağlama, değerleri paylaşma ve gündelik hayatı tanımlamada medya temsilleri önemli bir işleve sahiptir. Bu temsiller, haber metinleri ve fotoğrafları, reklamlar, radyo programları, videolar, filmler, bloglar, sosyal medya araçları gibi sembolik içerikler üzerinden üretilmektedir.

Medya temsilleri çalışmalarındaki temel sorun, temsillerin güç ilişkilerini ve eşitsizlikleri yeniden üretmede nasıl bir rol oynadığıdır. Temsil süreçlerinde ideoloji önemli bir konumdadır ve şeyleştirme, rasyonalize etme, özdeşleştirme, doğallaştırma ve meşrulaştırma gibi stratejiler yoluyla rıza yaratılmaktadır. Medya temsillerinin farklı türleri sınıf, cinsiyet, ırk, etnisite, yaş ve diğer toplumsal kategoriler ve kimliklerle ilgili eşitsizlik ve adaletsizliklerin yeniden üretimini kapsamaktadır (Orgad 2014, ss.134-140). Medya metinleri ötekileri dışlama pahasına belirli bakış açılarını temsil eder ve medyada temsil edilen dünya görüşleri aslında güçlü ve ayrıcalıklı olanlara aittir (Ott, Mack 2010).

Belirli bir zamanda, belirli tarihsel koşullarda ve belirli bir bağlamda ortaya çıkan ve bunlara bağlı olarak zamanla değişiklikler sergileyebilen bir medyatik temsilin, neden bu şekilde ortaya çıktığını anlamak, bu temsilin söylemine odaklanmayı gerekli kılmaktadır. Çünkü temsil, Hall'e göre yansıtmaktan çok daha farklı bir nosyondur (Hall 1999, s.88). Temsil etme; içerisinde aktif bir seçme ve sunma, yapılandırma ve biçimlendirme işini ima eder. Söz konusu olan, sadece anlamı aktarmak değil, aktif bir anlam verme sürecidir. İdeoloji, son derece karmaşık bir yapılanmayı ifade etse bile ideolojiyi kitle iletişim araçlarında görünür kılan en temel unsur, ideolojinin dil yoluyla kendini yeniden üretiyor olmasıdır. Bu yaygın yaklaşımda, söylem olarak ifade edilir.

İnceoğlu ve Çomak'ın belirttiği gibi ideolojiler kendilerini dil ile ifade edip biçimlendirirler. Dili kullananların seçtikleri sözcükler, sözcük öbekleri, konuşma biçimi, anlatımı ve hatta cümle kurma yetileri, söylemin oluşmasında çok büyük etken olduklarından, dilin kullanımıyla söylem oluşur (İnceoğlu, Çomak 2009, s. 35).

Haber, belirtildiği gibi çoğu zaman gerçekliğe ilişkin bir inşa sürecini içerisinde barındırır. Bu inşa süreci büyük oranda kitle iletişim araçlarının ideolojik yönelimlerinin etkisi altındadır. Habere hakim olan dil, kullanılan göstergeler, içeriği oluşturan olay örgüsü ve bu olay örgüsünün özneleri konumundaki kişiler, gerçekliği temsil yoluyla yeniden yapılandırmaktadır. Ancak haberin dili, gerçekliğin inşasındaki en önemli araçtır. Hall'e göre dil ve semboller, yaşanan dünyayı gerçek kılacak olan anlamların üretildiği araçlardır (Hall 1999, s. 93). Anlam ve dilin bağlılaşık yapısından doğan söylem, ideolojik gerçekliği tesis eden birincil etken olarak önemlidir. Profesyonel kodlar, egemen kodun hegemonik alanında işler. dil ve söylem dolayımın da ortaya çıkan anlamın da bir pratik olduğunu ve toplumsal ilişki ve yapılarında içerildiğini vurgulamaktadır. Belirli kültürel ve siyasal pratikler aracılığıyla, çeşitli toplumsal konumlara eklenenebildikleri ve toplumsal özneleri oluşturdukları ölçüde toplumsal olarak işlev görürler ve işlerler (Hall 2002, s.117). Buna göre medya kurumları kendi ülkelerindeki ya da bölgelerindeki hegemonik güçlerle iş birliği yapma niyetinde olmasalar bile bu işleyişin içerisinde yer almak zorunda kalırlar (Güngör 2011, s. 200).

Medyada üretilen söylem ve temsil biçimlerinin hedef kitle üzerinde her zaman aynı etkide bulunmadığı belirtilebilir. Medya kuruluşları egemen hegemonik işleyişin içerisinde yer alma zorunluluğu ile karşı karşıya ise okuyucu/izleyicinin de bu hegemonik ilişki biçimlerinin içerisinde olduğu dikkate alınmalıdır.

Özgürlük Araştırmaları Derneği, "Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı"nın incelendiği raporda; Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmeye başladığı ilk günden bu yana medyada yer alma düzeylerinin oldukça düşük olduğu, bunun hem olumlu hem de olumsuz sonuçlara neden olduğu belirtilmiştir.

"Olumsuz neden seslerinin duyulmaması, sorunlarının, beklentilerinin, yaşam koşullarının toplum tarafından yeterince bilinmemesi ve kendilerini ifade etme imkanlarının olmamasıdır. Sürekli olarak kötü olaylarla ya da uyum sorunlarıyla medyada yer almaları toplumda sürekli problem yarattıklarına dair bir algı oluşturabilir. Bu nedenle bu zamana kadar geçen sürede medyada eksik veya yanlış bilgilerle veya manipülasyona açık haberlerle yer almalarındansa belirli dönemlerde yer almaları toplumsal kabul ve uyum konusunda sorunların yaşanmasının önüne geçmiştir. Raporda, toplumsal uyumun güçlenmesi için medyanın artık Suriyelileri sorun kaynağı olarak göstermekten vazgeçmesi, onlara söz hakkı vererek, sorunlarını anlatarak haber yapması gerektiği belirtilmiştir. Haberler yoluyla bireylerin dünyada olup bitenler hakkında bilgi sahibi olması nedeniyle haberlerde üretilen söylemler, bireylerin davranışsal tepkileri üzerinde etkide bulunmaktadır. Sonuç olarak medya sığınmacıların belirli temsillerini ele alır ve ardından bu temsiller sığınmacıları mağdur kitleler ya da ev sahibi ülkeyi tehdit eden sorunlu topluluklar olarak gösterir. Bunun sonucunda bu temsiller ev sahibi toplumda sığınmacılarla ilgili davranış şekillerini etkiler.

3. ÖTEKİ VE MÜLTECİ BAĞLAMINDA GÖÇMEN DENEYİMİ: ESEN YURT ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmada 2011 yılından bu yana ülkelerinde başlayan çatışma ortamının giderek artması sebebiyle “açık kapı politikası” çerçevesinde geçici koruma sağlanarak Türkiye’ye sığınan Suriyelilerin, Türkiye’deki toplumsal kabul ve uyumlarıyla göçmen deneyimleri ele alınmıştır. Bu konu Esenyurt bölgesinde yapılan kapsamlı bir araştırma ile aktarılmak istenmiştir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmada Suriye’de çıkan iç savaş nedeniyle göç eden Suriyelilerin kentlere uyum sürecindeki sosyo-ekonomik, kültürel etki değerlendirmelerinin İstanbul’un Esenyurt bölgesi özeliyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bu çalışmayla toplumsal-ekonomik sorunları görme, araştırma ve çözme amaçlanmaktadır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizin en önemli konularından biri olan sığınmacılar olgusunun özellikle görünmeyen kentsel boyutlarını anlamaya çalışmak ve sonuçta çözüm önerileri sunmak için bir fikir ortamı oluşmasına zemin hazırlamakla farkındalığı artırmak bu çalışmanın önemini tanımlamaktadır.

3.4. Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma Suriye’deki iç savaştan kaçarak gelen ve İstanbul il sınırları içerisindeki Esenyurt ilçesinde bir arada yaşayan Suriyeli mülteciler ve kent halkı ile sınırlandırılmıştır. Esenyurt bölgesinin kentsel özellikleri, sosyo-kültürel yapısı, eğitim düzeyi, bölgeye gelen Suriyelilerin burayı ne ölçüde etkiledikleri üzerinde durulmuştur. Kentsel alana gelen Suriyelilerin kentleşmesi için yalnızca buraya

gelip yerleşmesi, çalışması yeterli değildir. Bu kişilerin aynı zamanda kentsel kalıp davranışlarını, sosyo-kültürel özelliklerini benimseyip sindirmesi gereklidir.

Çok sayıda Suriyeli mültecinin misafirlikten kalıcı duruma geçmesiyle birçok sorunla karşı karşıya kalınmıştır. Çalışmada Suriyeliler hakkında çıkan haberlerin toplum üzerindeki etkisi de göz önünde bulundurularak karşılıklı uyum süresi ele alınmıştır. Araştırma için bölgede yaşayan 6 yaş – 55 yaş arasındaki 20'si Suriyeli, 10'u yerel halk, toplam 30 kişiyle röportajlar yapılarak veri toplanmıştır.

3.5. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu çalışmada Suriyelilerin her geçen gün geçici olmasından çok kalıcı nüfus haline dönüşmeleri İstanbul / Esenyurt özelinde değerlendirilmiştir. Yapılmış olan saha çalışmalarıyla Türk toplumunun bölgedeki Suriyelileri ne derece kabul ettikleri, özellikle güvenlik ve iş kaybetme kaygılarından dolayı misafirperverliğin nefrete, düşmanlığa dönüşme potansiyelinin ciddiye alınması gerektiği açıklanmıştır.

3.6. Araştırmanın Veri Toplama Araçları ve Analiz

3.6.1. Araştırma Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Derinlemesine mülakatlar: İstanbul'un Esenyurt ilçesinde yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak 20'si Suriyeli, 10'u yerel halk olmak üzere toplam 30 kişi ile Ekim (2017) – Ocak (2018) tarihleri arasında röportajlar gerçekleştirilmiştir. Bölgedeki Suriyeliler ve yerel halk ile yapılan mülakatlarda karşılıklı etkileşim temelindeki sonuçlar alınmıştır.

Medya Analizi: Çeşitli medya kuruluşunun web üzerinden paylaştıkları haber metinleri Van Dijk'in eleştirel söylem analizine göre incelenmiştir. Esenyurt'ta yaşayan Suriyeliler hakkında medyada yer alan (47) haber içeriği incelenmiştir. Suriye'de krizin başladığı 2011 yılından günümüze kadar medyada olumlu (21), olumsuz (17) ve yansız (9) olarak yer alan haber metni analiz edilmiştir.

3.6.2. Türkiye'deki Suriyeliler: Statü- Sayı – Bulgu

İçişleri Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'de 3 milyon 424 bin 237 Suriyeli yaşıyor. En fazla Suriyeli 537 bin kişiyle İstanbul'da yaşarken, Kilis'te yaşayan Suriyelilerin sayısı kent nüfusunu geçmiş durumdadır. Verilere göre, geçen yıl geçici koruma kapsamında Türkiye'de 1 milyon 852 bin 563'ü erkek, 1 milyon 571 bin 674'ü kadın olmak üzere 3 milyon 424 bin 237 Suriyeli yaşıyor. Veriler, Türkiye'deki Suriyelilerin yaş dağılımına ilişkin de bilgiler sunuyor.

Tablo 1. Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

SURİYELİLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI		
İLLER	KAYIT EDİLEN SURİYELİ SAYISI	NÜFUSA GÖRE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ
İSTABUL	542.842	%3.61
ŞANLIURFA	468.274	%23.58
HATAY	457.544	%29.05
GAZİANTEP	359.194	%17.91
MERSİN	195.857	%18.92
ADANA	180.760	%8.16
BURSA	137.491	%4.68
KİLİS	138.829	%95.97
İZMİR	132.230	%3.89
KONYA	102.285	%4.69

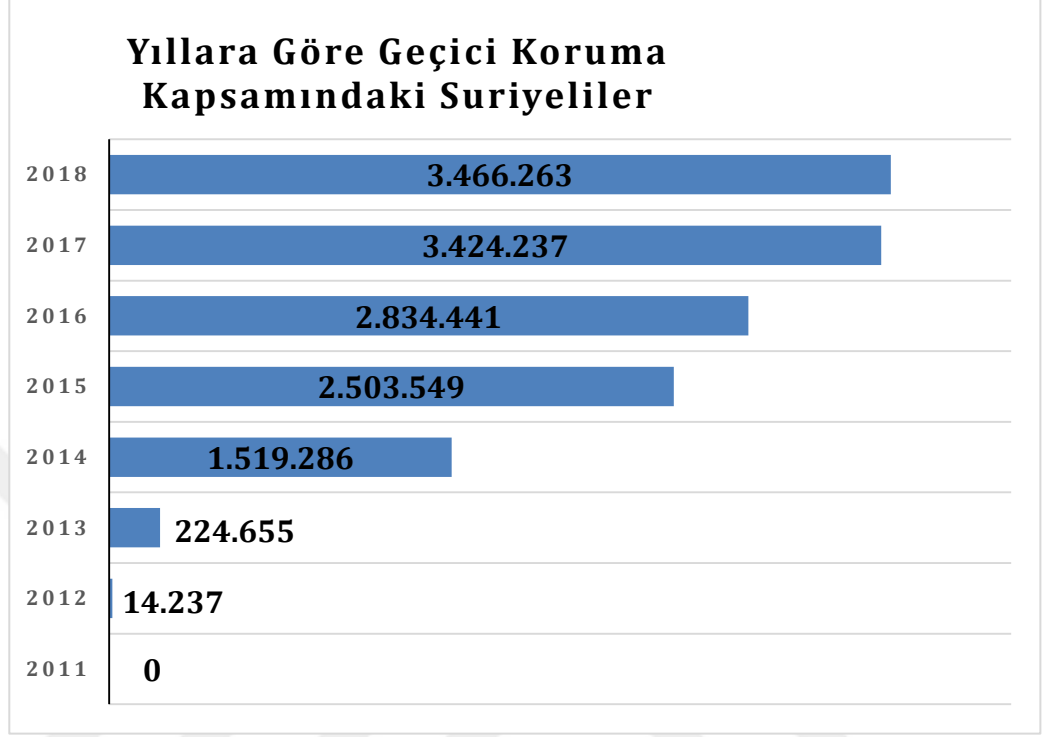
Kaynak: (www.goc.gov.tr/, e.t: 19.01.2018)

Tablo 2. 2014-2017 Yılları Arasında Suriyelilerin 3. Ülkelere Yeniden Yerleştirilmesi

KONU	S.N.	ÜLKE	ÇIKIŞ YAPANLAR
2014-2017 YILLARI ARASINDA SURIYELİLERİN 3. ÜLKELERE YENİDEN YERLEŞTİRİLMESİ		TOPLAM	13.692
	1	ABD	3900
	2	AVUSTURALYA	91
	3	AVUSTURYA	58
	4	BELÇİKA	46
	5	FRANSA	1
	6	HOLLANDA	3
	7	İNGİLTERE	1682
	8	İSVEÇ	168
	9	İZLANDA	13
	10	KANADA (BMMYK)	3436
	11	KANADA (Doğrudan)	2645
	12	LİHTENŞTAYN	18
	13	LÜKSEMBURG	46
	14	NORVEÇ	1542
15	ROMANYA	1520	

Kaynak: (www.goc.gov.tr/,e.t: 10.02.2018)

Grafik 6. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

Kaynak: (www.goc.gov.tr/, e.t.10.02.2018)

Şekil 1. Geçici Koruma Altındaki Suriyelerin İlk 10 İle Dağılımı

Kaynak: (www.goc.gov.tr/, e.t.10.02.2018)

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce, 2018’de biyometrik verileriyle kayıt altına alınan Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımları açıklanmıştır.

Tablo 3. Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.888.633	1.597.011	3.485.644
0-4	233.484	217.883	451.367
5-9	244.922	229.624	474.546
10-14	194.531	179.707	374.238
15-18	156.106	127.653	283.759
19-24	310.465	221.891	532.356
25-29	196.340	143.245	339.585
30-34	164.719	123.430	288.149
35-39	116.143	91.891	208.034
40-44	78.123	70.424	148.547
45-49	58.894	54.753	113.647
50-54	47.611	45.450	93.061
55-59	31.810	31.755	63.565
60-64	22.790	23.305	46.095
65-69	14.842	14.971	29.813
70-74	8.217	9.101	17.318
80-84	2.693	3.441	6.134
85-89	1.410	1.763	3.173
90+	743	959	1.702

Kaynak: (İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, e.t: 01.02.2018)

Sığınmacıların Sayısı ve Kalış Süreleri: Başlangıçta birkaç hafta olarak tahmin edilen ve sayıları en fazla 50-100 bin civarında olması beklenen Türkiye'deki Suriyelilerin kalış süreleri her geçen gün artmaktadır. Suriye'deki iç karmaşa ve savaş ortamı nedeni ile kalış sürelerinin daha da artacağı beklenmektedir. IŞİD'in Suriye'deki faaliyetlerinin artması ile birlikte ortaya çıkan yeni durum, bir anda yüzbinlerce kişinin sınıra yığılmasına yol açabilecektir.

Kamp-Kamp Dışı Sayıları: Suriyeli sığınmacıların yüzde 13-14'ü 10 ildeki 22 kampta (barınma merkezi) yaşamakta, ama asıl büyük kitle yani en az 1,4 milyonu Türkiye'nin 81 ilinden 9'u hariç hemen her tarafına yayılmış olarak kamp dışında yaşamaktadır. Kamplar dışında en yüksek sayıda Suriyelinin yaşadığı şehir Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 542 bin kişi ile İstanbul, ardından da 468 bin civarındaki sığınmacı ile Şanlıurfa'dır. Bunları 457 bin ile Hatay ve 359 bin kişi ile Gaziantep takip etmektedir. Adana 180 bin, Kilis 138 bin, Mardin 91 bin ve Kahramanmaraş 99 bin kişi ile kamp dışında yaşayan Suriyelilere ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'nin 11 ilinde ise 10 ile 50 bin arası Suriyeli kamplar dışında yaşamaktadır.

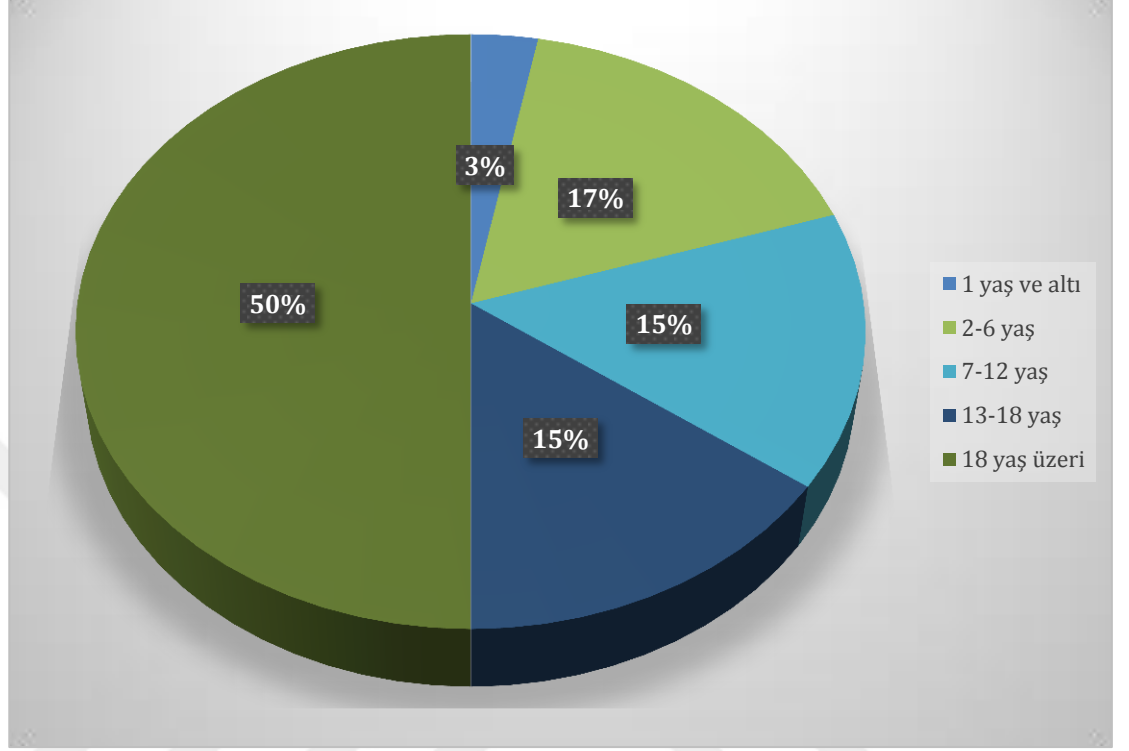
Tablo 4. Geçici Barınma Merkezindeki Suriyeli Sayısı

Geçici Barınma Merkezleri (10 ilde 21 Barınma Merkezi)	
ŞANLIURFA	80.986
GAZİANTEP	24.215
KİLİS	25.635
KAHRAMANMARAŞ	17.143
MARDİN	2.691
HATAY	17.812
ADANA	26.944
ADİYAMAN	9.045
OSMANİYE	14.886
MALATYA	9.471
TOPLAM	228.828
Geçici Barınma Merkezinde Kalan Suriyeli Sayısı	3.256.816
Ülkemize Bulunan Toplam Suriyeli Sayısı	3.485.644

Kaynak: (http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t: 10.02.2018)

Çocuklar-Kadınlar: Türkiye'deki Suriyelilerin yüzde 53,3'ü BM tarafından çocuk sayılan 18 yaş altındaki kişilerden oluşmaktadır. Türkiye'deki Suriyeliler içinde özel koruma gerektiren çocuk ve kadınların oranı yüzde 75'in üzerindedir.

Grafik 7. Suriyeli Mülteci Kadınların Yaşlara Göre Dağılımı

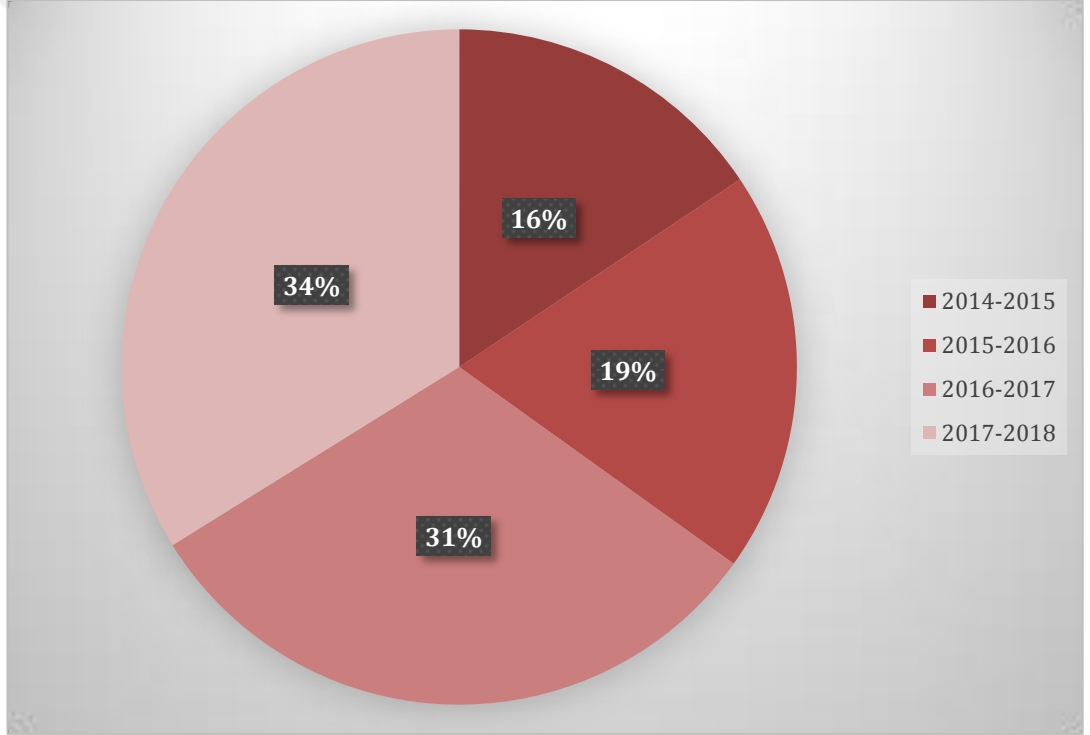
Kaynak: (<https://www.afad.gov.tr/>, e.t:01.02.2018)

Türkiye’de Doğan Suriyeli Bebekler: Suriyeliler; kendilerini güvende hissettikleri Türkiye’de geçirdikleri 6 yıl 3 aylık süreçte, yeni yaşamlarına da adapte oldu. 75 aydır yeni yaşamlarını ülkelerinden uzakta sürdüren Suriyeli çiftlerin, AFAD verilerine göre bu sürede 224 bin 750 çocuğu dünyaya geldi. Yeni yaşamlarına 'merhaba' diyen Suriyeli bebeklerin de tüm doğum ve tedavi hizmetleri de yine Türkiye tarafından karşılandı.

Eğitim-Okullaşma Oranları Artmaya Başlamıştır: 2016-2017 sezonunda Suriyeli öğrencilerin eğitim kademelerine göre okullaşma oranları anaokulunda yüzde 32, ilkokulda yüzde 94, ortaokulda yüzde 46, lisede ise yüzde 24 olarak gerçekleşti. 2017-2018 eğitim yılında ise bu rakamlar daha da yükseldi. Okulöncesinde yüzde 35, ilkokulda yüzde 100, ortaokulda yüzde 52, lisede yüzde 23 olarak gerçekleşmiştir. Okula gidemeyen kesim için ise çalışmalar sürmektedir.

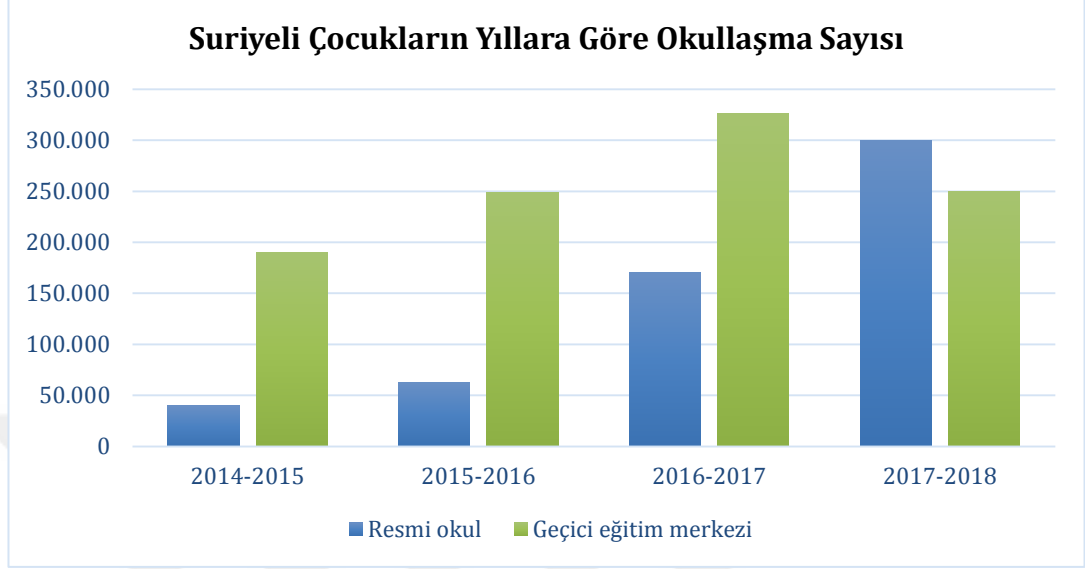
Türkiye'de okuyan Suriyeli öğrencilerin 349 bin 329'u Türkçe müfredatla eğitim görüyor. Bunların 255 bini yoğun Türkçe öğretimi temel olmak üzere eğitim alıyor. Öğrencilerin yanısıra yetişkinlere uygulanan programlara katılan 159 bin 877 Suriyeli de Türkçe öğrendi. Üniversitelerde ise 2015-2016 sezonunda toplam 9 bin 689 Suriyeli eğitim görürken bu rakam geçen öğretim döneminde büyük bir artış göstererek 19 bin 332'ye yükseldi. Dilimizi öğrenmeye başladıkça okullaşma oranlarının da artması öngörülmektedir.

Grafik 8. Suriyeli Çocukların Yıllara Göre Okullaşma Oranı

Kaynak: (<https://www.afad.gov.tr/>, e.t: 19.01.2018)

Grafik 9. Suriyeli Çocukların Yıllara Göre Okullaşma Sayısı

Kaynak: (<http://www.setav.org/>,e.t.10. 02. 2018)

Etnik-dini özelliklerde değişim: Suriye'den 11 Nisan 2011 sonrasında Türkiye'ye gelenlerin çok yüksek bir oranı Sünni Araplardan oluşmaktaydı. Ancak 2014'ten itibaren bölgede IŞİD şiddetinin artması ile Türkiye'deki Suriyelilerin etnik-dini yapısında ciddi bir çeşitlenme söz konusu olmuştur. Ezidiler, Ermeniler, Kürtler gibi pek çok "Arap Sünni" olmayan Suriyelinin Türkiye'ye gelmesi hem Türkiye'nin herkese insanlık adına kapıyı açmak söylemini doğrulamış hem de başta Kürtler olmak üzere bölgede huzursuz olan ve Arap Sünnilerin gelişini bir politik tavır olarak görenlerin tedirginliği azalmıştır

Uluslararası kamuoyunun insani paylaşım duyarsızlığı: Gelişmiş-zengin ülkeler mali yük paylaşımında olduğu gibi insani (sığınmacı) paylaşımında da çekingen ve yetersiz kalmıştır. Toplam Suriyeli sığınmacıların sadece yüzde 2-3'ü bölgedeki 5 ülke (Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak, Mısır) dışındaki gelişmiş-zengin ülkelere alınmış ya da alınmaları taahhüt edilmiştir. Mali destek de BMMYK'nın acil ve alçak gönüllü çağrılarına rağmen yeterince karşılanamamıştır. 3,5 yıl içinde Batılı ülkelerin almayı taahhüt ettikleri Suriyeli sığınmacı sayısı toplamda 120-130 bin civarındadır. Taahhütlerde tam olarak yerine getirilmemektedir.

Suriyeliler ve İşsizlik: Türkiye 3,5 yılda 1,6 milyonun üzerinde Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Bunun, dünyadaki hemen bütün kitlesel göç olaylarında olduğu gibi, yerel halkta yarattığı en önemli tedirginlik iş piyasası konusunda olmaktadır. Toplumda yaşanan huzursuzluğu bir tarafa koyarsak, pek çok işadama için “çaresiz” ve çok ucuza çalışmaya hazır insanları istihdam etmek avantaj sağlamaktadır. Bu konuda devletin işini kaybetme riskini yaşayanlar için özel destek programları yaratması gerekir. Ancak “Suriyeliler işsizlik yaratıyor mu” sorusunun cevabını vermek çok kolay değildir. 2013 TÜİK verilerine göre Türkiye’de işsizliğin en çok düştüğü üç il dikkat çekici biçimde Kilis, Gaziantep ve Adıyaman olmuştur. Üstelik sadece işsizlik düşmemiş, istihdam kapasitesi de artmıştır. Bu şaşırtıcı sayılar bize Suriye’den gelen sığınmacıların yarattığı yeni ekonomiyi göstermektedir. Yine pek çok Suriyeli işadaminin kriz nedeni ile Türkiye’ye sermaye taşıdığı ve bunun da ciddi bir dış sermaye girişi sağladığına dair yaygın iddialar gözlenmektedir.

Kampların Standardı: Ortadoğu'nun son yüzyılında yaşanan art arda çatışmaların en şiddetlisini yaşayan Suriye'de 7'nci yılındaki savaşta 650 binden fazla insan hayatını kaybederken, 10 milyon insan yerinden edildi. Yerinden edilen 10 milyon Suriyelinin yaklaşık 1 milyonu Türkiye sınırına yakın güvenli bölgelere sığındı.

Suriye'deki çatışmalardan dolayı yaşanan göçlerle birlikte Türkiye'ye yakın sınır bölgelerine 1 milyona yakın Suriyeli sığınmacı geldi.

Göçlerin daha yoğun yaşandığı savaşın ilk yıllarında, sınır bölgelerine gelen Suriyeliler için kurulan çadırlar yapılan yardımlarla konteyner kentlere dönüştürüldü. Bu kamplarda bulunan sığınmacıların sağlık, eğitim, gıda gibi temel ihtiyaçları toplanan yardımlar sayesinde düzenli bir şekilde sağlanmaya devam ediyor.

Türkiye'ye yakın sınır bölgelerine gelen yaklaşık 1 milyon Suriyeli'nin 150 bini İHH'nın kurduğu kamplarda hayatına devam ediyor. Sığınmacı sayısının her geçen gün artmasıyla ihtiyaçlar da bir o kadar fazlalaşıyor. İHH'nın Kilis'te ve Reyhanlı'da

kurmuş olduğu lojistik merkezlerinden hayırseverlerin bağışlarıyla her gün binlerce Suriyeli savaş mağduruna insani yardım ulaştırılıyor.

Türkiye’de 10 ilde toplam kapasitesi 220 bin civarında olan 22 ‘‘Barınma Merkezi’’ yani kamp bulunmaktadır. Burada Türkiye yurtdışı tanıtımında kamplardaki görüntüleri önemseyen bir çalışmayı tercih etti, bu etkili de oldu. Dış basında ‘‘Mükemmel Kamplar Nasıl Yapılır, Türkiye’ye Gidin Grn’’ türü haberler de ıktı. Ancak hiç kuşku yok ki kampların içinde yer alan 6 ‘‘konteyner kent’’in standartlarını yüksek olması, genel Suriyeliler sorununun sadece kk bir bölümünü oluşturmakta ve zaman zaman da ‘‘halkla ilişkiler’’ çalışması eleştirisine neden olmaktadır. Kampların standartlarının yüksek olmasının bir başka etkisi ise zaman zaman Türkiye’ye gelen yardımın azalmasında rol oynamasıdır. Üstelik yapılan karşılaştırmalı çalışmalar, kampların yüksek standardının memnuniyet yaratmaya tek başına yetmediğini de ortaya koymaktadır.

3.6.3. Alan alışması: Esenyurt

Araştırma erevesinde İstanbul’un Esenyurt ilçesinde 20’si Suriyeli, 10’u yerel halk olmak üzere yapılan 30 derinlemesine görüşme ve röportaj, konu ile alakalı ipuçları vermektedir. Araştırmada, Esenyurt sanayi bölgesi olan Kıraç mahallesine yoğunlaşılmıştır.

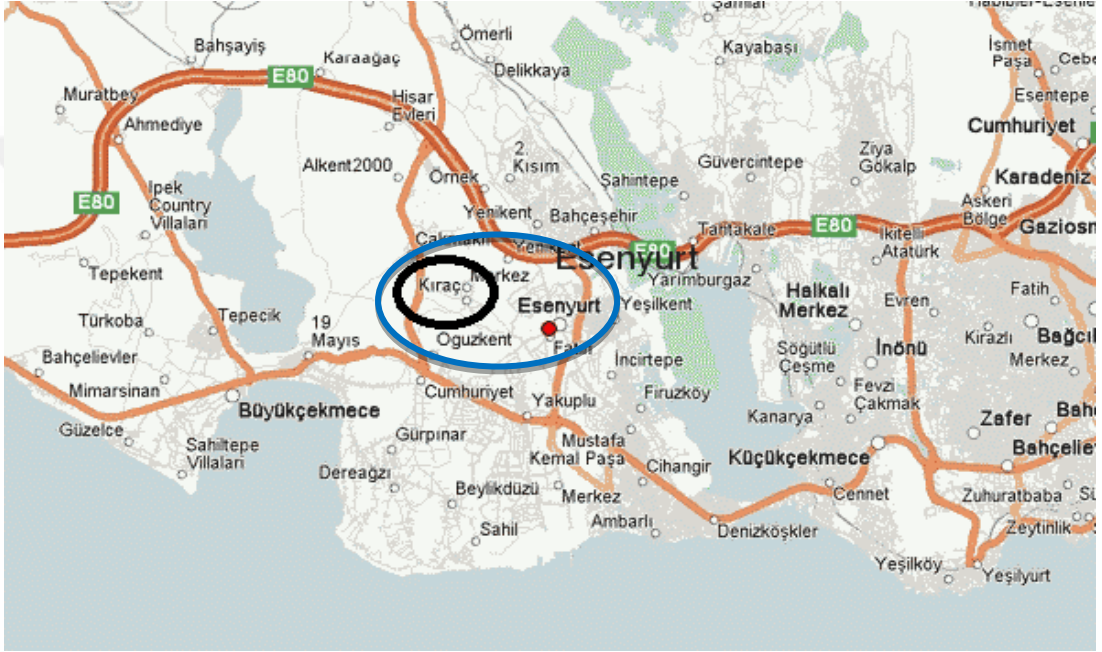
3.6.3.1. Coğrafi Yapı

Esenyurt: Esenyurt ilçesinin doğusunda Avcılar, batısında Büyükçekmece ve Hadım köy – Tem Bağlantı Yolu, kuzeyinde Başakşehir ve Arnavutköy, güneyinde Beylikdüzü ve E5 otoyolu bulunmaktadır. Kınalı – Trakya Otoyolu, Esenyurt Tem Bağlantı Yolu ve Hadım köy Tem Bağlantı yolu ilçeden geçmektedir.

26 Mart 1989 seçim döneminde bağımsız belediye olan Esenyurt, Merkez, İncirtepe, Yenikent, Fatih, Saadetdere, Mehterçeşme adları altında 6 adet mahalleden oluşmaktayken, Fatih, İncirtepe, Saadetdere ve Merkez mahallelerinin hızlı

gelişmesi, 1997 yılında yeni iskân alanlarının açılmasına sebep olmuştur. Hizmetlerin daha sağlıklı ve verimli yürütülebilmesi için, hızla gelişen ve geniş alan kapsayan mahalleler bölünmüş ve ulaşım, eğitim ve nüfus yönünden irdelenerek sınırları belirlenmiş 4 adet mahalle daha kurulmuştur.

Şekil 2. Esenyurt/Kıraç Bölgesi Haritası

Kaynak: (İstanbul Haritası)

Fatih mahallesinden Talatpaşa, İncirtepe mahallesinden İnönü, Saadetdere mahallesinden Namık Kemal, Merkez Mahallesinden Örnek mahallesi ayrılmıştır. Bu mahallelerin dışında tescil edilmemiş alanlar da bulunmaktadır. Bugün, Esenyurt 5747 sayılı kanunla ilçe statüsü kazanmıştır. İlçedeki mahalleler; Fatih, İncirtepe, İnönü, Merkez, Namık Kemal, Saadetdere, Talatpaşa, Mehterçeşme, Yenikent, Örnek, Pınar, Ardıçlı, Yeşilkent, Cumhuriyet, Esenkent, Sanayi, Güzelyurt, Akçaburgaz, Atatürk ve İstiklal Mahalleleri'dir. Ayrıca 06.03.2008 tarih ve 26824 sayılı Büyükşehir Belediye Meclis Kararı ile Kıraç, Esenyurt'un sınırları içerisine girmiş ve mahalle sayısı 43'e ulaşmıştır.

Şekil 2'de Esenyurt'ta bulunan mahalleleri gösteren bir harita yer almaktadır.

Kıraç Mahallesi: Esenyurt sınırları içerisinde bulunan ve tarihi geçmişe uzanan, Kıraç beldesi adını, topraklarının verimsiz olmasından almıştır. İstanbul'un Trakya bölgesinde ücra bir köy olan Kıraç'ın tarihçesi hakkında pek fazla şey bilinmemektedir. Oysa geçmişe bakıldığında Osmanlı'ya dayanan tarihi olan ve Osmanlı devlet adamlarının çiftlik olarak kullandığı; aileleriyle piknik yaptığı, yoğun işlerinden biraz uzak kalmak için kafa dinlediği belirtilen Kıraç'ın önceki ismi "Şirin Kız" anlamına gelen Kalyos olarak geçmektedir.

Rumların yaşadığı küçük bir çiftlik köyü olarak da bilinen Kıraç, (Kalyos) Yunanlıların Anadolu ve Trakya topraklarındaki işgallerinin 1922 yılının Eylül ayında sona ermesiyle birlikte başlayan süreç, 30 Ocak 1923 yılında iki ülke arasında yapılan "Türk-Yunan" mübadelesine ilişkin protokolle, Yunanistan'da yaşayan Türklerin Türkiye'ye, Türkiye'de yaşayan Rumların ise, Yunanistan'a gönderilmesi ile kesinlik kazanmıştır. 1924 yılında Yunanistan'dan gelen ikinci kabile, Marmara'nın koyunda küçük bir kent olan Mimarsinan'a yerleşmiş ve Türkler arasından 30 aile kendi istekleriyle Kıraç'a yerleşmişlerdir.

Selanik İline bağlı Sezer, Saltıklı, Kavala, İhlamur ve Drama ilçelerinden Kıraç'a yerleşen Türkler, Rum evlerine ve gecekondulara yerleştirilmişlerdir. Rumların yaşadığı dönemden bir kilisenin, Rumlara ait mezarlığın bulunduğu söylenirken, daha sonra Türkler tarafından camiye dönüştürüldüğü bilinmektedir. Tarihe tanıklık edecek hiçbir kalıntının kalmadığı Kıraç'ta, sadece o dönemden bugüne kadar ayakta kalmayı başaran tek eserin beldenin merkezinde bulunan "Kazlı Çeşme" olmuştur.

Kıraç'ın yakın tarihine baktığımızda; 1913'te il olan Çatalca'ya bağlı olan Kıraç, 26 Haziran 1926'da Çatalca'nın fesh edilerek ilçe olmasıyla birlikte aynı kanun ile bucak olan Büyükçekmece'nin köyü olarak kayıtlara geçmiştir. 1991 yılında ise Esenyurt belediyesi mücavir sınırlarına giren Kıraç, 1994 yılında belediye oldu. Belediye olduktan 10 yıl sonra da olsa nüfusu hızla büyümesine ve sanayileşme alanında büyük bir yol kat etmesine rağmen, modernleşme yolunda yetersiz kalan

belde, 06.03.2008 tarih ve 26824 sayılı Büyükşehir Belediye Meclis Kararı ile Esenyurt'un sınırları içerisine girmiştir.

3.6.3.2.Demografik Yapı

Türkiye genelinde Marmara Bölgesi yüzde 26'lık değerle en fazla nüfusa sahip bölgedir. İstanbul ili 1970'li yıllardan itibaren, Türkiye ortalamasının üzerindeki nüfus artış hızıyla nüfusunu 2000 yılında 10 milyonun üzerine çıkarmıştır. Esenyurt nüfusu 1989 ile 2000 yılları arasında yüzde 108,3 gibi yüksek bir artış ile 150.000 kişiye, 2004 yılında da 277.700 kişiye ulaşmıştır. Nüfus artışının bu denli hızlı bir şekilde artmasının en önemli nedeni Esenyurt'a olan göçlerdir.

3.6.3.3.Ekonomik Yapı ve Gelir Düzeyi

Esenyurt ilçesi 2014 yılı adrese dayalı nüfus kayıtlarına göre 624.733 kişinin yaşadığı bir yerleşim alanıdır. İlçe oldukça yüksek bir genç nüfusa sahiptir. Yerleşme son 15 yıl içinde hızlı bir büyüme göstererek Anadolu'nun çeşitli yerlerinden yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır. Nüfusun büyük bir çoğunluğu Esenyurt ve çevre ilçelerdeki hizmet ve sanayi sektöründe çalışmaktadır. Esenyurt'un Kuzeyinde yer alan 374 ha. sanayi alanının yüzde 40'u bitmiş tesis olarak hizmet vermekte olup hem bölgenin hem de İstanbul'un ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca ilçenin güneyinde yer alan 155 ha. konut dışı kentsel çalışma alanının ise yüzde 40'ı yapılaşmış olup bölgenin genç nüfusunun ihtiyaç duyduğu çalışma alanlarına sahiptir.

3.6.3.4.Sanayi

Esenyurt, konumu itibarıyla E-5, TEM, havaalanı ve gümrüğe olan yakınlığı nedeniyle sanayicilerin tercih ettiği bir bölgedir. Hâlihazırda Esenyurt belediye sınırları içinde 1. ve 2. sınıf fabrikalar bulunmaktadır. Bu fabrikaların üretim alanları tekstil, gıda, oto sanayi, ayakkabı, alüminyum, mutfak gereçleri, plastik, kimyasallar

ve kağıt sanayi üzerinedir. 1. ve 2. sınıf gayri sıhhi müessese olan söz konusu fabrikalar, Akçaburgaz ve Sanayi Mahallesiinde yer almaktadır.

Kıraç mahallesi ise son yıllarda sanayinin gelişmesi ile birlikte Türkiye'nin dünyaya açılan bir yerleşim yeri olmuştur. 1990 yılları itibarıyla büyük göç dalgasının yaşanması sonucu elverişsiz olan topraklarında sanayileşmeye gidilmiştir. Sanayileşme alanında hızla ilerleme kaydeden Kıraç'ta son verilere göre; San-Bir derneğinde resmi kayıtlı sanayi sayısı 398 olarak belirtilirken, resmi olmayan sanayi sayısının ise 500'ün üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan sanayi bölgesi haline gelen beldenin iş istihdamı da büyük oranda çözülmüştür.

3.6.3.5.Eğitim

Anadolu'nun en ücra köşelerinden Esenyurt Beldesine vatandaşların yoğun bir şekilde göç etmesi sonucu nüfusunda hızlı bir artış olmuştur. Nüfusun artmasıyla birlikte sınıflarda öğrenci sayısına yetersiz kalma sebebiyle okul sayıları gün geçtikçe artmıştır. Esenyurt, halkının eğitim sorunlarına cevap verebilecek kapasiteye sahiptir. İstanbul'da Esenyurt'ta Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 90 adet okul bulunmaktadır. Ayrıca yakın geçmişte ilçede, İstanbul Esenyurt Üniversitesi açılmıştır. İlçede yaşayan gençlerin, ortaokul, lise ve üniversite okumak için civar semtlere gitmelerine gerek kalmamıştır. Suriyeli öğrencilerin eğitim gördüğü 62 adet Geçici Eğitim Merkezinin 3 tanesi Esenyurt'ta bulunmaktadır. Suriyeli mültecilere, Kadimum Suriye Okulları, Sadetdere Kültür ve ASKON-İHH Okulları eğitim vermektedir.

3.6.4. Esenyurt'a Göçlerin Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri

2011 yılından bu yana patlak veren Suriye savaşıyla birlikte tüm Türkiye'de olduğu gibi İstanbul iline de hızlı bir göç dalgası olmuştur. Suriyelilerin en çok göç ettiği bölgelerden biri olan Esenyurt ilçesinde savaşın uzun sürmesi nedeniyle

gelenlerin kalıcı olarak burada kalması bölgede ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan büyük etkiler yaratmıştır.

Suriye’de savaşın başladığı 2011 yılından bu yana kitleler halinde Türkiye’ye sığınan mültecilerin büyük bir çoğunluğu İstanbul iline doğru göç hareketinde bulunmuştur. Suriyelilerin en çok göç ettiği bölgelerden biri olan Esenyurt ilçesinde savaşın uzun sürmesi nedeniyle gelenlerin kalıcı olarak burada kalması bölgede ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan büyük etkiler yaratmıştır.

3.6.4.1. Ekonomik Etkiler

Suriyelilerin ekonomik alandaki etkilerine bakıldığında risk ve fırsatlar iç içedir. Bölgede kiralarda artış gözlemlenmiştir ve uygun kiralık ev bulmak giderek zorlaşmaktadır. Bazı ev sahipleri bu durumu fırsata dönüştürmüştür. Bir diğer etkisi kuşkusuz işgücü anlamındadır. Suriyeliler kaçak iş gücü olarak çalışmaya başlamışlardır ve bu da işveren açısından önemli oranda kazanç sağlamıştır. Ancak bu durum olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Özellikle küçük işletmelerde kaçak işçi çalıştırmanın yaygınlaşmasıyla, kaçak işçi çalıştırmayan işletmeler arasında haksız rekabet ortaya çıkmaktadır. Yerel halk iş fırsatlarının ellerinden alındığını düşündüğü bu durum genel olarak memnuniyetsizlikle sonuçlanmaktadır. Suriyeliler genelde düşük ücretle çalışmayı kabul ettikleri için işverenler tarafından öncelikli tercih edilir hale gelmiştir. Yerel halk artık Suriyelileri ekonomik tehdit olarak görmekte ve onlara yer yer tepki gösterdiği görülmektedir.

Suriyelilerin dükkan açmaları, küçük işletmeler kurmaları üretim ve ticarete katkı sağlamaktadır. Kent vatandaşı bu işletmelerin büyük bir çoğunluğunun kayıt dışı olması nedeniyle rahatsızdır. Yerel halkın vergi, ruhsat gibi yükümlülükler zorda kalmasına sebep olurken, Suriyelilerin hiçbir ödeme yapmadan ve vergi ödmeden işletmecilik yapması Suriyeli esnafa hoşgörüyü bakılmasını engellemektedir. Esenyurt’luların genel olarak vergi vermeden işyeri açmaları, enformel sektörde ucuz işgücü oluşturmaları, hastanelerde öncelikli olmalarından rahatsız oldukları görülmektedir.

Mülteci ailelerin çoğunluğunun çok çocuğa sahip olduğu görülür, çocukların birçoğu zamanlarını sokakta geçirmekte ve ya dilencilik yapmaktadır. Bu da yerel halkın sorunları arasında yer almaktadır.

3.6.4.2. Toplumsal Etkiler

Tüm Türkiye’de olduğu gibi Esenyurt’ta da Suriyeliler, toplumsal entegrasyon sürecinde sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunun en önemli nedeni kuşkusuz yerel halk ve Suriyeliler arasındaki dil, kültür, yaşam tarzının farklı oluşudur. Ayrıca gelen mültecilerin düzensiz ve çarpık yapılaşması, kadın ve çocuk istismarlarının yaşanması, mezhepsel kutuplaşmalar toplumsal etkilerdendir. Bölgede yaşayan Suriyeliler evlerde birkaç aile olarak da kalabilmektedir. Bu da koşulların daha olumsuz olmasına neden olur. Bazı ev sahipleri daha çok kira alabilmek için kaçak yapılar yapabilmektedir. Mülteciler kendilerine yaşam alanı bulabilmek adına buralarda ya da metruk binalarda yaşama çabasına girmektedirler. Bu da çarpık yapılaşmayı ve gecekondulaşmayı teşvik etmektedir.

Sığınmacıların bölgede yarattığı bir diğer toplumsal sorun çocuk işçiliğidir. Suriyeli çocukların çok küçük bir bölümü eğitimlerine devam edebilmektedir. Diğerleri ailelerinin geçimine katkıda bulunabilmek amacıyla çalışmaya yönelmiştir. Paraya ihtiyaçları olması sebebiyle kağıt toplama, tekstilde ortacılık gibi kayıt dışı enformel sektörde çalıştırılmaktadırlar. Bazıları da sokak başlarında dilencilik yapar ya da mendil satmaktadır.

Bölgedeki diğer bir sorun ise demografik yapının değişmesiyle bunun yaratmış olduğu güvensizlik hissidir. Yerel halk özellikle mülteciler geldikten sonra kendisini rahatsız hissetmektedir. Misafir olarak geçici bir süreliğine Türkiye’ye gelen Suriyelilerin kalıcı bir nüfus haline dönüşmesi sebebi ile yerel halkın daha çok tepkisini toplar hale gelmiştir. Yerel halk Suriyelileri bir tehdit olarak algılamaktadır ve mümkünse geri dönmelerini istediklerini dile getirmektedir.

Halkın büyük çoğunluğunun Suriyelileri ötekileştiren ve varlığını sorun olarak niteleyen söylemleri bulunmaktadır. Yerel halka göre Suriyeliler savaştan kaçan ve

zor durumdaki insanlar olarak tanımlanmakta, ama bizlerden biri olarak görmeme eğilimi dikkat çekmektedir. Bu durum büyük ölçüde siyasetteki kutuplaşmadan kaynaklanmaktadır. Siyasette yaşanan çatışmalar halkın Suriyelilere olan baskısını da etkilemektedir. Aynı zamanda kent nüfusuyla bir arada yaşamayı sürdürmeye çalışan mülteciler için uyum süreci daha zorlaşmaktadır. Olumsuz koşullarda yaşamaları her türlü suça zemin hazırlar.

Çevresel etkilere bakıldığında çarpık yapılaşmanın yanında bölgedeki yerel halk dışındaki nüfusta arttıkça kent kirliliği, alt yapı yetersizliği, çöp gibi sorunlara yol açmaktadır. Belediyelerin hizmet kapasitesinde ve çözüm üretiminde yetersizlikler olmaktadır.

Göç etmenin Suriyeliler açısından olan toplumsal etkilerine bakılacak olunursa kuşkusuz en çok etkilendikleri konu çocukların eğitimidir. Bu durum çocuklar ve aileleri için büyük sıkıntı teşkil etmektedir. Bu süreçte eğitime devam edemeyen Suriyeli çocuklar kültürel etkinliğini tamamen kaybedip ilerde kayıp bir kuşak oluşturabilir. Yaşam koşullarının zor olmasıyla şiddete eğilimleri arasında doğru bir orantı vardır. Suriyelilerin yaşadıkları olumsuz koşullar sebebi ile kışkırtmacı bir durum içerisinde bulunma halinde yerel halkın nefretini daha çok kazanabilir. Bu durumda uzun vadede tarafları savaşa sürükleyebilir.

Sağlık koşulları açısından bakıldığında yerel halkın gözünde mülteciler sorun teşkil etmektedir. Bölgede belediyeye kayıt yaptırmış olan Suriyeliler devlet hastanelerinden ücretsiz faydalanabilmektedir. Hastanelerde kapasite sorunu yaşanmaktadır ve önceliğin Suriyelilere verilmesi tepki çekmektedir. Aynı zamanda mülteciler zaman zaman Türkiye’de daha önce görülmemiş olan hastalıkların da oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir.

3.6.4.3. Siyasi ve Güvenlik Etkileri

Suriyeli mültecilerin, Türkiye siyasetine olan etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Yerel halk ile gerilimlerin artması, yerel halkın güvenlik kaygısı ve siyasetteki kutuplaşma bu etkilerdendir. İçinde bulunulan siyasi ortam Suriyelilere bakışı da

etkilemektedir. Bir kısım müsamaha gösterirken diğer kısım ise “lkelerine dönüp kendi ülkeleri için savaşmalılar” düşüncesi temelinde tepkiler gösterebilmektedir. Bu zaman zaman halk arasında da çatışmalara yol açabilmektedir.

Bir diğer sorun ise güvenliklerini sağlama amacındaki bazı Suriyelilerin kendi aralarında rgtlenebilmesidir. Medyadaki bu konuyla ilgili haberler ise yerel halk arasında kitlesel tartışmalara dönmektedir. Bunun sonucunda 2 toplum arasında kutuplaşmayı daha çok artırmaktadır. Bu şekilde yerel halkın en büyük korkusu eğitim alamayan, dışlanıp kimlik bunalımı geçiren, zor koşullarda ve düşük gelir seviyesindeki mültecilerin uzun vadede pek çok suçun kaynağı olacağıdır. Bu da gelecekte yeni güvenlik risklerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

3.7. Yöntem

Bu çalışmada araştırma Esenyurt'taki yerel halk ve Suriyelilerle roportaj yaparak gerçekleştirilmiştir. Soru – cevap şeklinde yapılan konuşmalarla konu detaylandırılmaya çalışılmıştır.

3.7.1. Röportajlar

Çalışmanın katılımcıları Esenyurt'ta yaşayan her yaştan 20'si Suriyeli mülteci ve 10'u yerel halkla olmak üzere toplam 30 kişiden oluşmaktadır. Farklı söylemlerin etkisini incelemek amacıyla yaş, medeni durum, meslek gibi farklı kategorilerdeki katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısı söylem kalıpları birbirini tekrarlamaya başladığında veri toplama işlemine son verilmiştir.

3.7.2. Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

Bu bilgiler yüz yüze yapılan soru-cevap tekniğiyle toplanmıştır. Görüşmelerde kamera ve ses kayıtları da alınmıştır. Veriler yapılan roportaj, kamera ve ses kayıtlarının yazıya dökülmüş şeklidir.

3.7.3. Uygulama

Görüşmeler Esenyurt ilçesindeki mahallelerde gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin süresi 10 – 30 dakika arasında değişmektedir. Görüşmelerin temalarını Esenyurt'taki Suriyelilerin, Türkiye'ye geliş nedenleri, yaşam koşulları, iş ve aile hayatları, ülkemiz hakkındaki görüşleri, yerel halkın Suriyeliler hakkındaki düşüncelerini oluşturmaktadır.

Yürütülen bu çalışma etnik, dilsel, kültürel, siyasi gibi başlıklarla ilişkilendirilerek yürütülmüştür. Görüşmeler sırasında katılımcılara hiçbir şekilde müdahale edilmemiş olup detaylar sonrasında açıklanmaya çalışılmıştır. Görüşmelerde belirlenen ana temalar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Mültecilere sorulan sorular:

- Türkiye'ye geliş ve burada kalış süreniz nasıl gelişti?
- Burada yaşam koşullarınız nasıl?
- Çalışma koşullarından memnun musunuz?
- Suriye'deki akrabalarınızla görüşebiliyor musunuz?
- Ülkemizdeki insanlarla olan ilişkileriniz nasıl?
- Geri dönmeyi düşünüyor musunuz?
- Gelecekte beklentilerinizin nelerdir?

Yerel halka sorulan sorular:

- Suriyelilerle bir arada yaşamaktan memnun musunuz?
- İlçenizde geçici koruma altında yaşayan mültecilerle ilgili temel sıkıntılarınız nelerdir?
- Suriyelileri tehdit ve risk unsuru olarak görüyor musunuz?

Sorulacak olan soruların bazılarının önceden belirlenmesi daha planlı şekilde yapılmasını sağlamıştır. Başlangıçta sorulmuş olan soruya göre de görüşmeler şekillenmiştir. Kamera görüntüleri ve ses kayıtları beraberinde alınmıştır. Daha sonra bu konuşmalar ses – görüntü dosyası formatında bilgisayara aktarılmıştır. Yazıların

dökümü yapılırken bu dosyalar dikkatlice incelenmiştir. Çalışmanın devamında görüşmelerin yazı dökümleri konuşma metinleri olarak belirtilecektir.

3.8. Analiz Sonuçları

Bu çalışmada Suriyelilere dair açıklamaların nasıl yapıldığı, Suriyelilerin ve yerel halkın açıklamalarının dayandığı temel noktalar, kendilerini nasıl hissettikleri incelenmiştir. Çalışmanın odak noktasını Esenyurt'taki Suriyeli mülteciler oluşturmaktadır. Sonuçta ortaya çıkan ana düşünceler aşağıdaki gibi olmuştur.

1. Alıntı:

“Çok şeyler gördük, bomba düştü üzerimize, evimiz yıkıldı”

Katılımcılar, ülkelerinde savaşın çıkmasıyla birlikte, yaşadıkları yerlerin yerle bir edildiğini ve yakınlarının ölümlerine tanıklık ettiğini söylemişlerdir. Hayatta kalmak ve çocukları için bu yolculuğa mecburen çıktıklarını dile getirmişlerdir.

Katılımcı 1 – Suriye’de Halep’ de yaşıyorduk. Biz okuldayken bomba düştü üzerimize, bacağım yaralandı. Çok şeyler gördük. Evimiz yıkıldı, bakkalımız vardı yıkıldı. Arkadaşlarımdan ölen çok oldu. 2013 yılında kaçak bir şekilde geldik buraya. Suyun içine girdik. 4 km kadar yürüdük. Buraya geldiğimizde her şey kötüydü. Sonra güzel bir dünya gördük. Bir arada olduk. Geldiğimde 8 yaşındaydım şimdi 12 yaşındayım. Buraya gelir gelmez Türkçe’yi öğrendim. Çalışmaya başladım. Sabah 08.30’dan gece 01.00’e kadar oto sanayide çalışıyorum. Türkiye’de her şeyi sevdim. Bütün milletleri bütün dünyayı seviyorum.

Katılımcı 2 – Biz Halep’te yaşıyorduk. Hiçbir sorunumuz yoktu sonra savaş oldu. Suriye’den çıkmayı hiç düşünmüyorduk. Sonra savaşın ortasında kaldık üzerimize bomba attılar. Akrabalarımız öldü, evimiz yıkıldı. Suriye askerleri geldi bize çok kötü davrandı ve biz mecburen Suriye’den çıkmak zorunda kaldık. Orada

hala akrabalarımız var. Biz çalışıp para biriktirip Suriye'ye gitmek istiyoruz, akraba, komşu ve tanığımız aileler kim varsa buraya getirmek istiyoruz.

Katılımcı 3 – Kışın geldik, kar vardı, yağmur vardı. Çok zordu. Büyük kızım hastaydı, Onu doktora götürdük. Elimizde kimliği olmadığı için tedavi edemeyeceklerini söylediler, bizi göndermek istediler. Kız ölüyordu elimizde çok zordu gelişimiz. Çocuklar hastalandı, biz hastalandık.

2. Alıntı:

“Rızkımızın peşinden geldik”

Enformel sektörde çalışan katılımcılar, Türkiye’de çalışma koşullarına dair görüşlerini belirtmiştir. Görüşme yaptığımız kişilerin bir kısmı Türkiye’de çalışma koşullarının yetersiz olduğunu ve geçinemediklerini dile getirirken bir kısmı ise memnun olduğunu dile getirmiştir.

Katılımcı 4 – 30 yaşındayım. Tekstil atölyesinde ortacılık yapıyorum. Aylık 600 TL ücret alıyorum. Suriye’de çalışmıyordum. Türkiye’de yaşayabilmek zor bir şey. Ev kirası pahalı, ev sahibi sürekli bizi tehdit ediyor kirayı artırıyor. Çocuklarımı okula gönderemiyorum. 4 çocuğum var çocuklarım çalışarak bize katkıda bulunuyor. Burada ne iş var ne de okul.

“Çalışarak özgür olduğumu hissediyorum”

Katılımcı 5 – Suriye’de çalışmıyordum. Türkiye’de hayat koşulları zor. Geldiğimin ikinci günü iş aramaya çıktım. Hemen iş buldum. İlk önce pastanede çalıştım, sonra çaycılık yaptım. Kimseye de muhtaç olmadık. Eşim de iş buldu. Fatura, kira ve çocukların ders parasını ödemek gibi kaygılarımız oluştu. Şu an bunların hepsini düşünmek zorundayım. Çocuklarımın daha iyi yaşabilmeleri için daha çok çalışmak zorundayım. Kendi ayaklarımın üzerinde durabiliyorum ve kendimi çalışarak özgür hissediyorum. Çok şükür çocuklarımı okula yerleştirdim.

Araba bile aldık. Herşey iyiye gidiyor. Türkiye’de yaşamaktan memnunum ve artık Suriye’ye dönmeyi düşünmüyorum.

Görüşlerine yer verdiğimiz 2 kadın katılımcı daha önce Suriye’de çalışmadıklarını, Türkiye’de geçim sıkıntısı yaşadıkları için aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla çalışmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

“Çöpün yanından bile geçmezdik şimdi rızığımız çöpten topluyoruz”

Katılımcı 6 – Biz Şam’da yaşıyorduk işimiz çok zordu. Rızıkımın peşinden geldik, ne iş olsa onu yapıyoruz. Sadece ben çalışıyorum, karton topluyorum. 3 çocuğum, annem ve karımla birlikte 6 kişiyiz. Şam’dayken çöpün yanından bile geçmezdik ama şimdi rızığımız çöpten topluyoruz. Üzerimizdeki elbise çöpten, yemeğimizi çöpten topluyoruz. Bizim için çok zor ama başımı önüme eğip alıyorum. Ben istiyorum ki iyi bir işim olsun, çocuklarım bir şeye muhtaç olmasın. Okula gidebilsin, cahil kalmasın. Dil öğrensın, her şey öğrensın, alim olsunlar. Hayatları güzel olsun.

3. Alıntı

“Okula gitmek istiyorum ama gidemem”

Çocuk katılımcılardan birçoğu ülkelerinde, ancak ülkemize göç ettiklerinde özellikle maddi sorunlardan dolayı okumaya devam edemediklerini söylemişlerdir. Okumak istediklerini dile getirmişlerdir. Aşağıda sunulan 3 alıntı buna örnek olarak verilebilir:

Katılımcı 7 – 3 senedir buradayım. Savaş olunca buraya geldik. Okula gitmek istiyorum ama gidemem, çünkü savaş var ve paramız yok. Bunun için çalışmak zorundayız. Suriye’de savaş altında 1 sene bombalar altında kaldık. O yüzden buraya geldik. Ailemizde başka çalışacak kimse yok. Tek ben çalışıyorum ve okula gidemem.

Katılımcı 8 – 12 yaşındayım, Halep'ten geliyorum. Orada 1 sene okula gittim. Burada selpak satıyorum. İnsanlar iyi davranıyor ama hepsi değil. Okula gitmek istiyorum.

Katılımcı 9 – Şam'da hukuk öğrencisiydim. Burada üniversiteye devam etmek istedim ama kimliğim olmadığı için devam edemedim. Tek hayalim iyi bir gelecek. Üniversite de okumak istiyorum. Fazla bir şey istemiyorum ne villa ne hazine de istemiyorum tek okumak istiyorum.

Her 3 alıntı da farklı kişiler ile yapılmış olan görüşmelerdir. Kendilerini tanıtmayla başlayan konuşmalar çocukların sıkıntı ve eğitim konusundaki düşüncelerini açıklamayla devam etmiştir.

4. Alıntı:

“Kimliklerimiz olmadığı için sıkıntı çekiyoruz”

Katılımcıların çoğunlukla dile getirdiği açıklamalardan biri de kimliklerinin olmamasından kaynaklanan sorunlardır.

Katılımcı 10 – Benim de kimliğim yok. 4 senedir gidip geliyorum, hastaneye gideyim istiyorum ama kimliğim yok diye hastaneye almıyorlar. Pasaportumuz da savaş sırasında kayboldu. Biz hastaneye gittiğimizde bizi tedavi etmiyorlar.

Katılımcı 11 – Oğlum İbrahim, hasta kalbi delik. Hastaneye götürdük, ameliyat yapamayız dediler, ilaç verdiler. Kimliğimiz olmadığı için ilaçları alamıyoruz, çoğu zaman komşularımızdan yardım istiyoruz.

Katılımcıların birçoğu yukarıdaki örnek alıntılardan da anlaşılacağı gibi kimliklerinin olmamasından dolayı yaşadıkları sıkıntıları dile getirmişlerdir. Bunları eğitim ve özellikle sağlık alanıyla temellendirmişlerdir. Çocuklarının kimliklerinin olmamasından dolayı okullara kayıt ettiremediklerini, hastaneye gittikleri zaman da

kimlik, pasaport gibi belgelerinin olmamasından dolayı istedikleri gibi tedavi olamadıklarını belirtmişlerdir.

5. Alıntı:

“Dil sıkıntısı yaşıyoruz”

Katılımcı 12 – Türkiye’de dil sorunu var. Avrupa’da dil öğretiyorlar veya dil öğrenmeye destek veriyorlar. Ama burada kendi kendimize Türkçe öğrenmeye çalışıyoruz.

Katılımcı 13 – 2 yıl önce Şam’dan buraya geldim, orada üniversiteye gidiyordum. Suriye’de durum çok zor o nedenle buraya geldik ama buraya geldiğimden beri durumum hiç iyi değil, okumak için para lazım. Hala iş bulamadım, üstelik dil sorunu var ve bu konuyla alakalı olarak hükümet bize yardım etmiyor. Türkçe yoksa iş yok.

Bu örnek alıntılarda ise en önemli sorunlardan biri olan dil sorunu ön plana çıkmaktadır. Görüşme yapılan katılımcıların bahsetmiş olduğu ana sorunlardan birisi olan dil sorunu onların topluma olan uyum sürecini, sosyal yaşamlarını da etkilemektedir. Katılımcılar bu sorundan genellikle görüşmelerin ortasına doğru bahsetmektedir. 13. katılımcı kendisini iş bulmak isteyen ancak dil sorunundan dolayı bunu yapamayan biri olarak konumlandırmıştır. Bir önceki alıntıda ise yine dil konusundaki eksikliklerden dolayı olan sıkıntılar dile getirilmiştir. Buradan da dilsel sorunların çözülmesinin Suriyeliler için ne kadar önemli olduğu gerçeğini çıkarabiliriz.

6. Alıntı:

“ Komşularımız çok iyi, kibar insanlar”

Görüşleri alınan katılımcıların bazıları, Türkiye’de yerel halka yaşamaktan memnun olduklarını söylemişlerdir. Bir kısmı ise yerel halk tarafından hiç iyi muamele görmediklerini ve öteki olarak görüldüklerini dile getirmiştir.

Katılımcı 13 – Buradakiler bazen iyi darıyor bazen kötü. Git buradan diye kovuyorlar bizi.

Katılımcı 14 – Burada insanların iyisi de var kötüsü de var. Türkler, Arapların yaşam tarzlarına bakarak çok zenginsiniz diyorlar. Araplar çalışıyor, yemeyi, içmeyi, gezmeyi çok seviyorlar. Beni görüyorlar kimse benim Suriye’li olduğumu anlamıyor. Komşularım, herkes benden çok memnun ben de onlardan memnunum.

Katılımcı 15 – Biz burada kendimizi ülkemizde gibi hissediyoruz, burada mülteci değiliz biz misafir gibi hissediyoruz. Komşularımız çok iyi, kibar insanlar. Allah herkesten razı olsun.

7. Alıntı:

“Allah savaşın üzerine bir su döksün bu savaş bitsin bizde evimize dönelim”

Katılımcıların neredeyse hepsi savaş biter bitmez ülkelerine dönmek istediklerini belirtmiştir. Burada kendilerini ne kadar güvende ve iyi hissetseler bile hiçbir yerin kendi toprakları gibi olamayacağını söylemişlerdir.

Katılımcı 16 – Evimizi ölümlerimizi ülkemizde bıraktık. Dönmek istiyoruz orası bizim vatanımız. Bize burada ne kadar iyi davransalar da evimiz gibi olmuyor. Evimiz yıkıldı hiçbir şey kalmadı, her şey yerle bir oldu. Allah savaşın üzerine bir su döksün bize sabır versin ki bu savaş bitsin bizde evimize dönelim. Ülkemizin olmasını istiyoruz, dönüp gitmek istiyoruz. Çocuklarımız ve herkes için istiyoruz.

Katılımcı 17 – Nereye gidersem gideyim hiçbir şey benim topraklarımdan daha güzel olamaz. Suriye’de savaştan önce kardeşlerimle bir aradaydık. Savaştan sonra hepsi bir yere dağıldı. Küçük kardeşim Irak’a gitti. Büyüğü Danimarka’da. Bir kız kardeşim Almanya, diğeri İzmir’de. Biz istiyoruz ki hepimiz birlikte olalım, görüşebilelim ama bu çok zor. Keşke birbirimizi görsek. İnşallah hepimiz döneriz.

8. Alıntı:

“Suriyelilerden memnun değiliz”

Yerel halk ile yapılan görüşmelerin sonucunda ise ortaya çıkan en büyük düşünce onlardan memnun olunmadığı gerçeğidir.

-Suriyelilerle yaşamaktan memnun musunuz?

Katılımcı 18 – Suriyelilerle ülkemde yaşamaktan memnun değilim. Başka bir ülkeye gitmiş olsalar o ülkenin onları kabul etmesi imkansız. Biz kabul ettik. Biz aynı duruma düşsek kimse kabul etmezdi. Biz neden kabul ettik bilemiyorum.

9. Alıntı:

Katılımcı 19 – Suriyelilerden memnun olmamamızın en önemli nedeni istediğimiz gibi bir iş bulamamız. Bir fabrikaya gidip çalışmak istediğinde şirket sana vereceği sigorta, maaş yerine sigortasız ve düşük ücretle çalışacak Suriyeliyi tercih ediyor. Öncelik onlara tanındığı için haliyle biz işsiz kalıyoruz. Bir ev sahibi 400 – 450 TL karşılığında bana verebileceği evi Suriyeliye daha yüksek fiyatla vermeyi tercih ediyor. Gelirimiz belli, asgari ücret alıyoruz. Kira fiyatları artıyor, çocuk okutuyorsun bir de evde çalışan tek kişi olunca her şey daha da zorlaşıyor.

10. Alıntı:

Katılımcı 20 – Onları burada istemiyoruz çünkü iyi niyetimizi suiistimal ediyorlar. Sayıları oldukça arttı ve konuştuklarından hiçbir şey anlamıyoruz. Yoldan geçerken benim gibi (kapalı) genç kızlara laf atıyorlar. Bu bizi çok rahatsız ediyor.

Yukarıdaki 3 alıntıdan görüldüğü gibi yapılan görüşmelerin genelinde yukarıdaki şekilde sonuçlar çıkmaktadır. Yerel halk yaşadığı sorunlardan bahsedip Suriyelileri neden tam olarak benimsemedikleri üzerinde durmuşlardır.

3.8.1. Suriyelilerin Görüş ve Beklentileri

- Yapılan raporlarda Suriyelilerin bir kısmı Türkiye’de oldukları için memnun olduklarını, burada mülteci gibi değil de misafir gibi karşılandıklarını ifade etmektedirler.

- Suriyelilerin dile getirdiği sorunlar arasında en dikkat çekenleri işsizlik, emek sömürsü ve eğitim konusunda olmuştur. Çoğunluğu kağıt toplayarak geçinen ve diğer alanlarda çalışan Suriyeliler emek sömürsünden şikayet etmektedirler.

- Türkiye’deki kamplar yüksek standartlarda yapılmış olmasına rağmen Suriyeliler çok zorda kalmadıkça burada yaşamak istememektedirler. Çünkü kampların güvenli olmadığını ve halktan daha çok soyutlanıp dışlandıklarını ifade etmektedirler.

- Savaş bittiğinde ülkesine geri dönmek isteyen Suriyelilerin sayısı da fazladır. Savaşın bitmesini ne kadar arzulasalar da bir kısmı da bu konudaki umudunu yitirmek üzeredir.

- Bahsettikleri en önemli sorunlardan birisi de Suriyelilerin vatandaşlığa alınmasıyla ilgilidir. Suriyeliler kendilerine vatandaşlık verilirse kabul edeceklerini belirtmiştir.

- Suriyeli çocukların ve ailelerinin en çok kaygılandıkları durum yarım kalan eğitimleri olmuştur. Türkiye’deki Türkçe eğitim, vatandaşlığın olmaması ve çalışmak zorunda olmalarından dolayı Suriyeli çocukların çoğunluğu eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Türkiye’deki Suriyelilerin ancak yaklaşık yüzde 15’i eğitimlerine devam edebilmektedir.

- Yapılan çalışmada bir kısım Suriyeli güvenlik sorunlarından bahsetmiştir. Özellikle Esenyurt’u güvenlik açısından iyi bulmadıklarını ifade edenler kiraların uygun olmasından dolayı ve zorunluluktan burada yaşadıklarını belirtmişlerdir.

- Diğer bir sorun da dil problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Suriyeliler Türkçe bilmediklerinden dolayı yerel halk ile aralarında bazı kopukluklar olduğunu söylemişlerdir.

- Üniversite eğitimini yarıda bırakmış olan Suriyeliler bu konuda epey endişelilerdir. Ya ülkelerine dönüp ya da yurtdışına giderek eğitimlerini tamamlamak istediklerini belirtmişlerdi. Gerekçe olarak Türkiye’deki işsizlik ve gelecek kaygısını vurgulamışlardır.

- Yerel halk tarafından ötekileştirildiklerini ifade eden Suriyeliler konunun insani boyuttan çok siyasi olarak ele alındığını ifade etmişlerdir.

- Vatandaşlık hakları olmadığı için sağlık konusunda da zorluk çektiklerini belirten Suriyeliler bulunmaktadır.

3.8.2. Türklerin / Yerel Halkın Suriyeliler Konusunda Görüşleri

- Esenyurt’ta yerel halkın üzerinde durduğu Suriyeliler hakkındaki ana söylemler: işsizlik, güvensizlik ortamı, dil uyumsuzluğudur.

- Toplu göçlerde yerel halkı huzursuz eden ve düşmanlığa iten hususların başında “iş kaybetme” ve “iş gücü arzının artması sonucunda rekabet ve gelir

azalması” gelmektedir. Esenyurt bölgesinde bu durum net gözlenmektedir. İşverenlerin yerel halktan daha ucuza çalışan Suriyelileri işe alması halkı huzursuz etmekte ve toplumsal gerginliği artırmaktadır.

- Bölgede “Türkiye ilk önce kendi vatandaşlarına öncelik vermelidir” şeklinde görüşlere rastlanmaktadır.

- Yerel halk Suriyelileri hırsızlık, gasp, kamu malına zarar verme, sokakta kadınlara huzursuzluk verme ile ilişkilendirmiştir.

- Bölge insanı Suriyelilerin gelmesiyle huzurun bozulduğunu, hırsızlık olaylarının arttığına dair pek çok şikâyeti dile getirmiştir.

- Kültürel farklılığa vurgu yapan, zaman zaman ötekileştiren ve Suriyelilerin varlığını sorun olarak niteleyenlerin sayısı da fazladır. Burada bir arada kardeşçe yaşama yaklaşımı yaygın olarak gözlemlenememiştir.

- Bölge halkı içinde varlıklarından rahatsız olan ve Suriyelilerin bir an önce gitmesi gerektiğini belirtenler kadar, onlara destek olunması ve dışlanmaması gerektiğini söyleyenler de olmuştur.

- Yerel halkın Suriyelilerle ilişkilendirildiği diğer bir konu ise dilenciliktir. Yerel halk Suriyelilerin gelmesiyle daha da artan dilencilik konusunda kendini rahatsız ve güvensiz hissetmektedir. Dilencilik konusunda daha fazla önlemin alınması gerektiği yargısı da yaygındır.

- Halkın değindiği diğer bir konu ise sağlık alanındadır. Araştırmada ülkemizde Suriyelilere sağlık alanında öncelik verildiğini, Türkiye’nin ilk önce kendi halkına önem ve öncelik vermesi gerektiğini belirten yargılar bulunmaktadır.

- Büyük çoğunluk Suriyelilerin misafir olduğunu ve artık ülkelerine dönmeleri gerektiğini söylemiştir. Aynı zamanda halk kendi kültürüne yakın Suriyelileri biraz daha fazla benimserken diğerlerini dışlamaya yönelmişlerdir.

3.8.3. Medya ve Suriyeliler

Mülteci ve göçmenlere yönelik söylemlerin odak noktasını medya oluşturmaktadır. Medya toplumun pozitif ve negatif algısının oluşturulmasında son derece önemlidir. Bu perspektifte bakılırsa geride bıraktığımız 7 sene boyunca yazılı ve görsel medyada çıkan haberler mevcut durumun değerlendirilmesi ve gelecek politikalarının belirlenmesi açısından önemli bir araştırma alanıdır.

Medya değişik araçlarıyla (televizyon, internet, gazete vb.) olumlu ya da olumsuz olarak etkileyici bir güce sahiptir. Medya ve halk arasındaki bu ilişki hükümet ve kamuoyu kararlarının belirlenmesinde etkili olmaktadır.

Suriyeliler hakkında medyada çıkan haber metinlerini olumlu ya da olumsuz olarak sınıflandırmak mümkündür. Çıkan haberler eğer okuyucuda yardım, acıma ve sorumluluk duygusunu artırıyorsa olumlu bir bakış açısı uyandırıyor demektir. Ancak tam tersine sığınmacıların varlığını toplumsal sorunların kaynağı olarak niteliyorsa bu da olumsuz bir bakış açısı uyandırıyor demektir. Bu ölçütler dikkate alınarak haber metinleri yorumlanmıştır.

Olumsuz olan metinler genellikle toplumsal sorunlarla ilişkilidir. Genel olarak metinlere bakıldığında mültecilerin ülkemizdeki yaşamları, ekonomiye olan etkileri, ülkemizde neden oldukları daha önce görülmemiş olan hastalıklar gibi sorunlar yer almaktadır. Güvenlik açısından haberler değerlendirildiğinde sığınmacıların karıştığı adli suçlar, sınır ihlalleri, IŞİD gibi tehditlerin yer aldığı görülür. Aynı zamanda neden oldukları kira artışı, konuttaki yetersizlikler de haber metinlerinde görülür.

3.8.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Gazete, dergi, televizyon ve sosyal medya gibi yazılı ve görsel medya üzerinden yapılan değerlendirmelerde sığınmacıların yayımlanan haberlerde nasıl ifade edildiği kadar nasıl ifade edilmediği de önem teşkil etmektedir. Çalışma kapsamında incelenmiş olan haber metninin bir kısmında Suriyeli sığınmacılardan olumlu şekilde bahsedilip korunması gerektiği belirtilirken, bir kısmında ise sığınmacıların olumsuz özelliği üzerinde durduğu görülmüştür. Bu incelemede, haber metinleri üzerinde yorum yapmaksızın tarafsız gözle bu konu yansıtılmaya çalışılmıştır.

Esenyurttaki Suriyeli mültecilere yönelik çıkan haber Metinlerinin içerik analizi yapıldığında (47 haber metni üzerinden) şu şekilde sınıflandırmak mümkün olmuştur:

Olumlu Metinler: (21 haber metni üzerinden)

- ✓ Sığınmacıları ülkemize olan katkılarını arttıran,
- ✓ Olumsuz tutumları kınayan,
- ✓ Haklarını korumaya yönelik görüşlere yer veren,
- ✓ Sığınmacıları yaşadığı zorluklardan bahsedilen,
- ✓ Sığınmacılara yönelik düşmanca ve ırkçı söylemleri kınayan metinlerdir.

Olumsuz Metinler: (17 haber metni üzerinden)

- ✓ Sığınmacılar hakkında olumsuz tanımlar kullanan,
- ✓ Sığınmacıların varlığına karşı, dışlayıcı ve düşmanca söylem kullanan,
- ✓ Sığınmacıları ekonomik külfet, işsizlik ya da kira artışının nedeni olarak yorumlayan,
- ✓ Sığınmacıları ülkemizi kaosa sürükleyen olarak tanımlayan metinlerdir.

Yansız Metinler: (9 haber metni üzerinden)

- ✓ Sığınmacılarla alakalı gerçekleri ve verileri yorumsuz şekilde aktaran,
- ✓ Olumlu ya da olumsuz bir dile yer vermeyen,
- ✓ Sorunun her 2 tarafına eşit yer veren metinlerdir.

Şekil 3. Esenyurt'ta Suriyeli Fidyeciler Suriyeli Genci Kaçırıldı (Milliyet Gazetesi)

Kaynak: (www.milliyet.com.tr, 2017/, e.t:19.02.2018)

Esenyurt'ta market işleten 2 soydaşını, yanlarına gönderdikleri yardıma muhtaç görüntüsü verilen bebekli bir kadınla tuzağa düşürerek kaçırın ve kaçırdıkları şahısların ailelerinden kişi başı 15'er bin lira fidye isteyen çoğu Suriye uyruklu şahıslardan oluşan bir çete, kaçırdıkları rehinelere hortum ve elektrikle yaptıkları işkenceleri ailelerine görüntülü aramayla izletip para istedi. Suriyeli çetenin elinde bulunan 2 rehineden birisi kendi imkânlarıyla çetenin elinden kaçıp kurtulurken, bir diğeri ise polis operasyonu ile kurtarıldı. Çetenin iki üyesini yakalayıp gözaltına alan polisin kaçırma olayına karışan çete üyesi 2 Suriyeli'yi yakalama çalışmaları ise devam ediyor.

Olumsuz metinlere bakıldığında genel olarak toplumsal sorunlar görsel öğelerle açıklanmaya çalışılmıştır. Şekil 3.'te yer alan haberin içeriği incelendiğinde sığınmacılar toplumsal, ekonomik sorunların ana nedeni olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda çoğu sığınmacının adli olaylara karışması sonucunda halkın Suriyelilere olan nefret söylemlerini arttırmaktadır.

Şekil 4. Suriyeli dilenciler (Milliyet haber)

Kaynak: (<http://www.milliyet.com.tr>, 2013/, e.t: 19.02.2018)

Olumsuz haber metinlerine örnek olarak halkın rahatsız olduğu en önemli nokta olan Suriyeli dilencilerdir. Bölgedeki halkın büyük çoğunluğu özellikle bu dilencilerden rahatsız olduklarını her fırsatta dile getirmişlerdir. Esenyurt'ta olduğu gibi ülkemiz genelinde de bu ve benzeri haberleri fazlasıyla görmek mümkündür.

UNESCO'nun 1983 yılında kabul edilen, Gazetecilik Etiği Uluslararası değerlerinin 9. Maddesine göre, “evrensel insani değerlere bağlı bir gazeteci savaşı, şiddeti, nefreti, ayrımcılığı, milliyetçiliği, zulmü haklı çıkaracak içerik üretme anlayışından uzak kalmalı, barış için çaba gösteren içerikler üretmelidir.”

Bu bağlamda, Şekil 4.'teki haberin içeriğinde “toplumun rahatsızlık duyduğu kişilersiniz” iması ile hedef alınan grupları ötekileştiren ve nefret suçunun önünü açan, ayrıştırmacı, tahammülsüz bir yakalaşım ile habercilik yapılması gazetecilik etiğine uygun değildir.

Şekil 5. Türkiye'nin ilk Suriye Okulu açıldı (Haber Konya)

Kaynak: (<http://haberkonya.net>, 2013/, e.t:19.02.2018)

Suriyeli çocukların eğitime devam etmesi için ülkelerindeki okulların müfredatına uygun olarak Suriyeli Mülteci Öğrenciler Okulu Esenyurt Belediyesi Tarafından hizmete açıldı. Okul Türkiye eğitim tarihine bir ilk olarak geçti.

Saadetdere Kültür Merkezi'nde eğitim verecek olan Suriyeli Mülteci Öğrenciler Okulu açılış törenine, Suriye Muhalifleri Geçici Başbakanı Ahmet Tümeş, Esenyurt Belediye Başkanı Necmi Kadioğlu, Esenyurt Kaymakamı Halil Uyumaz ve çok sayıda Suriyeli aile katıldı. Ahmet Tümeş, Türkiye'de Suriyeli öğrencilere yapılan okulu muhteşem bir adım olarak değerlendirdi. Tümeş, "Çok mutlu ve memnunuz, Türk halkına çok teşekkür ediyoruz. Bu yaşananlar Türkiye ve Suriye arasındaki güzel ilişkiyi gösteriyor. Umarım en yakın zamanda bu savaş biter. Bu çocukların eğitimine tekrardan dönebilmesi büyük bir mutluluk." dedi.

Şekil 6. Türk doktorların elinde şifa bulan Suriyeli bebek (Yeni Şafak)

Kaynak: (www.yenisafak.com, 2017,e.t: 19.02.2018)

Yemek borusunun bir kısmının oluşmaması şeklinde tanımlanan özofagus atrezisiyle dünyaya gelen Suriyeli bebek, henüz bir günlükken Esenyurt Necmi Kadioğlu Devlet Hastanesi'nde yapılan başarılı ameliyatla sağlığına kavuştu. Hastanenin Başhekimisi Yrd. Doç. Dr. Ahmet Atilla Yılmaz şunları da belirtti: Hastanemizde çok gayretli, gerçekten bilgi, birikim ve tecrübesini yansıtmak isteyen bir ekip var. Biz de arkadaşları biraz motive ederek, çalışma koşullarını iyileştirerek katkı sağlamaya çalışıyoruz. Özellikle beyin, gastrointestinal tümörler ve çocuk cerrahi branşında yenidoğanların hemen hemen tüm hastalıkları ameliyatla tedavi ediliyor ve eğitim hastanesi olmamasına rağmen hastanemizde bir eğitim hastanesi ayarında ameliyatlara yapılıyor. Bu noktada bu hastanede yöneticilik yapmaktan çok memnunum. Biz de bu hizmetlerin kalitesini daha artırarak devam ettirmek istiyoruz."

Bu haber metinlerinde olumlu söylemler yer almaktadır. Bunlar ideolojik yaklaşımın temelini de oluşturmaktadır. Sığınmacıların ülkeye yeni istihdam sağlayabileceği, aynı zamanda onlara yapılan yardımların insanlık görevi olduğu belirten yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu da kamuoyu üzerindeki olumlu algıyı

oluşturan ve insaniyeti artırmaya yönelik teşvik edici içeriklerdir. Aynı zamanda bazı araçlarda mültecilerin yaşam koşulları, yaşadıkları zorluklardan bahsedilmiştir. Bu sayede onları biraz olsun anlamak ve merhameti artırmak amaçlanmıştır.

Şekil 7. Milletimizin mültecileri duygulandırması (İnternet Haber)

Kaynak: (<http://www.internethaber.com,2015/>, e.t: 19.02.2018)

Esenyurt'ta yaşanan bir olay milletimizin yardımseverliğini ve cömertliğini bir kez daha ortaya koydu. Esenyurtlular Suriyeli mültecileri sahipsiz bırakmadı. Avrupa halkı mülteciler konusunda sınıfta kalırken dünya Türkiye'nin ve Türk halkının cömertliğini ve yardımseverliğini bir kez daha gördü. Esenyurt'ta bugün yaşanan bir olay halkımızın ne kadar yüce gönüllü olduğunu bir kez daha ortaya çıkardı. Sığınmacı grup içinde yer alan kadın ve çocuklar otoyol kenarındaki yeşillik alandaki bir avuç gölgeye sığındı. Konutlarının hemen önünde yaşanan bu drama çevre sakinleri duyarsız kalmadı. Esenkent sakinlerinden iki kadın evde pişirdikleri yemekleri sığınmacılara götürdü. Vatandaşlarımızın bu davranışı Suriyeli mültecileri duygulandırdı.

Barış gazetecilerin önemli isimlerinden Jake Lynch ve Annabel McGoldrick göre, dezavantajlı grupların farklılıklarından öte, ortak platformda buluşma olasılığının

mümkün olduğunu anlatan, barışçıl, demokratik ve insan haklarından yana çözüm odaklı haberler yapılmalıdır.

Bu haber metninde de halkımızın mültecilere karşı olan barışçıl ve çözüm odaklı yaklaşımı konu alınmıştır. Halkımızın Suriyelilere karşı olan duyarlı davranışlarına yer verilmiştir. Buna karşılık özellikle mülteci kadınlar çok duygulanmış ve bölge halkına ne kadar teşekkür ettikleri belirtilmiştir.

Şekil 8. İşçilerin Yürüyüşü (Demokrat Haber)

Kaynak: (www.demokrathaber.org, 2014/,e.t:19.02.2018)

Bu haber görselinde de halkımızın yine Suriyeli mültecileri kucaklamaları gösterilmiştir. Buradan da işçilerimizin açmış olduğu pankartlarda kardeşlerimiz olarak nitelendirdikleri Suriyelileri ülkemize kabul ettikleri anlaşılacaktır. Demokratik düzeni olumlu etkileyecek söylemler sonucu Suriyelilerin “yaşama ve katılma hakkı” dikkate alınmıştır.

Şekil 9. Esenyurt'ta bir Suriye (Ekmek ve Gül)

Kaynak: (<https://ekmekvegul.net>, 2017/, e.t:19.02.2018)

“Esenyurt'ta bir Suriye” manşetli haber ise dramatik bir özellik taşımaktadır. Bu haberde Suriyeli küçük bir çocuğun trajik hikayesini görmekteyiz. “Oğlum hasta, kalbi delik. Hastaneye götürdük, ameliyat yapamayız dediler, ilaç verdiler bize. Bir yaz ayında savaşın içinden kaçtık. Çocuklarımıza bir şey olmasın diye düştük yollara. Anne, savaşı, felaketi ve yaşanan acı dolu anları dile getirerek evladı için yardım istemektedir.

Bir umutla ülkelerindeki kaostan kaçan sığınmacılar ne yazık ki batan gemilerde ya ölmektedir ya da mağdur olmaktadır. Bu da onları haber olma olasılığını artırmaktadır.

Özellikle çaresiz olan ve ölümlerle karşı karşıya kalmış çocukların durumuna dikkat çeken haberlerde merhamet duygusunun oluşmasını sağlamaktadır.

Şekil 10. Küçük Suriye Esenyurt (Gazete Damga)

Kaynak: (www.gazetemistanbul.com, 2014/, e.t:19.02.2018)

Bu haber manşetinden anlaşılacağı gibi bazı haber metinleri tarafsız şekilde yalnızca bilgiyi karşı tarafa anlatır şekilde verilmiştir. Haberler ayrıntılı olarak incelendiğinde Suriyelilerin Esenyurtta kendi bölgelerini oluşturduklarını belli eden manşetlere rastlamak mümkündür.

Şekil 11. Suriyeli mülteciler Esenyurt'ta yaşama adapte oldu (Esenyurt TV)

Kaynak: (<https://www.youtube.com/watch?v=2I06nJSiiqo/>,e.t:19.02.2018)

Başka bir örnek haber metninde mültecilerin Esenyurt'ta yaşama adapte olduklarını belirten bir haberdir. Suriyelilerin özellikle bazı bölgelerde toplanıp kendi dükkanlarını açtıklarını belirten manşetler verilmektedir. Bu haberin içeriği, üslubu, sunumu, atılan başlık itibarıyla “biz”lik tanımı üzerine kurulmuştur. Biz bir arada barış ve hoşgörü içerisinde yaşayabiliriz. Suriyeliler artık gündelik hayatın içerisinde üreten ve azınlık olmayan gruplardır fikrine teşvik eden ifade biçimi oluşturulmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İstanbul'un Esenyurt bölgesinde yapılmış olan bu araştırmamız sonucunda elde edilmiş olan bulgularla ülkemiz geneli için analiz ve öneriler yapılmıştır.

Türkiye hükümeti 2011 yılından bu yana kendisine sığınan Suriyeli göçmenlere açık kapı politikası yürüterek sınır kapılarını açmıştır. Suriyede yaşanan iç karışıklığın artarak devam etmesi sonucunda göçlerde de ciddi bir artış olmuştur. Ancak savaşın uzun sürmesi sebebiyle göçmenlerin geri döneceği algısı zamanla kaybolmuştur. İlk olarak, Suriyelilerin ülkemizdeki kalış süreleri konusunda gerçekçi tespitler yapılmalıdır. Türkiye'de kalıcı nüfus haline gelen Suriyelilerin, toplum üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri azaltacak önlemler alınmalıdır. İkinci olarak kapsamlı Suriyeli mülteci politikası hazırlanmalıdır. Bu şekilde yerel halk üzerinde oluşan olumsuz algıyı önlemek amaçlanmalıdır.

Medya, toplumsal algı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan haber analizleriyle üç ana konunun somutlaştırıldığı söylenebilir.

İlk olarak, Suriyeli mültecilerin varlığını “tehdit” ve “risk” unsuru olarak çerçeveleyen haberler sığınmacıların getirdikleri ekonomik yük ve güvenlik sorunu ile ilişkilendirilmektedir.

İkinci düzlemde, hükümetin mültecilere yönelik açık kapı politikasını açıkça ya da örtük biçimde onaylayan bir söylem biçimiyle, Suriyelilerin Türkiye'deki varlığı, hak ihlalleri veya meselenin insani boyutu göz önüne alınmaksızın, harcanan paralar, yapılan yardımların miktarı ve mültecilerin sayısına yapılan vurgularla “nesnelleştirilmektedir”.

Üçüncü olarak, mültecilerin Türkiye'deki varlığını, içinde buldukları koşulları ve kamuoyunda mültecilerin kentlerdeki “aşırı görünürlüğüne” yönelik tepkileri “duygusallaştıran” bir söylemsel düzlem karşımıza çıkmaktadır. Soruna karşı “vicdani çözümler” ileri sürülürken, yardımlaşmanın ve dayanışma göstermenin

önemi vurgulanmakta, ancak sorunun toplumsal – politik nedenlerine veya sonuçlarına yönelik herhangi bir ima, bu haberlerin kurduğu çerçevede içinde yer bulamamaktadır.

Bütün bu çıkarımların ışığında aşağıdaki gibi öneriler söylenebilir:

– Ülkemize gelen her Suriyeli mültecinin parmak izleri ve fotoğrafları alınarak kayıt edilmelidir. Bu şekilde giriş çıkışlar da kontrol altına alınabilir ve Suriyelilerin demografik yapıları tam olarak belirlenebilir.

– Suriyelilerin birçoğu metruk binalarda yaşamaktadır. Belediyeler bunun önüne geçmek için bu tür binaları tespit etmelidir. Ayrıca sayıları hızla artan Suriyeliler için özel toplu konutlar yapılması ve oraya yerleştirilmeleri önerilebilir. Ev sahipleri de sözleşmeleri yaparken mutlaka mültecilerin kimlik gibi belgelerini istemelidirler. Eğer yoksa belgeleri çıkarmalarını istemelidirler.

– Suriyeliler için özel sağlık merkezleri kurulmalıdır. Böylelikle özellikle onların yoğun yaşadıkları yerlerde tedavi yoğunluğunun önüne geçilebilir. Hastanelere yoğunluğa göre doktor ve hemşire atanmalıdır. Bu şekilde tedavilerde yaşanacak gecikmelerin de önüne geçilebilir.

– Tüm kurumlar Suriyelilerin entegrasyonu için kendi alanlarında çalışmalar yapabilir. İlk olarak mülteciler Türkçe öğrenmeye teşvik edilmelidir. Bunun sonucunda yerel halkla da ilişkileri artacak olup uyum süreci de kolaylaşacaktır.

– Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı belediyelerdeki çevresel sorunların giderilmesi için hizmetler ve bu hizmetler için ayrılan payların artırılması gerekir. Belediyeler bunun için ek ekonomik destek sağlamalıdır.

– Suriyeli çocukların bir kısmı hala okula gidememektedir. Bu çocukların okula gitmesi, gidenlerin ise daha kaliteli bir eğitim alması için Milli Eğitim Bakanlığı'nın

kapsamlı çalışmalar yapması gerekir. Çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, öğrencilerin Türkçe öğrenmesine yönelik çalışmalar yapılması, çocuklara psikolojik destek sağlanması önerilebilir.

– Suriyelilere iç barışı bozmayacak şekilde istihdam sağlanmalıdır. Onların çalışma hayatıyla ilgili mevzuat hazırlanıp hayata geçirilmelidir. Her firma belirli oranda Suriyeli çalıştırmalı ve bu sayının üzerine çıkılmamalıdır. Çalışma şartları iyileştirilerek mağduriyetleri giderilebilir. Kayıt dışı istihdamın bu şekilde önüne geçilebilir.

Yapılan bu ana tespitler ışığında önerilerin hızla hayata geçirilmesi faydalı olabilir. Böylesi bir durum ülkemizin istikrar ve huzurun sağlanmasına katkıda bulunabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Benhabib, S., 2006. *Ötekilerin Hakları-Yabancılar, Yerliler, Vatandaşlar*. (B. Akkıyal, Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Beter, Ö., 2006. *Sınırlar Ötesi Umutlar Mülteci Çocuklar*. Ankara: SABEV Yayınları
- Buz, S. (2004). *Zorunlu Çıkış Zorlu Kabul Mültecilik*. Ankara: Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Yayınları.
- Castles, S. ve Miller, J. M., 2008. *Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Chambers, Iain, 2005. *Göç, Kültür, Kimlik* (Çev., İsmail Türkmen), İstanbul: Ayrıntı
- Esen, A. ve Duman, M., 2016. *Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler: Tespitler ve Öneriler*. İstanbul: WALD Dünya Yerel Yönetimler ve Demokrasi Akademisi Yayınları.
- Dursun, Ç., 2004. *Haberde Gerçekliğin İnşa Edilmesi Ne Demektir?, Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*. (Der. Çiler Dursun), Ankara: Elips.
- Erder, Sema, 1986. *Refah Toplumunda “Getto” ve Türkler*. İstanbul: Teknografik Matbaacılık.
- Güngör, Nazife, 2011. *İletişim: Kuramlar, Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Guvenc, B., 1999. *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hall, Stuart, 1999. “*İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulanın Geri Dönüşü*”, Medya, İktidar, ideoloji. Mehmet Küçük (der.), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Hall, Stuart, 2002. “*İdeoloji ve İletişim Kuramı*”, Medya, Kültür, Siyaset, Süleyman İrvan (der.), Ankara: Alp Yayınevi.
- İçduygu, A., 2006. *Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Uluslararası Göç Tartışmaları*. İstanbul: TÜSİAD.
- İnceoğlu, Yasemin G. ve Çomak, Nebahat A., 2009. *Metin Çözümlenmeleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kant, İ., 1960. “*Edebi Barış Üzerine Felsefi Deneme*”(Çev., Yavuz Abadan ve Seha L. Meray), Ankara: Ajans Türk Matbaası.

- Karpat, K., 2010. *Osmanlı'dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler* (Çev., Bahar Tırnakçı), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Keyman, Fuat, 1997. *Eleştirel Düşünce: İletişim, Hegemonya, Kimlik/Fark*, (Der. Atilla Eralp), Devlet Sistem ve Kimlik, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fontana, Josep, 2003. *Çarpıtılmış Geçmişe Ayna: Avrupa'nın Yeniden Yorumlanması*, (Çev. N. Elhüseyni), İstanbul: Literatür Yayınları.
- Orgad, S., 2014. "When Media Representation Met Sociology", *Media Sociology: A Reappraisal*, (Ed. Silvio Waisbord). Cambridge: Polity Press.
- Ott, B.L. ve Mack, R.L., 2010. *Critical Media Studies: An Introduction*, West Sussex: Wiley-Balckwell.
- Parenti, Michael, 2008. "Tekelci Medya Manipülasyonu," *Medya Popüler Kültür ve İdeoloji*, Levent Yaylagül ve Nilüfer Korkmaz (der.), Ankara: Dipnot Yayınları.
- Petersen, W., 1975. *Population* (3rd ed.). New York: Macmillan.
- United Nations-UN, 2016. *International Migration Report 2015: High lights*, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, ST/ESA/SER.A/375.
- Van Dijk, T., 1993. *Principles of Critical Discourse Analysis*. *Discourse and Society*, Vol.4(2).
- Van Dijk, T., 2003. "Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım", (Haz. Barış Çoban ve Zeynep Özarslan), İstanbul: Su Yayınları.

Sürelî Yayınlar

- Adelman, H., 2010. Emma Haddad, The Refugee in International Society: Between Sovereigns. *Journal of International Migration and Integration*, 11 (4), 467-472
- Akçadağ, E., (2012). Yasadışı Göç ve Türkiye. *Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi. Rapor no: 42.Bilgesam Yayınları, İstanbul.*
- Ağır, Osman, Sezik, Murat, 2015. “Suriye’den Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları. *Birey ve Toplum Dergisi*, Cilt.5, Sayı.9.
- Altıntaş, S., 2014. Davetsiz Misafirler: Türkiye’deki Mültecilerin Maduniyet Görünümleri. *İdeal Kent-Kent Araştırmaları Dergisi*, S, 14, 252-276.
- Barnes, D. M., 2001. Mental Health Screening in a Refugee Population: A program report. *Journal of Immigrant Health*, 3 (3), 141-149.
- Bar-Tal, D., 1990.Causes and Consequences of Delegitimization: Models of Conflict and Ethnocentrism, *Journal of Social Issues*, 46(1), s:65-81.
- Bezircân Arar, Y., Bilgin, N. 2010. Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri: Türk Basını Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram Araştırma Dergisi*, Sayı:30, s:1-18
- Buz, S.,2008. Türkiye’deki Sığınmacıların Sosyal Profili. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(4), s:1-14.
- Bulut, Mehmet., 2015. Disiplinlenarası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu. *İZÜ yayın*, İstanbul, No:12.
- Cheran, R.,2001. Xenophobia and International Migration. *Canada’s Journal On Refugees*, 19(6).S:1-3.
- Deniz, T., 2014. Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye.*Tsa Dergisi*, 18(1), 175-204.
- Deniz O., 2009. Mülteci Hareketleri Açısından Van Kentinin Durumu Ve Kentteki Mültecilerin Demografik Profili/ Van City In Terms Of Refugee Mobilities And The Demographic Profile Of Refugees.*Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt 14, Sayı 22
- Erdoğan, M. M., 2014. Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi*, Ankara.

- Erdoğan, M., 2017. *Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı. Özgürlük Araştırmaları Derneği (5)*, Ankara.
- Ergüven, N.S. ve Özturanlı, B., (2013). Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye. *AÜHFD*, 62 (4),2013: 1007-1061.
- Fulya Şen, 2017. Bir ‘Öteki’ Olarak Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Anaakım ve Alternatif Medyada Temsili, *Atatürk İletişim Dergisi*, Sayı 12.
- Gün, Z., 2006. Göç Üzerine Psikolojik Çalışmalar, Yöntemsel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Türk Psikoloji Bülteni*, 12 (38), 27-41.
- Gürer, B., 2007. Bireysel ve Sosyal Farklılıkları Sosyal Bütünleşmeye Dönüştürmede Din Eğitimi Açısından Kur’an’ın Rolü. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ersan Barkın, 1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/1, s. 350.
- İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2015. Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili (News Media and Refugees: Representation of Syrian Refugees in Turkish Press), *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi*, Sayı 41.
- Koçdemir, K., 1999. Yeni Bin Yılın Derdi Göç ve İltica. *Türk İdare Dergisi*, 423, 85-108.
- Li, W., ve Teixeira, C., 2007. Introduction: Immigrants and Transnational Experiences in World Cities. *Geo Journal*, 68, 93-102.
- Oytun, O. ve Gündoğar, S. S., 2015. Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri Raporu. *ORSAM- TESEV*, Ankara. *Rapor No: 195*.
- Uzun, A., 2015. Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/1: 107-120.
- Yasar, M., 2014. Kilis’ te Sığınmacı Algısı: Toplumsal Otizm ve Ötekileştirme Sürecinin İlk Görünümleri (Perceptions about Syrian asylum seekers in Kilis: Initial view of social autism and othering process). Kilis 7 Aralık University Publishing Office.
- Yeşil, F., 2014. İnsancıl Hukuk Açısından Suriye İç Savaşı, *Yasama Dergisi*, S. 24.

Diğer Yayınlar

Aydın, S., 2003. Öteki. *Antropoloji Sözlüğü*, 661-663.

Atayun, Y., 2002. Mülteciler Sorununa Sosyolojik Bir Yaklaşım: Van Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2001. Mültecilerin Korunması Uluslararası Mülteci Hukuku Rehberi, Parlamenterler İçin El Kitabı, Cenevre.

Erdoğan, M.,2017. Kopuş'tan Uyum'a Kent Mültecileri: Suriye'li Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi, İstanbul Örneği. Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, S.13.

Harunoğulları, M. ve Cengiz, D., 2014. Suriyeli Göçmenlerin Mekânsal Analizi: Hatay (Antakya) Örneği, TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu 23-24 Ekim, 2014. Ankara.

İçduygu, A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F., 2014. Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere. Mirekoc Araştırma Raporları 1/2014 Tübitak 1001_106k291, Eylül 2009, Ocak, 2014, İstanbul: Göç Araştırmalar Merkezi.

İçduygu, Ahmet ve Toktaş, Şule., 2005. Yurtdışından Gelenlerin Nicelik ve Niteliklerinin Tespitinde Sorunlar, Türkiye Bilimler Akademisi Raporları sayı:12 Ankara.

Ökten K. H., 2001. Immanuel Kant'ın Edebi Barış Üzerine Felsefi Deneme Adlı Eseriyle Ortaya Koyduğu Edebi Barış Fikri Ve Bu Fikrin Uluslararası İlişkiler Düşüncesinde Yarattığı Etki. *Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi, 78-79.

Marsella, A. J.,ve Ring, E., 2003. Human Migration and Immigration: An overview. In L. L. Adler, and U. P. Gielen (Eds), Migration: İmmigration and emigration in international perspective (3-22). Westport: Preeger.

Pasaport Kanunu, Kanun No: 5682, Kabul Tarihi: 15/7/1950, Resmi Gazete, 24.07.1950 – 7564.

Sundquist, J., 1994. Refugees, Labour Migrants and Psychological Distress: A Population-Based Study of 338 Latin-American refugees, 162 South European and 396 Finnish labour migrants, and 996 Swedish age-,sex-and education-matched controls. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 29, 20-24.

Yabancıların İkamet ve Seyahati Hakkında Kanun, Kanun No: 5683, Resmi Gazete, 24.07.1950 – 7564.

Zlotnik, H., 2001. Past Trends in International Migration and Their Implications for Future Prospects. In M.A.B. Siddique, (ed.), *International Migration into the Twenty-First Century: Essays in Honor of Reginald Appleyard*. (pp. 227-262). Boston, MA: E. Elgar.

Elektronik Kaynaklar

- Birdal, K. B., 2016. Suriyeli Sığınmacılara vatandaşlıktan önce mülteci statüsü verilmeli, <https://www.haberler.com/doc-dr-banu-kavakli-birdalsuriyeli-siginmacilara-8606677-haberi/,e.t.10.01.2018>.
- Güçtürk, Y., 2014. Sürgün ile Savaş Arasında Suriyeli Mülteciler, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Ankara <http://setav.org/tr/5-soru-surgun-ile-savas-arasinda-suriyeli-multeciler/yorum/18059/,e.t.10.02.2018>.
- Gün, Z., 2011. İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika. http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/v._b%C3%B6l%C3%BCm.pdf/, e.t. 12.01.2017.
- Ihlamur Oner, S.G., 2014. <http://www.orsam.org.tr/files/OA/61/11sunaoner.pdf/,et.19.02.2018>.
- Karaca, S., Doğan, U.2014.Suriyeli göçmenlerin sorunları çalıştay sonuç raporu. Mersin: BİAMER. URL (<http://www.madde14.org/images/b/b0/MersinUnivSuriyeCalistay.pdf/>), 10.02.2018. <https://www.afad.gov.tr/>, e.t.01.02.2018. <http://akademikperspektif.com/2014/08/28/bir-yasam-mucadelesi-olarak-multecilik/>, e.t. 22.01.2018. http://www.ata.boun.edu.tr/htr/Kaynakca/312/Kemal_kirisci_%20turkiyeye%20yone lik%20goc%20hareketlerinin%20degerlendirilmesi_bilanco.pdf/,e.t.27.12.2017.
- <https://m.bianet.org/bianet/toplum/185321-medyada-suriyeli-multeciler-nasil-yer-aliyor/>, e.t.05.01.2018.
- <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php/,e.t.20.02.2018>.
- <http://www.demokrathaber.org/calisma-hayati/isciler-suriyelilere-yonelik-saldirilara-karsi-yurudu-h37279.html/,e.t.19.02.2018>.
- <http://www.dunyabulteni.net/haber-analiz/334494/suriyede-savasan-taraflar-ve-son-durum-ii/,e.t.22.01.2018>.
- <https://ekmekvegul.net/gundem/esenyurtta-bir-suriye/,e.t.19.02.2018>.
- <https://www.gazetemistanbul.com/ozel-haber/kucuk-suriye-esenyurt-h46398.html/,e.t.19.02.2018>.
- http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t.19.01.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik6/goc-politikalari-kurulutoplandi_350_359_11473_icerik/,e.t.20.12.2017.

http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t. 10.02.2018.

<http://haberkonya.net/haber/guncel/turkiye-nin-ilk-suriye-okulu-acildi.html/>,e.t.19.02.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t.10.02.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t.10.02.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t.10.02.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik3/suriye_363_378_4713/,e.t. 10.02.2018.

<http://www.internethaber.com/>,e.t: 19.02.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/istanbul-da-suriyelidilenci/gundem/detay/1794783/default.htm/>,e.t.19.02.2018.

<http://www.milliyet.com.tr/>, e.t.19.02.2018.

<http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf/> e.t.22.01.2017.

<http://www.setav.org/suriyeli-cocuklarin-yillara-gore-egitim-verileri-ve-okullasma-oranlari/>, e.t.19.02.2018.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts/, e.t.10.01.2018.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=645/,e.t. 10.02.2018.

www.yenisafak.com/, e.t: 19.02.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=2I06nJSiiqo/> e.t:19.02.2018.